Biblioteca Bucureștilor

10 Octombrie 2011

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREŞTI • ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ŞI DOCUMENTARIŞTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

D 34052

NICOLAE DAN FRUNTELATĂ

1946 –

65 de ani

„În poezia pe care o scriu se află, îmi place să sper, neostentativ, locul meu natal din sud, sat de câmpie botezat cu numele prințesei brâncovene Bălaşa, dungă de grâu respirând spre departele său care e Dunărea. Satul din mine a mers cu mine în oraşe, apărându-mă de zgomot şi de risipire. Îl simt mai ales toamna, în dimineţile care au gustul de-atunci. Şi nu mă voi dezice niciodată de el, pentru că mi-a dat cuvintele şi, mai ales, mi-a dat legile de judecare a vieții în care cred. În ciuda teo-riilor ***de ultimă oră care țintesc universalizarea rapidă şi forțată a sentimentelor, lucru ce-mi aminteşte prin asociație de gustul fad al fructelor din culturile artificiale. Ai mei s-au adunat din trei izvoare: de lângă Desnățuiul subțire şi tăcut care se duce ca într-un blestem spre Dunăre, de la Busu, din stirpea căpitanului vladimiresc Pârvu Fruntelată, şi de la Balta de sub munte, pământul bogat doar în păduri şi legende cu aur sârbesc şi cu haiduci supărați pe lume."***

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

SUMAR / CONTENTS

RĂSFOIRI / *EXCERPTS*

Barbu CATARGIU – Discurs pentru unirea definitivă / *Discourse for the ultimate unification* / 2

BUCUREȘTII DE ALTĂDATĂ / *THE BYGONE BUCHAREST*

Dem I. DOBRESCU – Viitorul Bucureștilor (IV) / *Future of Bucharest (IV)* / 3

Virgiliu Z. TEODORESCU – Cărți poștale comentate, din colecțiile BMB / *Remarks on some postcards, from the Metropolitan Library of Bucharest* / 3

Viorel COSMA – Adevărata poveste a Zarazei / *The true story about Zaraza* / 9

Călin HENTEA – Jurnal subiectiv. Secvențe bucureștene (I) / *Subjective diary (I)* / 10

PATRIMONIU / *PATRIMONY*

Cărți din Colecția „N. Iorga", a BMB/ *Books from the „N. Iorga" Collection, Metropolitan Library of Bucharest* / 11

AUTOGRAFE CONTEMPORANE / *CONTEMPORANEOUS AUTOGRAPHS*

Profesorul și folcloristul Nicolae CONSTANTINESCU, la 70 de ani / *Professor and folklorist Nicolae CONSTANTINESCU at 70 years* / 12

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC / *LIBRARIANSHIP MERIDIAN*

Chiara CONSONI – Evaluarea non-utilizatorilor bibliotecii virtuale. Traducere de Gabriela Toma / *Chiara CONSONI – The evaluation of the non-users of the virtual library. Translation by G. Toma* / 14

Prezențe ale BMB la: / *Metropolitan Library of Bucharest was present at:*

- Zilele Culturii Evreiești din România / *The days of the Jewish culture at Bucharest* / 18
- Salonul de Carte POLEMOS / *Book Fare POLEMOS* / 18
- Expoziția și colocviul Avangarda românească, avangarda europeană/ *The exhibition and the conference Romanian Avant-garde, European Avant-garde* / 19
- Cartea și conferința *Întrebări privitoare la credință* a cardinalului Gianfranco Ravasi, la Ateneul Român *Book launch "Questions about faith" by Cardinal Gianfranco Ravasi, at the Romanian Atheneum* / 20

George CANACHE, un poet cosmic / *A cosmical poet* / 20

Muzeul Virtual Mihai Eminescu și parteneriatul cu Biblioteca Metropolitană / *Virtual Museum Mihai Eminescu in co-operation with Metropolitan Library* / 21

ORIZONTURI / HORIZONS

Dr. Vera MOLEA – Soții Ludmilla și Georges Pitoëf pe scenele bucureștene / *Ludmilla and Georges Pitoëf on the Bucharest stages* / 22

Drd. Marcela GANEA –*The Hulagu return*, by Sultan Bin Mohamed Al Quasimi / 25

Nicoleta NĂSTASE – Roma aeterna / *Eternal Rome* / 27

AM PRIMIT, VĂ SEMNALĂM/We received, we inform you

Giuluș, file de monografie / *Review of the work "Giuluș, pages of monography"* / 29

Dr. Constantin HÂRLAV – 100 de ani de la apariția volumului *Momente*, de I. L. Caragiale / *Dr. Constantin HÂRLAV – 100 years from the first issue of the volume "Moments", by I.L. Caragiale* / 30

IN MEMORIAM

Paul EVERAC, evocat de Marian Nencescu, Mihai Lungeanu și Maria Diana Popescu / *Paul EVERAC evoked by Marian Nencescu, Mihai Lungeanu and Maria Diana Popescu* / 31

ISTORIA CĂRȚII / HISTORY OF BOOKS

Petre GHELMEZ - ediții de autor / *Author's editions* / 32

Ion C. ROGOJANU – *Câteva ore la Snagov*, de Al. Odobescu. Reflecții bibliophile / *"A few hours at Snagov", by Al. Odobescu. Some bibliophilic remarks* / 33

Graficianul Mircia DIMITRESCU, la 70 de ani / *Drawer Mircia DUMITRESCU at the age of 70* / 34

Revista „Bucureștiul literar și artistic" / *Review "The Literary and Artistic Bucharest"* / 35

CATALOG / CATALOGUE

Cărți noi primite la redacție / *New books received* / 36

OBICEIURI ZILNICE, SĂRBĂTORI PERENE / DAILY CUSTOMS, EVERLASTING FESTIVALS

Marian NENCESCU – De la antica Pomona, la Haloween / *From the antique Pomona to Haloween* / 38

CALENDAR CULTURAL / CULTURAL CALENDAR – Octombrie / *October 2011* / 39

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREȘTI Inventar Nr. 34052

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

RĂSFOIRI

Discurs pentru unirea definitivă

Barbu CATARGIU (1807–1862),
fost prim-ministru al României

…Ca orator, Barbu Catargiu este improvizatorul prin excelență. El atacă fără pregătire cele mai grele probleme de stat. Discursurile lui sunt numai realitate şi intuiție. Nici o digresiune cu scop de a-şi pune în relief ştiința, nici un abuz de erudiție nu vine să îngreuneze mersul repede şi viu al argumentării sale... Catargiu nu compunea discursurile în tăcerea cabinetului. Nepăsător de furtunile ce va provoca, el vorbea de regulă din bancă şi nu se urca la tribună decât numai atunci când solemnitatea momentului reclama aceasta imperios. Temperamentul său militant nu-i permitea să piardă timpul în exordii îndelungate sau în preludii pentru câştigarea bunelor grații ale auditorilor. Autoritatea şi creditul său erau destul de întemeiate. De aceea el intră de la început în inima chestiunii, fără introduceri obositoare.

Vocea sa sonoră şi puternică în cursul vorbirii se cobora la început la niște note surde, asemenea acelor murmure înăbuşite din atmosferă ce prevestesc furtuna. Puțin câte puțin licăreau scânteile elocinței, acordurile deveneau din ce în ce mai pline, ideile şi simțămintele se ridicau la diapasonul ce convenea naturii sale pasionate, ochii săi străluceau de o flacără neobişnuită, gesturile sale luau o fizionomie din ce în ce mai impetuoasă şi, în mijlocul tăcerii generale, unde din accentele lui produceau efectele trăsnetului... (Anghel Demetrescu, *Discursurile lui B. Catargiu,* 1861).

Discursul ținut la 11 decembrie 1861, *Pentru unirea definitivă,* a stârnit până şi admirația adversarilor. Iată cum îl caracteriza Radu Ionescu în ziarul *Independența*, din 12 dec. 1861:

"D-l Catargiu se urcă la tribună şi într-o tăcere adâncă pronunță frumosul discurs... O voce mişcată şi sonoră, un accent puternic şi vibrător, imagini mari şi cuvinte bine simțite ridicau discursul său la înălțimea faptelor ce-l inspiraseră. În sală şi la tribune, aplause sgomotoase; şi aclamațiuni generale au urmat discursul său, pe care Domnitorul a voit a i se comunica îndată prin telegraf".

Sunt în viața oamenilor evenimente de acelea în care limba omenească e în neputință de a exprima sentimentele ce mişcă inimile.

Evenimentul zilei de astăzi e de acelea ce nu se exprimă; toți îl pricepem în acest minut în adâncul inimii noastre.

Unirea e săvârşită, ni s-a zis. Acest cuvânt e un cuvânt înalt! El cuprinde făgăduința mântuirii şi viitorul țării. De aceea el a circulat ca o scânteie electrică în inimile noastre ale tuturor şi sunt încredințat că, dacă există nemurirea sufletelor, după cum religia ne încredințează, strămoşii noştri au simțit şi ei acea înfiorare şi cu lacrimi de bucurie ne binecuvântează din înălțimea cerurilor.

Unirea s-a făcut. Această unire este simțită de aceste două popoare de mai mult timp decât ne putem noi aduce aminte; dar, de au simțit-o nu s-a făcut, de s-a făcut, n-a ținut decât un moment.

În adevăr, cei din veacurile trecute fură bărbați care încercară împreunarea națiilor despărțite în două. Dar fu în zadar; şi de aceasta, e lesne de înțeles. Pricina neizbutirii lor fură mijloacele ce întrebuințară. Aceste mijloace erau în duhul veacurilor lor, era conchista, puterea materială. Puterea veacului în care trăim este puterea morală, a înțelepciunii, a cuvântului, a înfrățirii, pentru unirea naționalităților.

Unirea noastră dar de astăzi se face sub scutul înțelepciunii şi înfrățirii; şi înțelepciunea ne vine de la Dumnezeu; înfrățirea între oameni este unul dintre cele mai de căpetenie comandamente ale religiei noastre. Să zicem dar ca biserica noastră: "Ceea ce Dumnezeu a unit, oamenii să nu mai îndrăznească a mai despărți"; nu. Dar ca să ne asigurăm contra unei asemenea primejdii, nu este destul unirea între țările surori; ne trebuie unirea şi între fiii ei. Aşa numai vom consolida pentru veacuri marele fapt de astăzi; aşa numai vom păstra locul nostru între națiile Europei, unde ne aflăm de astăzi înscrişi. La din contră, acea binecuvântare a strămoşilor noştri, ce ne privesc din sânul veşniciei, se va preface într-un blestem; şi sunt în drept de a zice că cel ce va mai îndrăzni de astăzi înainte a mai arunca tăciunele discordiei între noi, să aibă blestemul nostru şi al urmaşilor noştri; el va avea hula şi blestemul chiar al națiilor ce ne privesc.

24 Ghenarie fu o zi asemenea de înfrățire între noi; dar din nenorocire nu eram încă pregătiți; de aceea o şi văzurăm sfâşiată a doua zi.

Atunci ne lipsea încrederea. Mai multe împrejurări ce trebuie să le dăm uitării slujiseră încă a întemeia între noi acea neîncredere.

De aceea, având aceeaşi dorință, aceeaşi țintă, ne aflăm cu toate acestea în neunire; temerea unora şi îndrăzneala prea mare a altora se pretâlmăcea într-un fel năpăstuitor, şi de aci răul dezbinării mergea crescând.

Acum ne cunoaştem mai bine. Până aci voiam toți acelaşi lucru, numai mijloacele de a ajunge ne despărțeau.

Acum, pe drapelul nostru, înaintea căruia să fim toți îngenunchiați, să scriem astăz: Toate pentru țară, nimic pentru noi!

Să trăiască România!

Fragment din volumul: *Istoria oratoriei la români,* vol. I, *De la Antim Ivireanu la Ion Antonescu,* București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BUCUREŞTII DE ALTĂDATĂ

Viitorul Bucureştilor (IV)

Dem I. DOBRESCU (1869–1948),
fost primar al Capitalei

(continuare din numărul trecut)

Are sau poate să aibă populaţia capitalei noastre sufletul necesar pentru a da civilizaţia unei metropole? Poate ea să capete o caracteristică originală? Elementul sufletesc al unui oraş este mai important decât elementul fizic. Elementul uman este şi mai greu de urbanizat, pentru că pavarea sufletelor este mult mai grea decât pavarea străzilor. Bucureştii nu pot fi oraş, capitală sau metropolă mare, dacă populaţia sa n-ar avea calităţile sufleteşti cerute de acest mare rol naţional.

Orice oraş mare şi vechi devine un organism viu, cu spiritul său, cu voinţa sa, cu simţirea sa. El îşi câştigă cu timpul spiritul său caracteristic, care îl deosebeşte de spiritul celorlalte oraşe. Parisul este oraşul voioşiei şi al revoluţiunilor, Roma este oraşul artiştilor, Londra oraşul spleenului, Sevilla oraşul procesiunilor religioase, Lourds oraşul minunilor. Toate oraşele vechi şi mari capătă cu timpul personalitatea lor morală caracteristică.

Capitala noastră este încă un oraş fără caracteristică sufletească, pentru că el n-a avut încă timpul să-şi formeze un fond sufletesc comun, Pentru a forma sufletul colectiv al unui oraş, trebuie o stabilitate istorică, în care se formează un fond sufletesc comun. Sufletul comun se alcătuieşte printr-o lungă imitaţiune reciprocă, prin lupte, prin victorii sau prin suferinţe comune, prin serbări comune, cari formează legătura spirituală între cetăţeni. Acest fond sufletesc comun apare în fiecare cetăţean al oraşului. După cum în antichitate puteai să cunoşti pe un atenian şi pe un roman, în timpurile noastre poţi să cunoşti pe un parizian, de-un vienez şi pe un locuitor al Berlinului. Cu modul acesta, pe deasupra spiritului indivizilor, se formează un spirit colectiv în care poţi să vezi sufletul fiecărui individ în parte.

Caracteristica sufletească a Bucureştilor este lipsa de orice caracteristică. În Bucureşti, spiritul colectiv este încă numai suma tuturor spiritelor indivizilor care îl compun. Oraşul nostru este un oraş nou, fără tradiţie, fără etajarea categoriilor sociale, fără disciplină socială şi fără fixarea valorilor. Neajunsă încă la proporţiile cerute de capitală, Bucureştii sunt ca o apă continuu turburată de noi viituri de populaţia de la sate, de noi viituri de străini. Populaţia Bucureştilor nu este încă aşezată, nu este încă stratificată. De aceea capitala noastră este amorfă, nedisciplinată, este anarhică şi fără nici un frâu moral intern. Singura disciplină a bucureştenilor până astăzi, este disciplina autorităţii şi disciplina partidelor politice. De la autoritatea sa, populaţia capitalei nu poate primi nici o disciplină sufletească superioară, pentru că autoritatea noastră este cu mult mai anarhică decât populaţia pe care o conduce. În ţara noastră, în loc s-o disciplineze, autoritatea anarhizează şi corupe populaţia.

Populaţia Bucureştilor este o populaţie politicianistă, care face din politică, principala sa profesiune. Desigur că disciplina politicianistă este o disciplină rea, dar totuşi această disciplină constituie un rău mai mic, decât lipsa de orice disciplină sufletească. O populaţie amorfă care primeşte un crez politic, are deja o idee comună, capătă un început de fond sufletesc colectiv. Şi un organism sufletesc nu poate merge spre o dezvoltare normală, decât atunci când el şi-a format cel puţin un început de fond comun sufletesc, pe care se grefează aspiraţiunile, credinţele şi dorinţele lui şi cari formează premiza tuturor actelor sale.

Cărţi poştale comentate, din colecţiile BMB – Prof. Virgiliu Z. Teodorescu

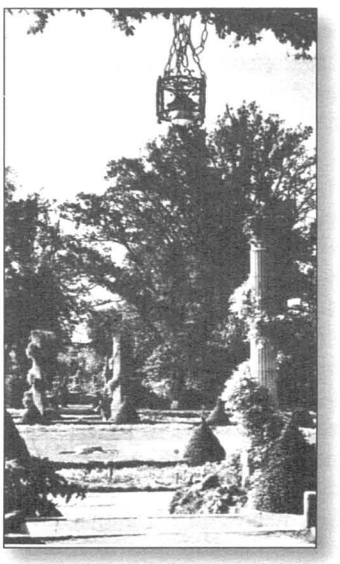

Inventar 6/9 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe verso vederii textele: Carte poştală REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ BUCUREŞTI – Grădina Cişmigiu. SOTIL V 90 Textele sunt în mai multe limbi străine. Pe verso menţiuni cu creionul: 0046, SE 54 1948/50 imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 6/9. Dimensiuni: 13,1x8,4 cm. Noua evidenţă: 0718

Fotografia a fost realizată de pe treptele care coboară în Rondul Roman din Grădina Cişmigiu. Este evidentă bogata vegetaţie. Unghiul a evitat surprinderea simbolurilor. Erau anii când fuseseră retrase busturile celor „incompatibili" cu „noua societate a democraţiei populare". În prim plan dotarea cu lămpi de iluminat confecţionate din fier forjat.

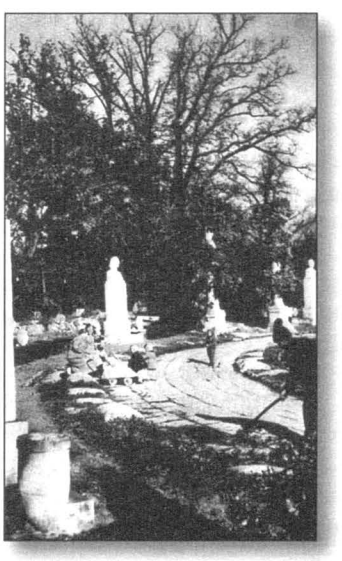

Inventar 6/99 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe verso vederii textele: Carte poştală 132 REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ BUCUREŞTI – În Cişmigiu. EDITURA DE STAT. Textele de prezentare sunt în mai multe limbi străine. Pe verso menţiuni cu creionul: 0047, SE 53 1948/50 imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 6/99. Dimensiuni: 13x8,5 cm. Noua evidenţă: 0719

Fotografia a fost realizată primăvara în Rondul Roman când se efectuau lucrări de întreţinere şi de plantare. A fost surprinse două din simbolurile de artă plastică.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

De aceea, până la formarea acestui fond sufletesc comun al capitalei noastre, noi nu putem zidi nimic serios pe sufletul bucureştean.

Anarhia sufletească a populaţiei capitalei, ieşită din lipsa ei de aşezare, este mărită şi de eterogenitatea acestei populaţii. Nici un oraş din aceste părţi de lume, n-are o populaţie cu origină etnică mai variată, decât capitala noastră. Oraşul nostru a fost şi este locul de întâlnire al tuturor raselor pământului. Bucureştii sunt Babilonul timpurilor moderne. Nimeni nu contestă marele patriotism al bucureştenilor, dar îi sfătuim ca nici unul din ei să nu dea sângele său la analiză. Această mare eterogenitate etnică are două consecinţe importante. Amestecul excesiv al raselor naşte un dezechilibru organic, din care iese un dezechilibru sufletesc. Sufletul capitalei este într-un echilibru instabil. Din acest dezechilibru sufletesc, iese spiritul receptiv la noutăţi şi dezvoltarea inteligentei. O populaţie eterogenă este o populaţie inteligentă şi progresistă. Dar eterogenitatea ei dizolvă sau opreşte să se formeze orice bază sufletească fixă sau comună, din care iese un dezechilibru moral. O populaţie cu o prea variată origine este o populaţie cu o inteligentă mare şi eu o morală mică.

În privinţa moralei, populaţia bucureşteană suferă mai mult de micime de suflet. Putem spune că bucureşteanul n-are altă caracteristică sufletească decât şiretenia, care s-a formulat prin denumirea de „papugiu de Bucureşti". Faţă de orice gest idealist, bucureşteanul se întreabă: Ce interes ai să fii altruist. De aci iese şi deliciul ilegalităţii, deliciul aşa numitului „chiul", plăcerea loviturilor şi a afacerilor. Aş mai adăuga că Bucureştii sunt capitala unde se face cel mai mult cu ochiul. Bucureşteanul nedisciplinat şi neadaptat la ruajul social, este un incapabil de muncă continuă. De aci iese instabilitatea sa profesională. În nici un oraş din lume nu vedem atâta comerţ ambulant, atâţia misiţi, atâţia văcsuitori de ghete, atâţia cartofori, atâţia chibiţi şi atâţia funcţionari. În nici un oraş cetăţeanul nu-şi schimbă de atâtea ori meseria sa. În nici un oraş nu vedem atât de puţini profesionişti care să-şi moştenească profesiunea lor din tată în fiu. Profesionistul sau meseriaşul bucureştean nu se poate mulţumi cu un câştig mic şi continuu şi preferă „loviturile". Popoarele unitare sunt mai puţin inteligente dar sunt mult mai morale decât cele eterogene.

De asemenea populaţia Capitalei se resimte de originea ei rurală. Ea a păstrat caracterul umil al ţăranului din care se recrutează. Bucureştenii sunt anarhici în faţa unei autorităţi reale şi servili în faţa autorităţilor abuzive. Se cunoaşte că bucureştenii sunt descendenţii vechilor clăcaşi, care au înmagazinat de-a lungul timpului, toată umilinţa robului în faţa patronului. Bucureştii suferă de iobagismul sufletesc. Pentru ca să le ridic spiritul de mândrie şi de demnitate, am format „comitetele cetăţeneşti", cu scopul principal de a se apăra împreună contra arbitrarului autorităţii. Le-am spus toate împrejurările, că primesc cu plăcere controlul lor şi controlul tuturor actelor comunale, pentru că controlul cetăţenilor mă va opri să fac greşeli. Aţi văzut zmeul, le spuneam eu. Dacă este ţinut de sfoară, zmeul se înalţă mereu mai sus, iar dacă laşi sfoara din mână, el cade la pământ. Controlaţi-mă ca să vă fac şi vouă opere utile şi să mă înalţ şi pe mine prin controlul vostru.

Populaţiunea bucureşteană este o populaţie încă antieconomică.

1. Ea nu este încă stimulată în viaţa sa economică, de nevoile ei prea reduse şi prea primitive. Ea munceşte numai pentru micile ei nevoi.

2. Populaţiunea Capitalei disprepuieşte încă munca manuală. Ea caută profesiunile cele mai puţin onorabile sau avuabile numai să scape de munca manuală şi devine trepăduş, negustoraş sau funcţionar. Cea mai mare parte din averile bucureştene provin dintr-o muncă antieconomică, cum ar fi samsarlâcuri, intervenţii, permise şi tot felul de favoruri politice.

3. Munca bucureşteanului atât cât există, este anarhică, şi intermitentă. În capitala noastră se poate spune că bucureşteanului îi este greu până când se apucă de ceva, pentru că de lăsat se lasă uşor.

4. Capitala noastră este oraşul „privilegiilor democratice", căutate nu atât din dorinţa de câştig ci mai mult din ambiţiunea de a arăta că este deasupra legilor, că este un privilegiat. Pentru un bucureştean viaţa fără favoruri, este ca friptura fără muştar. Cine nu ştie să câştige privilegii democratice, este disprepuit, de toţi ai casei, de toate rudele şi de toţi prietenii. Suntem în oraşul lui „ştii tu cu cine ai a face" adică ştii tu că eu sunt dintre aceia,

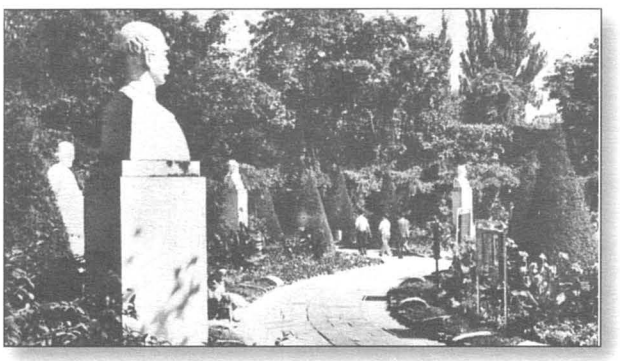

Inventar 6/100 Carte poştală ilustrată sepia având imprimat pe verso vederii textele: Carte poştală REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ BUCUREŞTI – În Cişmigiu. LIBRĂRIA NOASTRĂ 471 Textul de prezentare este tradus şi în limba rusă. Pe verso menţiuni cu creionul: 0045, SE 52 b 1950/55 imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 6/100. Dimensiuni: 8,4x12,9 cm. Noua evidenţă: 0720

Fotografia a fost realizată în timpul verii în Rondul Roman, surprinzând câteva din simbolurile dedicate cinstirii reprezentanţilor culturii româneşti ai veacurilor XIX-XX. În prim plan, din profil, cel al lui Vasile Alecsandri, lucrare modelată de sculptorul Theodor Burcă, transpusă în marmură de Ruşchiţa, amplasat pe un piedestal din piatră de Albeşti, Muscel.

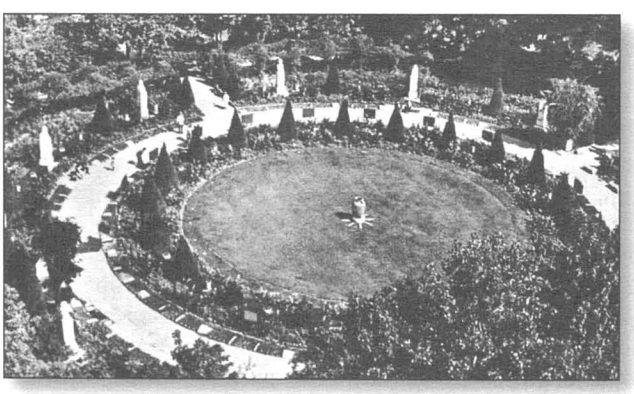

Inventar 6/14 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe verso vederii textele: Carte poştală REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ BUCUREŞTI – Vedere din Cişmigiu. În caseta timbrului: 0121. Textele de prezentare sunt în mai multe limbi străine. Pe verso menţiuni cu creionul: 0044, SE 51 b 1953 imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 6/14. Dimensiuni: 13x8,5 cm. Noua evidenţă: 0721

Fotografia „aeriană" a fost realizată primăvara surprinzând Rondul Roman. Locul de fotografiere a fost unul din etajele superioare ale blocurilor care flanchează Bd. Schitu Măgureanu sau chiar după acoperişul unuia din acestea. Este evidenţiată dispunerea lucrărilor de artă plastică oferind trecătorilor, prilej de „dialog" sau chiar de staţionare pe micile bănci din preajma fiecărui simbol.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

care sunt puşi deasupra legilor. Bucureşteanul chiar bogat, caută să se distingă cel puţin cu un bilet de tramvai gratuit, cu un bilet de teatru sau de tren dat fără plată. Şi să vedeţi pe conductor cum salută cu respect pe toţi chiulangii, mici şi mari şi cum privesc cu indiferenţă pe cei care au plătit. Am fost martor la următoarea scenă petrecută într-un tramvai din Bucureşti. Unui băiat de liceu i se cerea taxa şi el întreba dacă liceenilor nu li se dă bilet gratuit. Pentru că primea un răspuns negativ, el întreba dacă cel puţin ca cercetaş nu putea să profite de gratuitate. A întrebat mai departe dacă nu poate călători gratis ca premiant şi aşa mai departe. Nu şi-a plătit taxa decât după ce a încercat toate mijloacele de a se distinge cu gratuitatea călătoriei.

5. Bucureşteanul crede că, cu autorităţile totul se poate aranja. Nu plătesc dările şi nu-şi împlinesc datoriile decât cei care nu cunosc „trucurile". În Bucureşti nu rămân în legalitate decât cei mărginiţi.

6. Bucureşteanul nu mănâncă pentru a se hrăni, nu bea pentru că-i este sete şi nu se îmbracă pentru a fi decent. La unele popoare sălbatece s-au văzut negri, care pe călduri tropicale umblă îmbrăcaţi cu câte două şi trei costume, numai ca să arate că sunt bogaţi. Tot astfel bucureşteanul bea mult, mănâncă mult, se plimbă mult şi se îmbracă mult mai mult, din vanitate decât din necesitate.

Dar afară de aceste defecte morale, populaţia capitalei are excelente dispoziţii intelectuale, Bucureşteanul este inteligent, vioi şi accesibil progresului. Populaţia capitalei noastre va putea să dea naştere la o adevărată civilizaţie orăşenească, Populaţia bucureşteană instabilă şi inteligentă este capabilă de orice şi chiar de fapte mari. O autoritate comunală superioară şi hotărâtă, ar putea foarte repede să facă din bucureşteni o populaţie civilizată. Este suficient să fie pusă la o rigidă disciplină socială şi morală, care la început va revolta, pentru că mai cu seamă ordinea, produce disperarea oricărui spirit anarhic. Orice măsură de civilizare produce la început revoltă prin chiar noutatea ei, pentru că misoneismul este un sentiment general. Chiar în Parisul medieval, din care trebuia să iasă mai târziu oraşul-lumină, când autorităţile au luat dispoziţia ca să se strângă bălegarul de pe străzi şi să-l scoată afară din oraş, s-a produs o adevărată mişcare de stradă. Tot astfel şi la noi. Când luasem măsuri de curăţenie în piaţă, negustorii bucureşteni îmi spuneau în scris: ce este cu atâta curăţenie, domnule primar; noi am trăit veacuri întregi în murdărie şi am trăit mai bine decât acum în curăţenie. Dar după ce au văzut şi au înţeles repede rezultatul acestor măsuri, tot ei au venit să-mi spună răspicat printr-un negustor din piaţă: mergeţi înainte domnule primar, că dacă mai ţineţi câtva timp, franţuzi ne faceţi.

Inteligenţa populaţiei noastre ne dă o mare aptitudine pentru cultură şi pentru artă. Aşa se explică cum noi am putut într-un timp atât de scurt, să avem o dezvoltare atât de mare a instituţiilor de ştiinţă şi o atât de mare eflorescentă artistică. Viitorul Bucureştilor stă în viitorul intelectualilor săi. Ne trebuie un primar a cărui epocă să rămână în istoria Bucureştilor, cum a rămas în Grecia secolul lui Pericle, la Roma secolul lui Augus şi în Frata secolul lui Ludovic XIV. Eu începusem această eră. N-am putut să încep primariatul meu cu ea, pentru că atunci am găsit că edilitarul este mai imperios necesar decât socialul. După ce aranjasem până la un punct edilitarul, trecusem la social.

Inteligenţa bucureşteanului se mai vede în vioiciunea străzii noastre, pentru că numai popoarele mărginite sunt popoare grave şi preocupate. S-a pretins chiar că numele Bucureştilor ar veni de la oraşul bucuriei. Ceea ce nu este exact. Bucureştii sunt descendenţii lui Bucur şi li s-a spus Bucureştii după cum descendenţii unui popă s-au numit Popeştii şi descendenţii lui Ion s-au numit Ioneştii.

Strada bucureşteană este un mijloc uşor, pentru ca să ajungem la formarea unui spirit comun şi de civilizare reciprocă. Ceea ce la Greci şi la Romani era Agon şi Forul, la noi este strada. De aceea strada nu trebuie desfiinţată ci numai îndrumată, numai moralizată. Când vezi străzile bucureştene, totdeauna pline de lume, s-ar părea că toată populaţia a ieşit în stradă, ca să asiste la un incendiu permanent. În strada plină de oameni voioşi şi inteligenţi, circulă ideile, se propagă sentimentele, sclipesc spiritele şi se poleiesc declaraţiile galante. Strada ascute inteligenţa, încredinţează sufletele şi ridică civilizaţia. Oamenii care ies în stradă arată că simt plăcerea ca să se vadă şi să se simtă în comun, că sunt sociabili şi comunicativi şi că au ceva de spus şi că au ceva de simţit. De aceea, în viaţa oraşelor, o stradă goală arată un suflet gol.

Planul meu era ca din Piaţa Universităţii să facem un Corso, unde să atragem populaţia oraşului, care se înghesuie pe celelalte străzi. Strada Lipscani lărgită şi transformată în stradă de arcade, ar trebui să fie acoperită sus cu sticlă, astfel ca să împiedice circulaţia aerului. Ea trebuie transformată într-un Corso al elegantei feminine. Este bineînţeles că eleganţa nu însemnează lux, pentru că luxul este tocmai lipsa de gust. Eleganta feminină probează pe de o parte gustul femeii iar pe de alta, civilizaţia bărbatului care-l apreciază, care-l aprobă şi care-l plăteşte, Ceea ce înseamnă că eleganta feminină este indiciul civilizaţiei întregului popor.

Nu mă pot opri de a observa cât de mult civilizează strada capitalei, tocmai această elegantă a doamnelor bucureştene. Noi ne-am obişnuit cu acest privilegiu al oraşului nostru şi nu-i dăm prea multă atenţie. Dar toţi străinii care ne vizitează oraşul nostru fac din eleganţa doamnelor bucureştene, adevărata lui personalitate. Reputaţia doamnelor pariziene a pălit de mult în faţa elegantei doamnelor bucureştene. În acel Corso al eleganţei feminine din strada Lipscani, s-ar putea stabili imitaţiunea şi emulaţiunea elegantelor, din care ar ieşi perfecţionarea eleganţei. Eleganţa naturală a doamnelor române, ar face în curând din Bucureşti un centru de propagarea eleganţei în Balcani. Doamnele bucureştene ne-ar aduce pe femeia Balcanilor şi prin femeia Balcanilor am putea face o adevărată infiltraţiune în Balcani. Prin rafinăria eleganţei feminine, Parisul a câştigat aureola sa în lumea întreagă. Să utilizăm şi noi eleganţa naturală a doamnelor bucureştene, pentru civilizarea şi ridicarea capitalei. Eleganţa doamnelor române poate fi utilizată pentru realizarea Bucureştilor, metropolă balcanică.

Populaţia bucureşteană n-are numai inteligenţă, şi aptitudine pentru cultură şi civilizaţie, Ea are şi o ţintă. O distinsă intelectuală bulgară, îmi spunea că observă la populaţia noastră o ţinută de aristocraţi, atât în vorbă cât şi în gesturi şi în prestanţă, pe care n-a observat-o la celelalte popoare balcanice. Eu i-am explicat că dintre toate popoarele balcanice, numai aromânii rămaşi autonomi şi-au păstrat aristocraţia lor, care ajunsese la o adevărată civilizaţie rafinată. În mod natural această civilizaţie superioară aristocratică, a fost totdeauna imitată şi de burghezie şi de cei de jos, desigur în proporţii diferite. Din chiar ţinuta poporului român, se cunoaşte că el şi-a păstrat aristocraţia sa naţională.

Din toate aceste caractere ale populaţiei noastre, n-am desprins nici o personalitate morală a Bucureştilor. Am găsit însă caractere de populaţie civilizabilă, progresistă şi cu multă dispoziţie de cultură. Dar găsim în Bucureşti o caracteristică bine definită, care va contribui mult la viitorul său de metropolă culturală, găsim cosmopolitismul capitalei noastre. Credem că populaţia bucureşteană, este populaţia cea mai cosmopolită pe care poate s-o aibă un oraş şi mai cu seamă un oraş din orientul nostru violent şi şovinist. Toţi străinii care ne vizitează observă această extremă amabilitate şi extremă toleranţă faţă de străini. Populaţia capitalei noastre a inventat „adopţiunea cetăţenească" pentru orice străin. Pe când populaţiunile şoviniste nu recunosc

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

străinului nici drepturile elementare, populaţiunea bucureşteană ajunge la un adevărat privilegiu al străinului, ajunge la o adevărată renunţare în faţa lui. În acest sens se povesteşte o anecdotă caracteristică: un francez venit în Bucureşti cerea conductorului tramvaiului să-i încaseze taxa. Conductorul, văzând că pasagerul este francez, îi răspundea în modul cel mai natural, că la noi francezii nu plătesc taxa la tramvai.

Tot astfel, în timpul marelui război, trupele franceze care intrau în ţara noastră, n-au putut convinge pe ţăranul român să se culce în patul său. L-a oferit soldatului francez şi el s-a culcat pe jos. Caracterul cosmopolit şi tolerant al populaţiei noastre, o face aptă să primească ideile de pace şi de solidaritate internaţională, care-i netezesc calea către rolul său de populaţiune de metropolă.

Care este însă caracterul moral, pe care am putea să-l dezvoltăm prin toate mijloacele noastre, pentru ca să facem din el o caracteristică a populaţiei capitalei noastre? Credem că avem adânci şi reale calităţi muzicale, care ne-au permis ca numai în câteva decenii de redeşteptare naţională, să avem o frumoasă eflorescentă de opere muzicale şi de reputaţi muzicanţi. Trebuie să dezvoltăm acest dar natural, care mai are avantajul că este sentimentul moral cel mai superior, cel mai general şi cel mai comunicativ. Capitala noastră trebuie să devină o metropolă culturală, către care trebuie să atragem pe vecinii noştri, prin ştiinţa şi prin arta noastră, dar mai cu seamă prin munca noastră. Îndată ce va fi posibil, Bucureştii trebuie să-şi construiască palatul operei sale. Proiectasem organizarea societăţii tuturor artiştilor capitalei, pentru ca să le dăm lor conducerea opiniei publice bucureştene şi cu modul acesta să ajungem la reabilitarea artei.

Avem noi resursele materiale pentru a face o capitală? Mai întâi trebuie ca statul să contribuie în mare parte, pentru a face din Bucureşti o capitală demnă de o ţară care ar putea să fie fericită, dacă ar produce şi oameni înţelegători ai marilor interese naţionale. Sub împăratul Napoleon III, Franţa întreagă a colaborat ca să-şi clădească o capitală. Contribuţia Franţei la strălucirea Parisului a fost de miliarde. Toate celelalte ţări au avut aceeaşi politică a capitalei lor, pentru că toate popoarele au înţeles că este mai bine să ai o ţară înapoiată cu o capitală superioară decât o ţară superioară cu o capitală înapoiată.

În al doilea rând s-ar putea; lucra destul şi cu un buget normal, dacă s-ar lua măsuri ca să se revizuiască oarecari venituri şi oarecari cheltuieli. Aş putea să dau numai câteva exemple hotărâtoare. Am găsit măţăria cea veche de la abator, închiriată cu 10.000 pe an. Am chemat pe chiriaşi şi le-am spus, că dacă în 24 de ore nu-mi oferă o chirie de 3.000.000 lei anual, îi scot din măţărie. Au oferit în termenul dat toată chiria cerută de mine. Societatea Taxico circula pe Calea Victoriei fără să plătească nici o taxă. I-am declarat că dacă în 48 de ore nu plăteşte 2.000.000 lei taxe pe doi ani în urmă şi 1.200.000 lei anual pe viitor, îi opresc să mai circule. Au plătit taxa înainte de expirarea termenului dat. Primăria închiriase afişajul cu 200.000 lei anual. Am putut să scot 3.000.000 Iei anual. De aci se vede că nu veniturile lipsesc, ci că modul de încasarea lor este defectuos. Visteria comunei este tot atât de ne disciplinată ca şi populaţia ei. Banul public n-a căpătat încă disciplina necesară ca să meargă la visteria publică. Mai trebuie încă mult timp, până când banul public să ajungă să înveţe drumul tezaurului public.

În scurta ochire asupra viitorului capitalei noastre, am constatat că nu vedem nici o piedică în rolul ei viitor de mare oraş. Singura piedică în calea Bucureştiului mare, este tot Bucureştiul mic, care nu se hotărăşte să facă loc Bucureştiului mare, pentru că Bucureştii mare cere un suflet mare. Marile obstacole în calea Bucureştilor mare este politicianismul. Capitala noastră intră pe rând când într-un club când într-altul care este chemat le guvern.

Inventar 3/77 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe verso vederii în caseta timbrului: LTKb Pe verso menţiuni cu creionul: Buc. Cişmigiu 0043, SE 138 1925/44 imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 3/77. Dimensiuni: 8x10,8 cm. Noua evidenţă: 0722

Fotografia realizată iarna pe lacul îngheţat din Grădina Cişmigiu a surprins în prim plan o competiţie a hocheiştilor. În plan îndepărtat alte persoane pe luciul gheţii.

Inventar 3/68 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe verso: 3117 şi menţiuni cu creionul: Cişmigiu 0042, SE 133 1925/44 imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 3/68. Dimensiuni: 13,2x8,3 cm. Noua evidenţă: 0724

Fotografia a fost realizată iarna în zi însorită cu zăpadă în Grădina Cişmigiu, surprinzând lacul îngheţat şi unul din podurile din beton.

Interesele oraşului sunt confundate când cu interesele unui club, când cu ale altuia. Alinierile, sistematizarea, estetica, finanţele, sunt rezolvate după interesele fiecărui club şi al fiecărui partizan în parte. Bucureştii mare poate fi realizat chiar numai cu fărâmiturile care cad de la ospăţul tuturor lupilor politici, cu condiţiunea ca să scăpăm cel puţin aceste fărâmituri.

Politicianismul bucureştean a anulat planul meu de sistematizare, făcut cu mare trudă şi după muncă încordată de zi şi de noapte. S-a anulat planul de sistematizare numai ca să nu se spună că este planul meu, deşi rezultatul la care s-a ajuns, a fost absolut acelaşi. Rezultatul a fost că in timpul acestui interegn de planuri, s-a construit tot după vechile proporţii şi alinieri şi ne-a

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

stricat oraşul pentru mult timp. S-a anulat contractul pentru pavarea capitalei întregi în doi ani, plata în rate şi cu zece ani de întreţinere. Pavam centrul cu asfalt şi duceam piatra la periferie unde mai pavam încă 500.000 mp. Mi se propusese acelaşi contract şi cu suburbanele, astfel că în 2 ani nu mai aveam stradă nepavată în Bucureşti.

S-a recurs tot la pavajul de piatră şi am nenorocit capitala cu un pavaj barbar, pentru cinci zeci de ani. Tot astfel mi s-a anulat contractul de transportul cărnii în camioane închise şi scăpăm de transportul cărnii în căruţe care transportă dimineaţa băligar şi după prânz carne. Mi s-a anulat de asemenea contractul pentru târgul de vite de la abator.

Cred doamnelor şi domnilor, că am putut să dărâmăm împreună vechea legendă a Bucureştiului banal. Un poet spunea că urâtul nu este în afară de noi ci că ochiul nostru care vede urât pentru că nu vede, şi cu inima. Noi am privit capitala noastră fără dragoste de oraşul nostru de scaun şi cu superficialitatea popoarelor începătoare l-am condamnat fără judecată. Pe măsură însă, ce au văzut că Bucureştiul trece sub ochii noştri umili, de la sat la oraş şi de la oraş la capitală, bucureştenii au început să iubească Bucureştii. Astăzi criza capitalei a trecut. Când fiecare patriot bucureştean îşi va zice cu hotărâre: eu înainte de toate vreau să construim o capitală, atunci noi vom putea avea o capitală frumoasă. Rămâne ca generaţiile viitoare să facă din capitală o metropolă. Oraşul Bucureşti are şi calităţile fizice şi calităţile morale pentru a deveni o metropolă. Prin frumuseţea capitalei noastre, prin ştiinţa savanţilor noştri, prin arta artiştilor noştri şi prin eleganţa doamnelor noastre, noi vom construi Bucureştii metropolă. Ţin să se ştie doamnelor şi domnilor că optimismul urbanist al Bucureştilor, începe de la generaţia noastră. Noi am stabilit astăzi aci că Bucureştii sunt un oraş banal numai pentru spiritele banale. Noi am proclamat aci capitala noastră Bucureştii metropolă.

Pentru transformarea unui oraş, nu este destul să fi format sociologia lui adică nu este suficient să-l cunoşti în mod ştiinţific şi nu este destul să fi făcut ideologia lui, adică să şti încotro vrei să-l îndrumezi. Trebuie să ai şi o tactică potrivită, adaptată caracterului populaţiei oraşului pe care vrei să-l transformi.

Pentru disciplinarea unei populaţiuni anarhice şi ruraliste, trebuie să ajungi să-ţi formezi reputaţia şi intransigent de înfruntător al oricărei puteri divine şi umană, trebuie să-ti formezi reputaţia de dictator. Ai nevoie ca lumea să-ţi ştie şi de frică. În faza de civilizaţie inferioară a popoarelor, omul nu poate fi urnit din făgaşul rutinei şi al prejudecăţilor, decât sau cu entuziasmul, sau cu frica. În această fază epoca raţiunii n-a venit încă.

Omul mărginit întrebuinţează numai frica; Utopistul întrebuinţează numai entuziasmul; omul realist şi de inimă ştie să întrebuinţeze şi egoismul şi idealismul uman şi poate să întrebuinţeze şi frica şi entuziasmul. Numai astfel poţi pe cei buni să-i conduci cu bunătatea şi pe cei răi cu răutatea. Când ai un scop civilizator, cu cei buni trebuie să fi şi mai bun, şi cei răi şi mai răi decât ei. Utopiştii, care vor să întrebuinţeze numai bunătatea, nenorocesc lumea cu visurile lor.

Dar ca să fii cu adevărat rău cu cei răi, trebuie să ai fondul omului cu adevărat rău. Sunt însă două feluri de oameni răi: oameni răi din răutate şi oameni răi din bunătate adică oameni cari din dragoste pentru semenii lor, vor să le facă binele cu sila. Omul rău din bunătate, care vrea să conducă pe cei răi, ştie să ia numai forma exterioară a răutăţii, pentru ca să facă economie de durere omenească. Trebuie însă o mare băgare de seamă, pentru că oamenii răi din altruism au hotărârea misticismului şi ei pot să fie mai răi din altruism decât oameni răi din egoism.

Poţi să faci binele cu sila? Da, pentru că în lume proştii sunt în imensă majoritate şi în lume a fost totdeauna luptă între dictatura proştilor şi între dictatura deştepţilor. Şi cred că e preferabilă dictatura progresistă a celor deştepţi, faţă de dictatura regresivă a celor proşti. Bineînţeles că poţi să faci binele cu sila numai după ce s-a făcut ritualul democratic, adică după ce s-a făcut alegerea de către sufragiul universal. Dictatura binelui, după ce ai fost încă o mare antinomie a democraţiei. Democraţie înseamnă triumful meritului ales de cei fără merit, adică alegerea celor competenţi de massa celor incompetenţi. Alegerea ta însemnează că ţi s-a recunoscut competinţa şi-ţi dă mandat să exerciţi dictaturi competinte. Binele cu sila făcut de cel ales împacă dictatura realizărilor cu democraţia alegerilor.

Poţi să faci binele cu sila chiar şi celor deştepţi, pentru că devreme ce de la adevărurile eterne şi universale ale vechii filo-

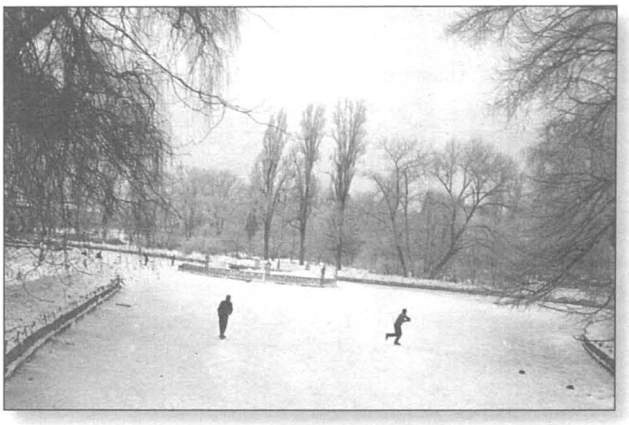

Inventar 4/62 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe verso vederii în caseta timbrului: LTKb Pe verso menţiuni cu creionul: Bucureşti Cişmigiu 0042, SE 136 1925/44 imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 4/62. Dimensiuni: 8,2x10,9 cm. Noua evidenţă: 0723

Fotografia a fost realizată iarna pe lacul îngheţat din Grădina Cişmigiu surprinzând pe primii temerari care s-au aventurat pentru a constata rezistenţa luciului gheţii.

Inventar 4/262 Carte poştală ilustrată alb negru, având imprimat pe verso vederii textele: CARTE POSTALE BUCUREŞTI VEDERE DIN CIŞMIGIU Colecţia „Parcuri şi Locuri de Odihnă din România" Foto Norland, Bucureşti Reprod. Oprită. Pe verso menţiuni cu creionul: 0041, SE 111 1925/40 imprimarea ştampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu", Inventar nr. 4/262. Dimensiuni: 11,2x8,1 cm. Noua evidenţă: 0725

Fotografia a fost realizată vara în Grădina Cişmigiu, surprinzând canotorii în dreptul podului din beton.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

zofii dogmatice, am ajuns la adevărul pragmatismului relativ și bazat pe utilitate nu știm de ce binele găsit de tine ar trebui să cedeze binelui găsit de altul. Dacă fiecare om este măsura adevărului, de ce să măsor cu mintea altuia și să nu măsor cu mintea mea. Când ai găsit o utilitate socială ești dator să nu cedezi nici lui Dumnezeu. Dacă trebuie să dai lumii toată inima ta, trebuie să nu cedezi nimic din toată cugetarea ta. Pentru ca să asigurăm progresul omenirii trebuie să ajungem la solidarizarea inimilor, dar la autonomia minților. Nu poți să realizezi nimic dacă știi de frică sau dacă aștepți recunoștința sau aprobarea oamenilor. Valoarea realizatorului se cântărește cu numărul proștilor pe care i-a făcut să țipe de frica noutăților. După cum spune poetul:

Când făcui pe proști să urle
Bătând din tobe și din surle,
Am câștigat dreptul ca să spun
Că sunt și eu tot un nebun.

Dacă ești un realizator fulgerător nu este realizare pentru care să nu te înjure toți când o începi și să nu te laude toți când o termini.

Eu am făcut economie de durere omenească, pentru că în conducerea Bucureștilor nu am luat decât forma aparentă a răutății. Când am găsit abateri grave generalizate, îmi căutam o victimă pe care nu o părăseam, până când nu o copleșeam cu pedepse grave, rămânea ca după ce termină rolul său de sperietoare, să-i iert toate pedepsele date. Cu modul acesta o făceam să țipe tare, pentru ca să sperie ea pe ceilalți. Rugam apoi pe gazetari să mă atace pentru aceste sancțiuni aspre, pentru ca sperietura să fie și mai mare. Cu modul acesta eu nenoroceam numai un singur om, și menajam suferința la o mie de alți vinovați sau care ar fi putut greși în viitor. Trimeteam la gazete condamnări fictive, numeroase amenzi sălbatece. Cu modul acesta terorizam pe cei tentați să reziste sau să greșească, cu pedepse imaginare. Un exemplu: dam ordonanță că voi sparge butoaiele găsite pe trotuar și că marfa lor va fi vărsată. Am spart un singur butoi, pe care l-am plătit, dar am rugat pe gazetari să mă atace că aș fi nenorocit o sută de negustori, dați cu nume fictive și fără adrese. Am amenințat că voi închide apa și lumina cetățenilor cari nu-și vor curăța zăpada de pe trotuar. Nu am închis la nimeni nimic, dar am rugat pe jurnaliști să mă atace, că aș fi nenorocit zecimi de contravenienți cu magazine, cu bodegi, cu prăvălii, etc. Când aplicam amenzi pentru ridicarea zăpezii, le amânam executarea până la Marte viitor, ca să vedem cum se va comporta o iarnă viitoare. Numai amenzile pentru lipsă la cântar erau mari și executate fără milă. Prin neînduplecarea mea în toate măsurile pe care le luam, făcusem lumea să creadă că sunt în stare să iau asemenea măsuri. În ambele aceste cazuri am reușit să-mi aplic ideile mele. Nu cred să fi fost primar care să fi făcut mai multă economie de suferință omenească, într-o transformare edilitară și sufletească atât de mare. Pentru ca să ajungă la marea disciplină cetățenească, pusă de mine în anarhia generală a Capitalei, orice alt primar ar fi trebuit să aibă la îndemână pedepse penale cu închisoarea.

Cu aceste lovituri am reușit să-mi formez reputația mea de dictator la care a contribuit și rigida mea legalitate. Sub primariatul meu n-a fost nici o abatere fără sancțiuni și sancțiunea cădea automat și mecanic, pe prieten ca și pe adversar. N-a fost posibilă, absolut la nimeni, nici o intervenție. Nu s-a întâmplat nici o revenire asupra vreunei hotărâri luate. N-am dat nici o rezoluție unui prieten ca frate, pe care să nu o dau și unui dușman de moarte. Nu poate spune nimeni că s-a bucurat de favoarea mea sau că a suferit nedreptatea mea. În cei cinci ani de primariat ai mei, n-a fost altă violență decât violența legii și altă dictatură decât dictatura legalității.

Dar am realizat mai mult cu entuziasmul decât cu dictatura mea legalitară. Eu iubesc pe om și sunt amorezat de ceea ce lucrez. Nu poate fi realizator decât omul care vede viața în formă de icoane și care se închină cu evlavie la icoanele sale. Totdeauna numai ce iese din inimă merge la inimă. În al doilea an de primariat, oameni de la mahala îmi sărutau mâna ca la popă, pentru că îi scoteam din noroi și pentru că vorbeam cu ei ca om, iar nu ca primar. Cu această purtare naturală ieșită din dragostea de om, mi s-au dat de cetățeni zecimi de mii de metri pătrați de teren gratuit și făceam comunei economii de multe zecimi de milioane. Numai din ambițiunea de a se civiliza pe o stradă civilizată, am văzut bătrâni săraci care și-au tăiat singuri casele, ca să se pună la aliniere. În același mod am putut să realizez într-un an, alinieri, pe toate căile de penetrație, atât cât alții n-ar fi aliniat nici în 25 de ani.

În sărăcia generală în care am lucrat și cu formalismul copleșitor, un alt primar, care n-ar fi crezut în minunile inimii omenești, n-ar fi realizat nici un sfert din ceea ce am realizat eu.

Ca să ilustrez sistemele mele de lucru, voi termina cu două anecdote adevărate. Pe o stradă din sectorul de galben, o singură bătrână săracă, nu voia nici în ruptul capului să dea teren gratuit ca să pot să aliniez. M-am dus eu la fața locului și s-a legat între noi următorul dialog, scos din observația că bătrâna conserva urmele unei adevărate frumuseți:

– „Bine bătrâno, nu mi dai d-ta puțin teren, ca să-ți fac aici frumos, frumos cum ai fost d-ta în tinerețe"?

– „Am fost, maică, spunea bătrâna, luminându-și fața de amintiri; „se uitau tinerii la mine ca la o poză". În urma acestui dialog prietenesc, bătrâna mi-a dat terenul.

A doua anecdotă. După cel de al doilea an de primariat, cu dictatura mea legalitară și aparentă, reușisem să mă fac temut de cetățeni. Lumea îmi spunea deja „tătarul de la primărie", „primarul Kemal Pașa".

Bucureștenii umblau disciplinați și niciun cetățean nu mă refuza când îi ceream ceva. În acest timp se prezintă la mine un partizan foarte supărat, care îmi spunea că s-a înjurat și că era gata să se bată cu un anumit adversar:

– „Dar de ce", îl întrebam eu.

– „Nu pot să spun, domnule Primar, că-mi e rușine".

– „Dar când te rog eu"?

– „Domnule Primar, spunea că sunteți nebun".

–„Bine nenorocitule", îi răspundeam eu, eu lupt de doi ani ca să-mi fac reputația de nebun și tu vrei să mi-o strici"?

Aceste mijloace noi contrastau cu purtarea bățoasă și aspră a vechilor autorități. Foarte puțini au înțeles gesturile mele, care li s-au părut curioase și de aceea, oameni care n-au realizat nimic cu vechile mijloace de făgaș, au numit administrația mea „dezechilibrată". Noi știm că ființa cea mai echilibrată este animalul.

Cu aceste mijloace am putut să determin un curent de încredere și de optimism din partea cetățenilor și al capitaliștilor. În anul izgonirii mele aveam lucrări în curs de aproape un miliard. Organizasem marile întreprinderi și aș fi putut să scot multe miliarde cu care să dau drumul lucrărilor necesare. Lumea simțea o administrație cinstită și ordonată. Cu toată reducerea bugetului de la centru cu 250 milioane și cu toate realizările mele impresionante, la plecare lăsam un excedent de 55 milioane recunoscut chiar de urmașul meu în expunerea de motive a bugetului său.

3 Octombrie 1934

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Adevărata poveste a ZARAZEI

Viorel COSMA,
muzicolog

...Sonoritatea oarecum exotică a cuvântului spaniol *Zaraza* i-a sugerat lui Nicolae Kiriţescu o prezenţă feminină autohtonă ce a pătruns în graţiile lui Cristian Vasile. Senzuala femeie l-a cucerit pe interpret până la o pasională dramă: omorâtă din gelozie de un "necunoscut", incinerată după deces de diseur, mâncată cenuşa din urna funerară cu linguriţa, în fiecare dimineaţă, la micul dejun, superba ţigancă Zaraza a intrat în literatura fantastică românească, datorită unor ziarişti şi scriitori. Timp de o jumătate de veac, melodia şi textul original ale lui Benjamin Alfonso Tagle Lara s-a bucurat de o vogă neegalată de alte şlagăre internaţionale pe continentul european, fără a ocoli şi ţara noastră. De unde şi când s-a născut pe meleagurile dâmboviţene povestea *Zarazei?* Cum a ajuns Cristian Vasile *(foto, în medalion)* "eroul" poveştii de dragoste nefericite?

"Nedisciplinat, lipsit de tradiţie şi prevedere, spre deosebire de colegul său Moscopol, ponderat şi sobru – scria compozitorul, scriitorul şi umoristul Nello (Ion) Manzatti (Mânzatu?) în volumul *Frumoasa cu ochii verzi,* redactat şi publicat în exil, cu o prefaţă de Mircea Eliade – Cristian Vasile încercase la un moment dat să se sinucidă din pricina unei decepţii amoroase". Iată, aşadar, sursa acelui episod cu accente patologice a poveştii *Zarazei.*

Tot compozitorul Nello Manzatti ne-a oferit şi primele mărturii documentare culese de la sursa originară (Argentina) unde şi-a trăit (după 1944) o parte din exil, atât despre cântecul lui Tagle Lara, cât mai ales despre diseurul Vasile Cristian. "La grădina de vară de la Calea Griviţei, pe care ingeniosul proprietar Răcaru o transformase în loc de întâlnire al publicului ales, cânta un tânăr interpret de muzică uşoară, care, dacă nu avea să detroneze pe celălalt idol al momentului, Jean Moscopol, urma să împartă, în măsură egală, succesul cu el. Se numea Cristian Vasile şi se avântase, aproape adolescent, în muzica uşoară. Facuse studii liceale, avea un fizic atrăgător şi o voce bine timbrată, cu accente virile... Răsfăţat de gloria uşor cucerită, ducând o viaţă destrăbălată, noul astru era destinat să îşi sfârşească după câţiva ani cariera, cât şi existenţa, în mizerie, răpus de tuberculoză... Cândva, mergând către Braşov în timpul războiului, l-am revăzut pe şoseaua naţională între Buşteni şi Predeal, scheletic, istovit. Ieşise din sanatoriul de tuberculoşi, spre a face o scurtă plimbare. Sufla un vânt de vară, încovoindu-l, împiedicându-l aproape să înainteze. Mi s-a strâns inima de durere pentru nefericitul cântăreţ, care dăruise cu modestul său talent ore de agrement unei lumi lipsite de grave probleme sau dramatice zguduiri. Personal îi eram recunoscător de a fi difuzat cu vocea sa caldă neînsemnatele mele romanţe, ce nu aspirau să înfrunte veacurile, ci să ofere publicului destinderea de o seară sau o clipă".

După acest sugestiv portret al lui Cristian Vasile, iată şi primele detalii despre *Zaraza* din literatura noastră de specialitate, oferite de compozitorul Nello Manzatti: "În versiunea originală spaniolă, cântecul *Zaraza* descrie povestea unui om de la câmp, care porneşte în fiece zori de zi cu carul cu boi pe acelaşi făgaş, purtându-şi aleanul ca pe o povară. Vita înhămată este tovarăşul de drum şi neodihnă, căruia cetăţeanul nostru îi destăinuieşte durerile, îndemnându-l la drum cu această *„zaraza",* un strigăt echivalent cu românescul *hăis-cea*". Acum, iată cuvintele româneşti (ticluite de Nicolae Kiriţescu – n.n.), copiate de pe un disc:

Când apari, seniorita, în parc pe-nserat,
Curg în juru-ţi petale de crin.
Ai în ochi patimi dulci şi luciri de păcat
Şi ai trupul de şarpe felin.

Gura ta e-un poem de nebune dorinţi,
Sânii tăi un tezaur sublim,
Eşti un demon din vis, care tulburi şi minţi
Dar ai zâmbetul de heruvim.

Refren:
Vreau să-mi spui, frumoasă Zaraza
Cine te-a iubit?
Câţi au plâns, nebuni pentru tine,
Şi câţi au murit?

Vreau să-mi dai gura-ţi dulce, Zaraza,
Să mă-mbăt mereu,
De a ta sărutare, Zaraza,
Vreau să mor şi eu.

Aşadar, încă un mort de astă dată valah – încheia povestea fantezistă Nello Manzatti cu umor – pe lângă miile de cadavre internaţionale, răpuse de *frumoasa Zaraza, seniorita* cu trupul de "şarpe felin" şi "sânii tezaur sublim", în jurul căreia "curg petale de crin".

Este prima descriere corectă a conţinutului unui cântec de succes sudamerican, poposit după 1930 pe plaiurile bucureştene, reprodus după articolul *Oameni mari şi mici* din revista *Jurnalul Literar* nr. 17-20, septembrie/octombrie 2007. Dar cum pe internetul zilelor noastre aflăm şi câteva precizări suplimentare, socotim că merită să le reproducem. O sumară privire asupra textului original în limba spaniolă ne permite să observăm că apelativul *Zaraza* apare, în refren, *caligrafiat cu literă mică* şi nu cu majusculă, aşa cum ar fi fost normal în cazul unui nume propriu de femeie. Iar expresia căruţaşului ce îşi îndeamnă boii la drum, sună foarte explicit:

„A la huella, huella, zaraza/Huella, huella, guay!" adică pe româneşte: „Hai pe potecă, pe potecă, boule/Pe potecă, pe potecă, hăis!"

În Argentina, apelativul *Zaraza* avea şi o conotaţie afectivă *(bouleanule)* pentru animale! Vitele de rasă dispuneau de un desen variat al petelor de culoare de pe pielea lor, asemănătoare unui material textil din bumbac (uneori lucios), la modă prin anii 1920, denumit *Zaraza,* desen cu linii surprinzătoare în zig-zag-uri, proprii mersului legănat al bovinelor.

Atât textul, cât şi muzica, s-au datorat compozitorului argentinian Benjamin Antonio Tagle Lara (născut la 23 iunie 1892 la Buenos Aires/San Telmo, mort la 9 noiembrie 1932 în acelaşi oraş), tangoul *Zaraza* fiind scris în 1929 pentru Marele Concurs al Discului Naţional din Uruguay *(Cine Teatro Cervantes* din Montevideo). Obţinând premiul al doilea, piesa a văzut – în acelaşi an – lumina tiparului, dar şi înregistrarea pe disc de către José Razzano (cu acompaniament de pian şi chitară), apoi de Ignacio Corsini (cu acompaniament de chitare) şi în sfârşit de Charlo (cu orchestra Francisco Canaro). În Europa tango-ul a poposit la Paris în 1930, prin glasul cântăreţei şi actriţei Sofia Bozan. Introducerea melodiei lui Tagle Lara în filmul regizorului britanic, de origine maghiară, Alexander (Sandor) Korda, a asigurat melodiei o răspândire largă în marile centre culturale europene, inclusiv în România. După transpunerea pe discuri *Odeon*, cu vestitul Carlos Gardel, *Zaraza* a fost preluată şi de diseurii români în frunte cu Jean Moscopol, Cristian Vasile, Zavaidoc ş.a.

Fragment din volumul: *Bucureşti, citadela seculară a lăutarilor români (1550–1950),* Editura Speteanu, 2009, p. 443 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Jurnal subiectiv. Secvenţe Bucureştene (I)

Călin HENTEA,
istoric

Inginer de profesie, militar de carieră şi specialist într-un domeniu de mare actualitate, operaţiile psihologice şi războiul neconvenţional, doctor în ştiinţe militare şi autor publicat în România, dar şi peste Ocean, la Scarecrow Press, Călin Hentea (n. 2 mai 1958, Braşov) este un fenomen, nu doar publicistic, cât mai ales ştiinţific. Colaborator al revistelor *Historia*, *Istorie şi civilizaţie*, al *Ziarului de duminică* (supliment al „Ziarului Financiar"), invitat la televiziuni şi curtat de edituri, Călin Hentea a acceptat să publice în paginile *Bibliotecii Bucureştilor* un serial dedicat vieţii bucureştene, aşa cum se înfăţişează ea omului de pe stradă. Sunt gânduri comune, scrise în spiritul adevărului, cu toate că până la un punct pot fi şi ele suspectate de propagandă, domeniu în care Călin Hentea excelează, inclusiv în calitate de autor al celei mai complete monografii în domeniu, *Enciclopedia propagandei româneşti*, lucrare în 5 volume, în curs de apariţie. În fond, cum bine se ştie, deosebirea între propagandă şi publicitate ţine de cultură. Or, textele şi opiniile invitatului nostru fac din plin dovada unei confruntări deschise de idei, a unei proiecţii civice vecină cu utopia. Utilizând mijloace şi resurse la îndemâna cititorului, făcând apel la raţiune, idei şi principii, opiniile lui Călin Hentea evită capcanele propagandei, şi, promovate într-o publicaţie culturală, au limpezimea conceptelor. *(Redacţia „B.B.")*

Ce caut eu la colţ de stradă?

Deşi sunt născut în Braşov (pe vremea aceea se numea încă Oraşul Stalin), de la vârsta de şase luni sunt bucureştean. Am avut parte şi de centru şi de periferie, nici prea, prea, nici foarte, foarte: de la zona Mântuleasa la bulevardul Dinicu Golescu, de la poalele Chirigiului în umbra căii Dorobanţi şi, în fine, la Piaţa Gorjului... În funcţie de ceea ce s-a întâmplat în viaţa mea câtă vreme am locuit acolo, îmi place sau nu să trec prin respectivul cartier, de care însă parcă nu m-am ataşat niciodată cu adevărat, aşa cum ceva indefinit mă leagă de casa de la poalele Tâmpei, de pe strada Castelului, unde ştiu că m-am născut, dar nu-mi amintesc absolut nimic. Încă ceva: nu-mi place deloc la ţară, pe pământ, printre copaci, muşte, miasme, vaci, căţei şi găini. Am alergie.

Cu un astfel de pedigree citadin încărcat în memoria mea afectivă, m-am hotărât să scriu despre ceea ce simt şi văd şi miros şi aud în Bucureşti de câteva zeci de ani încoace, dintr-o cruntă exasperare şi o irecuperabilă tristeţe: nimic, sau aproape nimic, din ceea ce simt, văd, miros şi aud în Bucureşti nu-mi mai place: o entitate devenită obeză şi diformă, care consumă la întâmplare, fără să-i mai pese de nimic. Mă simt străin şi de acei oameni care se numesc bucureşteni, sau poate în primul rând de ei şi de mizeria, de gălăgia, de urâtul şi de putoarea pe care le produc. Sunt perfect conştient că nu am nici o şansă de a evada - unde, Doamne? - din Bucureşti, cum nici nu întrevăd vreo cale de împăcare a mea cu oraşul în care sunt condamnat să trăiesc. De aceea m-am hotărât să scriu. Nu pentru a "pângări" tendenţios şi nepatriotic scumpa noastră Capitală şi nu doar pentru a-mi exorciza Urâtul, ci pentru a-l confrunta cu acel Urât sau Frumos al altora şi astfel, poate, pentru a-l vindeca... într-o bună zi.

Pastilele care urmează pot fi citite şi ca un ghid anti-turistic. De fapt, acum îmi dau seama că în acestă retorică alb / negru mi-am însoţit şi puţinii musafiri occidentali pe care i-am primit în Bucureşti, ne-ocolind bălţile multilaterale şi gunoaiele din mijlocul trotuarului sau clădirile emfatice (inevitabila curizitate pentru "Casa lui Ceauşescu" pe care cu greu o pot accepta drept Palatul Parlamentului), pentru a-i putea convinge de măcar un colţ de stradă cu adevărat frumos, care ar putea sugera, cumva, ceva legat de ideea de "Micul Paris". N-am ştiut niciodată să etalez explicaţii arhitectonice docte, să argumentez sincronisme culturale cool sau să înşir poveşti şi anecdote istorice fără sfârşit. Am spus atunci şi scriu acum ceea ce, cu amar şi furie, simt, văd, miros, aud, pândind, fără vreun gând rău ascuns, la fel precum "Omuleţul din canal" - mascota din bronz a oraşului Bratislava, sau poate precum acel "Paparazzo", tot din bronz şi tot din centrul vechi al capitalei slovace, paşii oamenilor, temelia zidurilor şi praful de pe stradă.

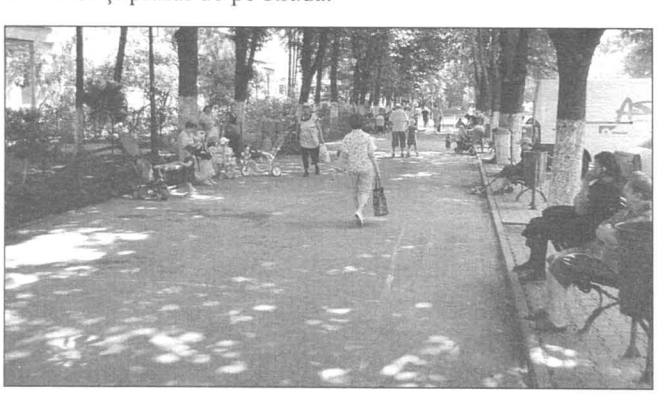

Instantanee bucureştene: alei pietonale şi nelipsitul chioşc cu ziare (foto Călin Hentea)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

PATRIMONIU

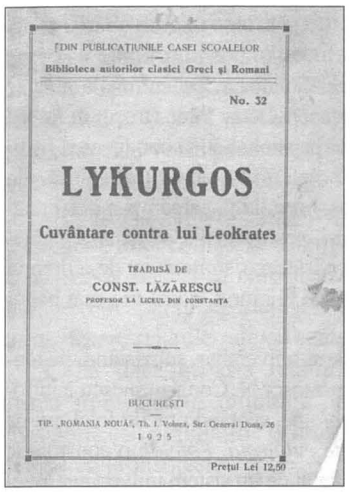

***LYKURGOS**, Cuvântare contra lui Leokrates.* Tradusă de Constantin Lăzărescu, Bucureşti, Tipografia "România Nouă", 1925, 80 p.

Cuvântarea a cărei traducere o dăm şi omul care a rostit-o acum aproape 23 de veacuri sunt reprezentative. Cuvântarea este dezlănţuirea unui potop peste nenorocitul care, ca mulţi alţii de altfel, fugise de la datorie în ceasul greu al Patriei. Omul, cu energia sălbatică a unui fanatic, vrea să abată torentul fatalităţii ce năpădise ţara sa. Prestigiul covârşitor de care se bucura, atât prin originea sa nobilă, cât şi printr-o viaţă fără pată şi neasemuit de sobră, este o forţă uriaşă care striveşte tot [...] Lykurgos este un personaj epic vrednic să figureze într-o ***Légende des siècles****.*

Johann Gottlieb FICHTE, *Trei scrieri despre cărturar.* În româneşte de Constantin Lăzărescu, Bucureşti, Casa Şcoalelor, 1944, 306 p.

Cărturarul, numai întrucât are această calitate, este opus altor oameni care nu sunt ca el. Noţiunea de cărturar se naşte din comparaţie, din raportul cu societatea. Prin aceasta nu se înţelege numai statutul, ci în genere orice grupare de oameni înzestraţi cu raţiune, puşi în raporturi reciproce. Menirea cărturarului, ca atare, se poate concepe numai în societate. Aşa că răspunsul la întrebarea: care este menirea cărturarului? presupune răspunsul la alta, anume: care este menirea omului în societate?

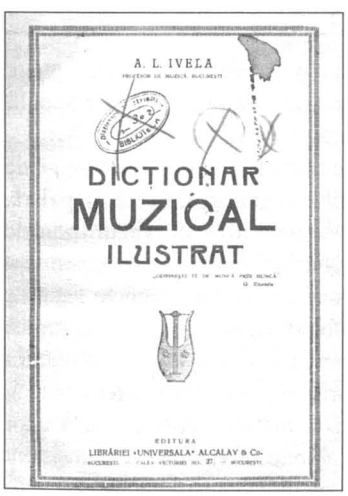

A. L. IVELA, *Dicţionar muzical ilustrat,* Bucureşti, Editura Librăriei „Universala" Alcalay & Co, [1927], 220 p. cu ilustr.

Muzica este „arta de a combina sunetele ca să mişte sufletul şi să vorbească sentimentului" (Ch. Soulier). Este, deci, o artă pentru că se adresează sufletului, şi în acelaşi timp o ştiinţă pentru că are legi şi principii matematice. Aceste legi, ce poartă generic denumirea de acustică, trebuie să fie bine cunoscute de fabricanţii de instrumente pentru o bună producere a sunetelor rezultate din calcularea coardelor, ca lungime, grosime şi material, a lamelor tuburilor şi lăzilor de rezonanţă [...]

Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Memorie Comunitară. Patrimoniu Cultural Bucureştean

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Profesorul şi folcloristul Nicolae CONSTANTINESCU, la 70 de ani

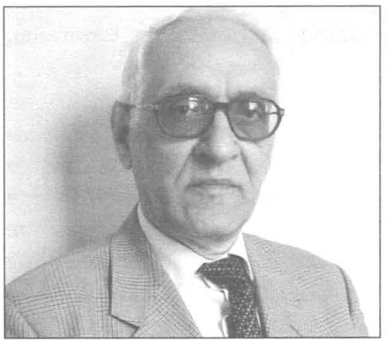

Paradoxal, în România singura catedră de Etnologie şi Folclor a fost înfiinţată abia în 1990, la Facultatea de Filologie, de către distinşii profesori Octav Păun (trecut în lumea umbrelor), Pavel Ruxăndoiu, Silviu Angelescu (recent pensionat de la conducerea Institutului „G. Oprescu" al Academiei Române) şi Nicolae Constantinescu *(foto)*, singurul aflat încă, din fericire, în activitate, dar funcţionând la Şcoala doctorală, fiindcă, între timp, catedra s-a desfiinţat.

Soarta acestei instituţii academice se suprapune, în linii mari, peste situaţia *de facto* a învăţământului românesc. Bogaţi în resurse umane şi spirituale, dar nepăsători, risipitori sau de-a dreptul indiferenţi faţă de aceste valori, românii îşi permit să ignore până şi folclorul, poate cea mai bogată resursă de spiritualitate autohtonă.

Azi, cuvântul *folclor* este practic ca şi dispărut din vocabularul universitar, subzistând, pe alocuri, doar sub eticheta de folclor sub/urban. Din fericire, acelaşi profesor N. Constantinescu a introdus în programa Şcolii doctorale disciplina *Studii culturale. Etnologie,* scoţând practic folclorul de sub tutela studiilor filologice şi integrându-l în cadrul mai larg oferit de sintagma *Etnologie. Antropologie culturală. Folclor,* o construcţie unică şi originală a acestui profesor ce nu a ezitat să reia totul de la zero, luptând nu doar cu prejudecăţile, dar şi cu un sistem universitar învechit. Asta în vreme ce la Cluj-Napoca, bunăoară, secţia de Etnologie maghiară rezistă şi înfloreşte!

Optimist, profesorul Constantinescu are încă încredere în vocaţia *constructivă* a poporului român, dovadă că suntem în ţara unde Meşterul Manole a devenit simbol al... *patriarhalismului naţionalist balcanic,* dacă ne referim doar la „obiceiul" de a-şi zidi soţia de vie.

Situaţia actuală a cercetării sistematice în domeniile etno-folcloristice nu este singulară. În 1926 geograful şi etnologul George Vâslan se plângea, la rândul său, de lipsa studiilor etnologice, propunând chiar ca etnografia să devină o *ştiinţă a naţiunii.* Mai târziu, ideile sale vor fi reluate de Dimitrie Gusti, care, după modelul *sociologiei militans,* propune şi o *etnologie militans,* scriind un studiu de 600 de pagini despre *Opincile la români,* în fapt actul de naştere al etnografiei româneşti.

Astăzi, *folclorul* pare însă un concept perimat, istoric delimitat sub formula de *folclor tradiţional* (ceva în genul creaţiilor „descoperite" de Alecsandri şi generaţia lui). Despre *folclorul contemporan* se ştie cu atât mai puţin, în ciuda faptului că unul dintre segmentele sale, *naratologia,* se dovedeşte încă deosebit de activ. Avem în jurul nostru suficient de mulţi contemporani ale căror întâmplări de viaţă, experienţe, trăiri – concentrate în ceea ce, cu un termen anglo-saxon, s-ar numi *life stories / récits de vie* – ar putea aduce faimă ştiinţei folclorice româneşti.

La acestea, profesorul N. Constantinescu adaugă şi atât de autohtonele *urban myths* sau *contemporary legends,* pe româneşte bine-cunoscutele *bancuri* ce ne animă viaţa cotidiană. Pornind de la ideea că folclorul este o ştiinţă în schimbare, folcloristul N. Constantinescu ajunge la concluzia că tradiţia populară nu mai trebuie căutată în mediul rural, ci mai ales în cel urban. Depăşind etapa *folclorului de muzeu,* rămânem în continuare un neam de *snovari* – adică de creatori şi consumatori de bancuri, gen studiat în mod ştiinţific de profesorul N. Constantinescu.

Pe alt plan, pornind de la popularitatea unor lăutari ce au activat până în zilele noastre, de la Dona Dumitru Siminică, la Romica Puceanu şi Gabi Luncă, gustul public s-a orientat către zona *manelelor,* o altă formă de *subcultură,* în care termenul nu are conotaţie peiorativă, ci se referă, mai degrabă, la aria de receptare a acestui fenomen.

În concluzie, *folclorul*, în special cel contemporan, rămâne un gen viu, în continuă modificare. Din păcate, în goana după globalizare, generaţia tânără riscă să nu mai recunoască nici o formă de folclor, secând astfel izvorul viu de spiritualitate autohtonă. De aceea, până nu e prea târziu, trebuie culese şi păstrate orice fel de mărturii şi informaţii etnologice. În acest fel s-ar închide un cerc al comunicării publice, deschis cu 165 de ani în urmă de etnologul american Wiliam John Thomas, cel care a introdus în limbajul academic termenul de *folk-lore.* ***(M.N.)***

Lectura textului folcloric

[...] Aşa cum s-a arătat nu o dată, cele mai multe dintre faptele de literatură populară nu au o existenţă independentă, ci sînt incluse în complexe culturale mai largi, sînt integrate acestora şi îşi dezvăluie semnificaţiile prin raportarea la acestea. Statutul faptelor de literatură populară nu este, pe ansamblul folclorului literar, acelaşi, unele fiind mai intim legate de anumite manifestări ritual-ceremoniale, celelalte manifestînd o anumită independenţă faţă de astfel de ocazii. Ovid Densusianu observa, în cursul său din 1909, această dihotomie arătînd că „în folclorul tradiţional trebuie să distingem două categorii de producţiuni: **1)** cele care stau în strînsă legătură cu viaţa practică (credinţe, obiceiuri, superstiţii) şi **2)** cele care ar putea fi numite de ordine ideală, pentru că se raportă la sfera superioară de gîndire şi simţire a omului simplu, la partea poetică a vieţii lui (basme, legende, tradiţii, poezii)". Cît priveşte întrebarea despre viabilitatea, perenitatea folclorului se aprecia că producţiile aparţinînd primei grupe sînt mai expuse pieirii „pentru că ele, fiind o rămăşiţă a condiţiunilor primitive de trai, nu vor mai avea cu vremea substratul pe care se întemeiază". Din punctul acesta de vedere relaţionarea faptelor de cultură populară cu cele ţinînd de cultura primitivă este obligatorie pentru buna înţelegere a faptelor de literatură orală.

Ceea ce apropie faptele de cultură-populară de cele ţinînd de cultura primitivă este funcţia utilitară, practică. În arta populară, „funcţiunile utilitare şi sociale domină în multe cazuri pe cele estetice". Cu atît mai mult în cultura primitivă unde fiecare fapt urmăreşte o finalitate practică, obţinerea unui beneficiu legat de existenţa lor de zi cu zi, de dobîndirea hranei sau de apărarea împotriva forţelor ostile, necunoscute. Unele forme ale culturii primitive ca, de exemplu, picturile rupestre pot fi interpretate şi ca un mijloc de exersare de către membrii comunităţii a unor forme eficiente de vînătoare (animalele figurate sînt insistent lovite în zonele vulnerabile ale corpului), ca o modalitate de „iniţiere" a tinerilor în tehnica vînătoarei, dar şi ca un mijloc de obţinere a succe-sului la vînătoare în virtutea logicii magice, care domină gîndirea primitivă. „Dacă primitivul desenează şi modelează, dacă improvizează poetic şi cîntă, împrejurarea se explică deopotrivă prin virtutea magică pe care el o atribuie imaginii sau

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cuvîntului de a lucra asupra fiinţelor sau evenimentelor pe care le reprezintă sau le denumeşte".

În cercetarea faptelor de cultură populară, a textelor folclorice în cazul nostru, trebuie să se ţină seama de această realitate şi de raportul de continuitate care există neîndoielnic între cele două forme de cultură. Identificarea elementelor de gîndire primitivă în cultura populară este destul de dificilă datorită permanentei schimbări, modificări, transformări a gîndirii umane în decursul timpului, adaptării ei la noile realităţi etc. Cum culegerea folclorului a început în Europa, în mod sistematic, abia în secolul al XIX-lea, este lesne de înţeles că identificarea straturilor mai vechi prezente în faptele de cultură populară devine o operaţie de adevărată arheologie spirituală.

Oricum, îndreptîndu-ne atenţia exclusiv asupra producţiilor literare integrate unor complexe ceremoniale putem constata că acestea reţin şi conservă, uneori în chip neaşteptat, o mentalitate proprie omului aflat pe o treaptă îndepărtată a istoriei sale, o concepţie arhaică despre lume, despre relaţiile sale cu semenii, cu natura etc.

Chiar dacă această realitate conceptuală nu ne parvine sub forma unui sistem mitologic coerent, cum se poate constata la popoarele sau populaţiile primitive, ea există convertită în rituri şi în poezia ce le însoţeşte.

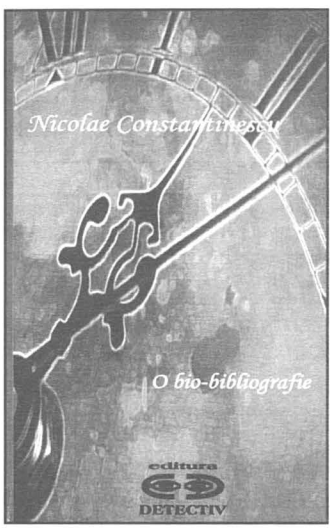

Volum aniversar, apărut în octombrie 2011, la Editura Detectiv

Problema raporturilor dintre mit („orice povestire anonimă care vorbeşte despre originile şi destinele lucrurilor"; „o povestire cu zei sau fiinţe divine în a căror realitate poporul crede" etc.) şi rit („acte sau acţiuni avînd drept scop să influenţeze natura şi s-o supună"; un act sau o succesiune de acte executate în virtutea logicii magice şi urmărind o anume eficienţă în planul realităţii etc.), dintre mit şi poezie, pe de o parte, şi a relaţiilor dintre rit şi textul poetic, pe de altă parte a stat multă vreme în atenţia cercetătorilor, iar punctele de vedere exprimate sînt destul de contradictorii. Pentru P. Saintyves un mit nu reprezintă altceva decît exegeza sau comentariul unui ritual, opinie prezentă şi la alţi cercetători, poate ceva mai nuanţat. „Mitul, ritualul şi organizarea socială sînt inextricabil legate şi nu pot fi studiate separat; organizarea socială este la origine cea care permite ritualul şi acesta reprezintă mitul" sau în acelaşi sens „în perspectivă istorică mitul apare după ritual şi legat de acesta; el este partea vorbită a ritualului; este povestea pe care o reeditează ritualul".

Faţă de aceste puncte de vedere care simplifică şi unilateralizează raportul în discuţie, Cl. Lévi-Strauss adoptă o poziţie mai dialectică, nuanţînd conceptele: „Mitul şi ritul nu se dublează întotdeauna; dimpotrivă, se poate afirma că ele se completează în domenii care oferă deja un caracter complementar. Valoarea semnificativă a ritualului pare cantonată în instrumente şi în gesturi: este un paralimbaj *(paralangage)*. În timp ce mitul se manifestă ca un metalimbaj *(métalangage)*: el face uz din plin de discurs, dar situînd opoziţiile semnificante care îi sînt proprii la un nivel de complexitate mai înalt decît acela cerut de limbă, pe cînd aceasta funcţionează cu finalitate profană".

Aşadar ritul transmite un mesaj recurgînd la alt cod decît cel lingvistic (acte, gesturi, instrumente), în timp ce mitul, deşi uzează de codul limbii, nu se confundă cu un mesaj obişnuit, cotidian…

Fragment din volumul: *Lectura textului folcloric*, Bucureşti, Editura Minerva, (seria Universitas), 1986, p. 234

Biobibliografie

Născut la Fierbinţi, localitate de câmpie din fostul judeţ Ilfov, azi Ialomiţa, într-o familie de învăţători, profesorul Nicolae Constantinescu (n. 5 octombrie 1941) a absolvit Liceul agricol în localitatea natală, apoi a continuat studiile la Bucureşti, la Facultatea de Filologie, din 1959. Primele noţiuni temeinice de limba română le primeşte de la profesorul său, Florian Popescu, întemeietor al liceului local. Deosebit de harnic, tânărul student face faţă unor condiţii materiale mai mult decât modeste şi reuşeşte la liber, adică fără recomandarea organelor locale de partid, să obţină o ***bursă de merit.*** *Începând cu anul al IV-lea (cursurile durau 5 ani, iar la absolvire se acorda o* ***Diplomă de licenţă,*** *în baza căreia se profesa în învăţământ) Nicolae Constantinescu se specializează,* ***opţional,*** *la disciplina Folclor, urmând îndemnul profesorului său, marele folclorist Mihai Pop, fiind atras în acelaşi timp de literatura universală (profesor, Tudor Vianu) şi cursul despre Eminescu (profesor, Zoe Dumitrescu-Buşulenga). Susţine licenţa cu o teză despre* ***Epitetul în epica populară,*** *un subiect aparent* ***tehnic,*** *dar acceptat ideologic, în condiţiile când cercetările folclorice intrau mai degrabă în zona obscurantismului şi religiei, fiind cel mult tolerate, dacă nu prohibite.*

Din 1964 este reţinut, ***ca printr-un miracol,*** *cum singur mărturiseşte, ca asistent la Filologie, Catedra de Folclor, fiind unul din cei mai îndrăgiţi tineri profesori ai facultăţii, alături de Silviu Angelescu şi regretatul Cezar Tabarcea. Era epoca* ***dezgheţului,*** *când „folclor" începea să însemne mai mult decât „Cântarea României" şi concertele de pe stadioane. Profesorul Constantinescu depăşeşte acest nivel ideatic, iar după 1971, când susţine doctoratul, are prilejul să efectueze câteva stagii de pregătire în străinătate, ca bursier Fulbright, în SUA (1976-1978), apoi ca lector de limba română la Turku, în Finlanda.*

Debutează editorial în 1972 (cu antologia ***Sub raze de soare. Folclor poetic din Oltina, Dobrogea****), apoi conduce cercetările pe teren ale Societăţii Studenţilor Folclorişti, al cărui iniţiator este, efectuând stagii de vară în judeţele Maramureş, Argeş, Vâlcea, Covasna etc.*

În 1986 publică ***Lectura textului folcloric,*** *iar în 1987* ***Relaţii de rudenie în societăţile tradiţionale. Reflexe în folclorul românesc*** *(Ed. Academiei, lucrare distinsă cu* ***Premiul Simion Florea Marian*** *al Academiei Române). Din 1985 este ales membru al Comisiei de Folclor a Academiei Române (fiind în acelaşi timp şi secretar), calitate ce o deţine şi azi. Este, în acelaşi timp, membru a numeroase structuri de specialitate din SUA (Societatea Americană de Folclor), Canada, Franţa etc. Participă periodic la congresele internaţionale de folclor, publicând peste 200 de studii şi comunicări ştiinţifice. Este membru în Consiliul Ştiinţific al* ***„Revistei de Etnografie şi Folclor"****, dar şi al* ***„Memoriilor Comisiei de Folclor"****, ambele editate de Academia Română.*

A publicat 9 volume de specialitate şi 10 volume cu texte comentate, iar din 1998 este conducător al proiectelor de cercetare finanţate de CNCSU în domeniul ştiinţelor etnologice. Este expert autorizat CNCSIS şi deţinător al Premiului „Ethnos" (1992) pentru promovarea culturii populare.

În 2011, cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani, Editura Detectiv îi dedică un volum omagial, ce cuprinde inclusiv o serie de mărturii inedite, amintiri şi confesiuni, consemnate de Niculina Chiper şi Adrian Nedelea, precum şi o listă completă a lucrărilor publicate.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Evaluarea non-utilizatorilor bibliotecii virtuale: un studiu la *Università degli studi di Milano*

Chiara CONSONI
Universitatea din Tallin

Articolul prezintă rezultatele unui studiu al chestionarului referitor la non-utilizatorii serviciilor bibliotecii digitale la *Università degli studi di Milano*. Publicul ţintă al acestei anchete a cuprins studenţi, personalul didactic şi personalul administrativ-tehnic al universităţii. Cercetarea s-a concentrat asupra „non-utilizatorii efectivi", care au utilizat serviciu o singură dată şi apoi au decis să nu-l mai folosească. Rezultatele au arătat că non-utilizatorii efectivi, în ciuda utilizării limitate a facilităţilor bibliotecii digitale, considerau că sunt familiarizaţi cu serviciul şi-l evaluau ca satisfăcător. Au încetat să-l mai folosească din motive diferite, mai ales pentru că nu au mai avut nevoie sau pentru că foloseau alt serviciu. Au fost subliniate câteva slăbiciuni ale serviciului, în special lipsa unei interfeţe prietenoase cu utilizatorul şi disponibilitatea limitată a materialului în anumite discipline. Cercetarea a arătat, de asemenea, că serviciul a fost accesat din diferite motive, inclusiv pregătirea tezelor, cercetarea şi pentru a fi la curent cu informaţiile noi, dar şi pentru interes personal. Rezultatele au confirmat cât de puţine se cunosc legat de non-utilizatori şi au ridicat numeroase probleme noi şi controversate care ar trebui să oblige comunitatea ştiinţifică să cerceteze non-utilizatorii mult mai atent. Lucrarea a câştigat Premiul Lucrării Studentului la BSI IFLA în 2010.

Universitatea din Milano

Cuvinte-cheie
Biblioteci digitale, non-utilizatori, Italia

Introducere

Cercetătorii, dezvoltarea şi practicile legate de bibliotecile digitale au luat având la mijlocul anilor '90. Mii de astfel de biblioteci, sub diferite forme, au fost constituite în mai puţin de un deceniu, iar LIBWEB (2010) listează în mod curent mai mult de 8000 în peste 146 de ţări (Saracevic, 2004). În ciuda creşterii exponenţiale, multe întrebări fundamentale au rămas nesoluţionate. Ceea ce este sigur este faptul că bibliotecile digitale sunt biblioteci şi este important aşadar să coordoneze studiile de evaluare pentru a-şi îmbunătăţi performanţa şi să obţină mai multe fonduri, dar şi să evite tendinţa de a apăra status quo-ul şi să accepte tehnologia cu multă indulgenţă. Din păcate, potrivit lui Saracevic (2004) „tot ceea ce este legat de biblioteca digitală este explosiv, cu excepţia unui singur lucru: evaluarea" (p.1), în primul rând din cauza faptului că este o activitate solicitantă şi presupune multe provocări în ceea ce priveşte tehnologiile, costurile şi utilizatorii. (Monopoli, et.al., 2002).

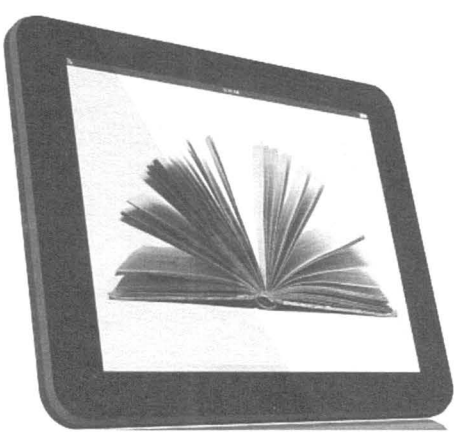

Cartea în era digitală

Potrivit lui Bearman (2007), o provocare specială legată de utilizarea bibliotecilor digitale este cea de coordonare a cercetărilor, îi supunem studiului pe cei care utilizează serviciul, dar îi ratăm pe cei care ar putea să-l folosească, dar n-o fac. În această analiză, în dezacord cu Morgan şi Wolf (2009) care puneau la îndoială chiar faptul că noi vrem să strângem informaţii de la non-utilizatori, susţinând că „a-i întreba pe non-utilizatori care sunt preferinţele lor legate de bibliotecile digitale este un lucru dificil dacă ei nu folosesc totuşi colecţiile" (p.3), credem că a-i lua în considerare pe non-utilizatori este un lucru crucial pentru o evaluare exhaustivă a unui serviciu de bibliotecă digitală, altfel s-ar pierde informaţiile o zonă uriaşă a comunităţii bibliotecii digitale şi, în unele cazuri, rezultatele ar fi deformate.

Condiţiile

Există multă literatură scrisă cu privire la evaluarea serviciilor sau bibliotecilor digitale, provenind de la diferite comunităţi şi discipline, dar acestea nu se aplică în mod strict la bibliotecile digitale. În anii '90, unii cercetători au propus adoptarea aceloraşi criterii de evaluare utilizate de bibliotecile tradiţionale, din moment ce ambele aparţineau aceloraşi instituţii şi împărtăşeau aceleaşi scopuri (Baker şi Lancaster,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

1991), dar imediat după aceea această teorie a fost desfiinţată, fiind recunoscute diferenţele esenţiale între acestea şi subliniindu-se subiectele inevitabile legate de mediul digital. Literatura legată de experienţele de evaluare a utilizatorilor este slab reprezentată, şi potrivit lui Saracevic (2004), există mai multe lucrări care dezbat evaluarea decât cele care raportează rezultate ale evaluării. Bibliotecile digitale sunt entităţi complexe şi multe metode de evaluare pot fi potrivite, într-adevăr literatura propune o gamă largă de metode şi tehnici de strângere a datelor. Chestionarul este cel mai utilizat cum ar fi, spre exemplu, în evaluarea utilizării revistelor electronice la Universitatea din Patras în 2002 (Monopoli, et.al., 2002). O altă metodă adoptată des este interviul, un bun exemplu este evaluarea BibUsages realizată în Franţa în 2002 în cadrul parteneriatului dintre France Telecom RandD şi Biblioteca Naţională a Franţei (Assadi, et.al., 2003). O altă metodă foarte interesantă, dar mai puţin utilizată este grupul de lucru (Morgan şi Wolf, 2009), jurnalele (Xie, 2007) şi experimentarea (Bollen şi Luce, 2002).

Desigur, „cea mai bună metodă" nu există; fiecare metodă are, prin definiţie, atuurile şi slăbiciunile sale, astfel că utilizarea triangulaţiei a fost subliniată de un număr de comentatori (d.e.Kyrillidou şi Giersch, 2004) şi a fost adoptată în multe cercetări.

Din păcate, o bibliografie specifică a evaluării non-utilizatorilor bibliotecii digitale se pare că nu există până acum; subiectul este menţionat în câteva cercetări ca o provocare, dar nu este niciodată abordată în mod serios.

Scop şi metodologie

Scopul cercetării este să se identifice şi să se obţină informaţii de la „non-utilizatorii" efectivi (vezi alături) în ceea ce priveşte bibliotecile digitale. Metodologia şi metoda alese sunt sondajul şi chestionarul deoarece acestea permit investigarea principalelor trăsături unui anumit segment de populaţie şi obţinerea informaţiilor legate de opţiunile şi comportamentul acestora. Aşa cum afirma Pickard (2007) „există un număr de motive pentru folosirea chestionarelor în cercetare: se poate acoperi o comunitate mare şi dispersată din punct de vedere geografic la un cost relativ mic, pot recoltate date de la un eşantion mai mare în comparaţie cu altă tehnică" (p.183). Nu în ultimul rând „atracţia aparentă cea mai mare a unui chestionar (anonim) este, de asemenea, una dintre cele mai mari limite ale instrumentului: lipsa oportunităţii de a discuta direct cu respondenţii" (Foddy citat de Pickard, 2007). Metoda interviului va fi ulterior adăugată pentru a depăşi limitele şi pentru a obţine informaţii mai importante.

Pentru a ajunge la acest scop, a fost identificată o comunitate apropiată care are acces la o anumită bibliotecă digitală, non-utilizatorii din cadrul comunităţii au fost identificaţi şi au fost strânse informaţii despre şi furnizate de aceştia.

Înainte de a continua, este necesară o mai clară definiţie a termenului de „non-utilizator"; „non-utilizatorii" sunt în mod obişnuit definiţi ca „persoane care nu folosesc serviciile existente oferite de bibliotecă şi unitatea informaţională din cadrul unei organizaţii" (Tedd şi Large, 2004, p.192), dar aceasta este, de asemenea, o definiţie limitată deoarece nonutilizarea poate fi cauza unor numeroase motive diferite şi variabile. De aceea, termenul „non-utilizatori" a fost aplicat în acest studiu la două categorii majore: „non-utilizatorii efectivi" – persoanele care folosesc un serviciu o singură dată şi apoi decid să nu-l mai folosească – şi „utilizatorii potenţiali" – persoane care nu au folosit niciodată serviciul, chiar dacă ştiu sau nu despre acesta. În această cercetare, termenul de „non-utilizatori" se referă la prima categorie, d.e. „non-utilizatorii efectivi".

Eşantioane şi colectarea datelor

Università degli studi di Milano, una dintre cele mai mari universităţi din Italia, formată din nouă facultăţi cu peste 60.000 de studenţi (Ministero dell'Istruzione, dell'Universita e della Ricerca, 2009), a fost spaţiul desemnat pentru cercetare. Biblioteca Digitală a Universităţii a fost fondată în 1996 de către Divisione Coordinamento Biblioteche pentru a centraliza managementul resurselor electronice şi pentru a reduce costurile; de-a lungul timpului, cantitatea resurselor disponibile şi utilizarea lor au crescut treptat, iar astăzi sunt disponibile peste 9000 de reviste electronice, 40 de cărţi electronice de toate tipurile (cărţi, enciclopedii, dicţionare, lucrări de referinţă etc.) şi aproximativ 235 de baze de date bibliografice şi full text (Sistema Bibliotecario d'Ateneo, 2009). Accesul la resurse este parţial controlat: utilizarea computerelor instituţionale în cadrul campusului nu necesită autentificarea, ea este necesară conectărilor în afara campusului. Autentificarea este realizată pe e-mail oferit de universitate şi o parolă aleasă de utilizator. Acest scenariu a fost ales întrucât satisface cererea de cercetare: este o comunitate închisă, dar reprezentativă (toţi membrii universităţii au acces), non-utilizatorii pot fi identificaţi în mod individual prin conectare (în consecinţă, cercetarea este restricţionată pentru accesul din afara campusului), iar contactarea participanţilor potenţiali este uşoară şi sigură, utilizând acelaşi e-mail utilizat de aceştia pentru a accesa serviciul.

Departamentul SBA - Biblioteca Digitale, reprezentată prin Federica Zanardini şi Lorenzo Bosi a fost contactată şi a acceptat cu amabilitate colaborarea. E-mail-uri ale persoanelor care au accesat serviciul prin conectarea în afara campusului într-una sau două zile din ianuarie în decembrie 2009 au fost colectate de serverul delegat şi web-ul de arhivă Squid (Squid, 2010), care au fost folosite pentru a cerceta monitorizarea baza de date cu conectare. E-mail-uri care invită persoanele astfel identificate pentru a răspunde pe scurt şi chestionarele anonime au fost trimise la adresele selectate. Aceste două etape au fost conduse de departamentul SBA pentru a depăşi restricţiile create de politica confidenţialităţii Universităţii (Universita degli Studi di Milano, 2005), care nu permite colaboratorilor externi să acceseze aceste date. Drept consecinţă, 359 de adresele electronice au fost colectate: 234 din partea unor persoane care au accesat o singură dată şi 125 din partea celor care au accesat de două ori.

Email-urile au inclus invitaţia de a lua parte la cercetare, date generale despre cercetare, link-ul unde se poate găsi, perioada de timp necesară completării chestionarului, politica de anonimat şi indicaţii ale criteriilor de selecţie utilizate pentru a identifica adresa respondentului. Concizia chestionarului şi anonimatul au fost formulate foarte clar pentru a încuraja participarea şi au fost descrişi parametrii selecţiei pentru a câştiga încrederea.

Chestionarul a fost disponibil on-line începând cu 27 aprilie (când au fost trimise e-mail-urile) până pe 7 iunie la linkul http://www.surveymonkey.com/s/K2V22K2 (vezi Anexa). A fost conceput prin adoptarea versiunii de bază a softwareului SurveyMonkey de anchetă pe site, întrucât are cele mai complete pachete de soft special create disponibile în mod gratuit. Mai mult, este foarte simplu de utilizat, dar în acelaşi timp puternic şi flexibil; acoperă toate aspectele procesului de anchetă de la concepere la analiză, cu o atenţie sporită acordată problemelor de securitate şi confidenţialitate. (Survey-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Monkey, 2010). Chestionarul a fost creat pentru a fi prietenos cu utilizatorul şi concis (10 întrebări cadru cu posibilitatea de a adăuga comentarii) şi a fost împărţit în două secţiuni: colectarea de date personale (4 întrebări) şi evaluarea Bibliotecii Digitale (6 întrebări).

Întrebările primei secţiuni vizau poziţia academică a respondentului, anul înscrierii (pentru studenţi), vârsta şi calitatea de membru din cadrul facultăţii. A doua secţiune a fost structurată pentru a fi completată conform poziţiei academice (întrebările se bazau pe modelul pe gradul de evaluare) şi întrebările făceau referire la: modul în care au aflat despre serviciu, motivele pentru care îl accesează, evaluarea de sine legat de cunoaşterea facilităţilor şi funcţiilor oferite de Biblioteca Digitală, nivelul de satisfacere, motivele pentru care serviciul nu mai este utilizat şi, în final, acceptul pentru a fi intervievaţi.

Pentru a se asigura că acest chestionar este uşor de înţeles şi lipsit de ambiguităţi, a fost organizat un test pilot care a implicat 3 studenţi, 1 profesor şi un angajat. Rezultatele au fost interesante şi au ajutat la îmbunătăţirea concepţiei şi la reformularea unor întrebări.

Analiza datelor şi dezbateri

Înainte de a analiza fiecare întrebare, este important să semnalăm faptul că din cele 359 de e-mail-uri trimise, doar 62 de persoane au participat la chestionar şi doar 48 l-au completat în totalitate. Multe motive pot sta la baza faptului că doar 17% au acceptat să răspundă, dar cel mai probabil sunt non-utilizatori ai contului de adresă electronică şi lipsiţi de interes în ceea ce priveşte cercetarea. Prima interferenţă este interesant de cercetat, deoarece poate fi utilizată ca un canal de comunicare între departamentul Universităţii şi studenţi. Una dintre speranţe în ceea ce priveşte realizarea acestei cercetări este existenţa şi încurajarea lor pentru a reflecta asupra acesteia prin întrebări, dar din păcate, potrivit acestor date, se pare că non-utilizatorii efectivi sunt de fapt cei neinteresaţi.

Datele personale

Aşa cum am descris anterior, chestionarul a fost organizat în două secţiuni, prima viza datele personale, iar a doua avea în vedere evaluarea serviciului. Fiecare dintre acestea va fi descrisă pe scurt. Secţiunea datelor personale a fost formată din patru întrebări; cea mai importantă a fost legată de poziţia academică a participanţilor: studenţii au fost în procent de 22,6 dintre respondenţi, personalul administrativ şi tehnic de 12,9%, iar personalul didactic de 64,5%. Acest rezultat a fost neaşteptat, deoarece, potrivit raportului oficial anual al Universităţii (Ministerio dell'Instruzione dell'Universita e della Ricerca, 2009) studenţii reprezintă majoritatea în universitate. Două explicaţii posibile ale acestui rezultat sunt legate de o mare sensibilitate a cadrului didactic pentru cercetare şi utilizarea tot mai frecventă a adresei electronice datorată interesului profesional. Aşadar, rezultatele nu reflectă o imagine exactă a poziţiei non-utilizatorilor din Universitate, care ar fi fost imposibilă printr-un simplu chestionar.

În ceea ce priveşte studenţii, este interesant de observat, din răspunsurile la a doua întrebare legată de anul înscrierii, că 35,7% erau absolvenţi, în timp ce 50% erau studenţi de master (14,3% nu au răspuns la întrebare). Este binecunoscut faptul confirmat mai târziu şi de cercetare, că studenţii apelează la biblioteca digitală în special pentru materialele necesare disertaţiilor, este firesc prin urmare ca jumătate dintre ei să fie studenţi la master.

A treia întrebare a cercetat vârsta respondenţilor: 29,1% s-au încadrat între 20 şi 29 de ani, 29% între 30 şi 39 de ani, 16,1% între 40 şi 49 de ani, iar 25,8% peste 50 de ani.

Ultima întrebare a cercetat calitatea de membru în cadrul facultăţii; 58% dintre respondenţi erau din partea Facultăţii de Matematică, Fizică şi Ştiinţe ale Naturii şi Facultatea de Medicină şi Chirurgie. Este un rezultat interesant şi inexplicabil, deoarece Universita degli Studi di Milano este formată din nouă facultăţi, iar acestea nu sunt cele mai populare (Ministerio dell'Instruzione dell'Universita e della Ricerca, 2009). Date complete la această secţiune au fost trecute în anexa în

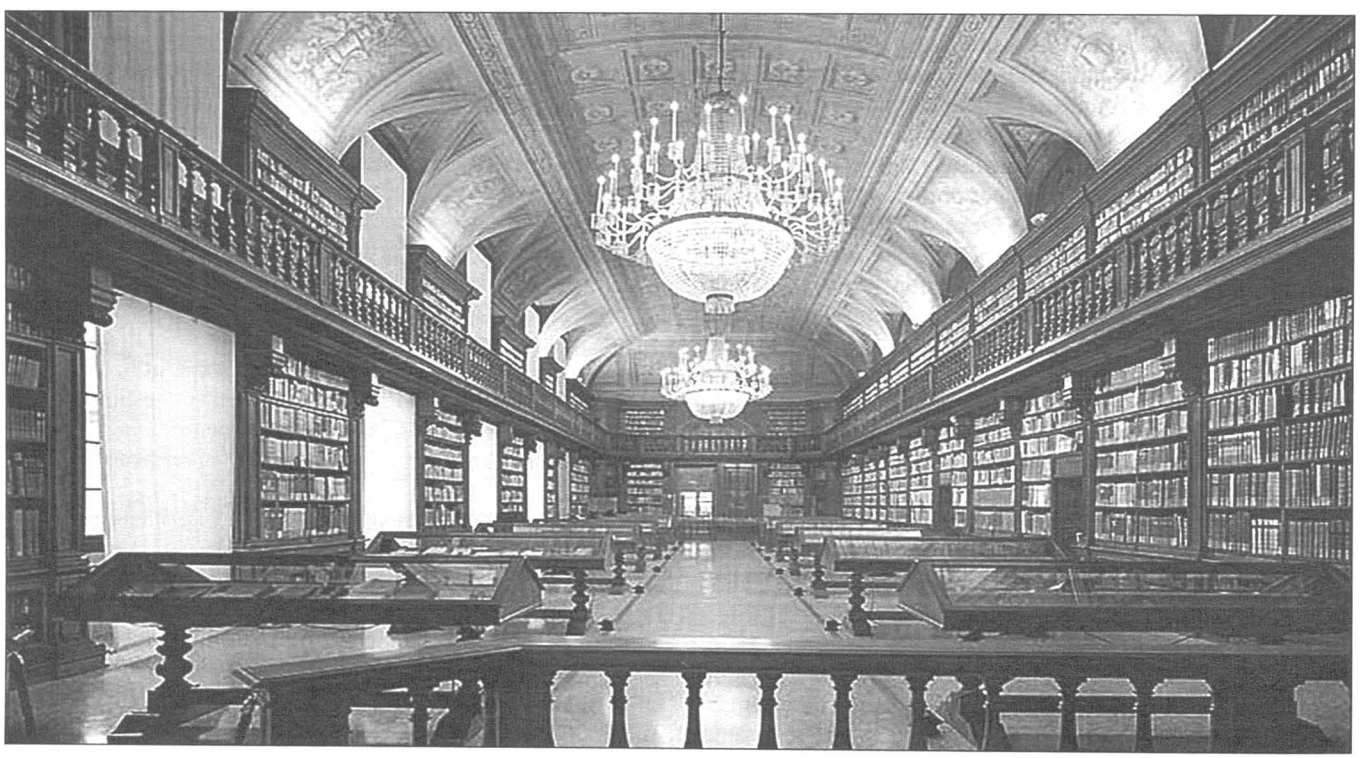

Biblioteca Di Belle Arti din Milano

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tabelul „Date personale". Aşa cum s-a subliniat anterior, concizia şi simplitatea chestionarului au fost luate în considerare, prin urmare discuţii asupra primei secţiuni au fost scurte astfel încât să permită o cercetare mai atentă a celei de-a doua.

Evaluarea Bibliotecii Digitale

Cea de-a doua secţiune, vizând evaluarea Bibliotecii Digitale, a cuprins şase întrebări şi a fost completată potrivit poziţiei academice a respondentului. Din păcate, versiunea de bază a SurveyMonkey are câteva deficienţe: nu se verifică dacă răspunsul dat în cea de-a doua secţiune corespunde poziţiei academice declarate în prima secţiune şi permite participanţilor să aleagă mai mult de un răspuns pentru fiecare întrebare, chiar dacă acestea aveau la bază o scară a ratingului. Aceste slăbiciuni explicau dezacordul între numărul de răspunsuri şi numărul de participanţi şi poziţia academică.

Prima întrebare viza felul în care respondenţii au aflat despre Biblioteca Virtuală; în general, pagina web a facultăţii a fost indicată ca primă sursă (36,5%), urmată de colegi (23,8%), bibliotecari (17,4%) şi profesori (15,8%) ce reflectă un bun procentaj şi pot fi consideraţi buni promotori. O altă imagine este dată de analiza alegerii făcute de către personalul administrativ şi tehnic, care a indicat bibliotecarii ca primă opţiune (37,5%), profesorii (25%) şi colegii (12,5%). Un procent mare (25%) indica opţiunea „altcineva", dar din păcate comentarii adiţionale pentru toate poziţiile nu au fost semnificative.

A doua întrebare viza motivul pentru care a fost accesată Biblioteca Virtuală. Studenţii au indicat pregătirea unei teze (36,4%), urmată de căutarea unor materiale pentru examen (27,3%) şi, în mod surprinzător, 18,2% indicau un interes personal. Rezultate diferite a oferit cadrul didactic, care a indicat cercetare profesională (47,3%) ca motiv principal, urmat de necesitatea de a fi la curent cu informaţiile (23,7%) şi interes personal (14,5%). Prima alegere a personalului tehnic şi administrativ a fost aceea de a fi la curent (33,3%), urmat de cercetarea profesională (22,2%) şi interesul personal (22,2%). O analiză de ansamblu a răspunsului la această întrebare nu are sens, deoarece răspunsurile sunt profesional orientate, dar unele concluzii sunt posibile: 15,3% pentru toţi respondenţii care folosesc serviciul în interes personal, în ciuda faptului că biblioteca digitală este considerată a fi academică, iar colecţiile se dezvoltă aşadar dezvoltate în acest scop academic. Ar merita investigarea a ceea ce înseamnă mai exact „interesul personal" şi ce reprezintă aceştia.

A treia întrebare caută să identifice evaluarea de sine legată de cunoştinţele despre facilităţile şi funcţiile oferite de serviciu; răspunsurile posibile nu au fost diferenţiate în funcţie de poziţia academică, iar alegerea a fost limitată la cunoştinţe puţine, medii şi profunde. Răspunsurile au fost neaşteptate şi au confirmat nivelul modest de cunoştinţe printre non-utilizatori; într-adevăr, cum a fost descris anterior, există multe şi diferite resurse şi posibilităţi oferite de biblioteca digitală, mai ales că 38,1% a declarat cunoştinţe profunde, 50% medii, iar 9.5% puţine, iar 2,4% nici o cunoştinţă. Aceste rezultate indică faptul că mai mult de 88% dintre non-utilizatori cred că sunt destul de familiarizaţi cu Biblioteca Digitală. Acesta ar putea fi un punct de plecare bun care reflectă ceea ce biblioteca digitală înseamnă pentru non-utilizatori şi care dintre instrumente pot fi adaptate pentru a promova posibilităţile avansate pe care le oferă.

În cea de-a patra întrebare, a fost analizat nivelul de satisfacţie legată de serviciul Bibliotecii Digitale; în ansamblu, se pare că este satisfăcător: 21,1% s-au declarat foarte satisfăcuţi, 51,9% sunt satisfăcuţi mediu, iar 21% s-au declarat parţial satisfăcuţi şi doar 5,7% s-au declarat nesatisfăcuţi. Analizând datele în concordanţă cu poziţiile academice, cei mai critici au fost studenţii, deoarece 18,7% au fost nesatisfăcuţi şi 9,1% doar parţial satisfăcuţi, în timp ce cei mai satisfăcuţi a fost personalul didactic, cu 20% foarte satisfăcuţi şi 53,3% satisfăcuţi rezonabil. Rezultatele personalului tehnic şi administrativ au arătat că nici unul nu a fost nemulţumit, 28.6% au fost parţial satisfăcuţi, 42,8% au fost mediu satisfăcuţi şi 28,6% au fost parţial satisfăcuţi. Aceste rezultate par pozitive şi confortabile, dar având în vedere faptul că chestionarul a fost creat pentru non-utilizatori, rezultatele au fost paradoxale.

Următoarea întrebare a investigat motivele pentru care serviciul nu a mai fost utilizat, aşadar necesar şi crucial să se interpreteze aceste rezultate. Într-o analiză de ansamblu, motivul principal a fost pur şi simplu lipsa necesităţii (32,8%), în timp ce 25,8% se referă la probleme legate de utilizarea sistemului: 5,2% aveau acces interzis, 10,3% cauza a fost interfaţa neprietenoasă cu utilizatorul a sistemului. Un alt rezultat necesită o atenţie deosebită: 15,5% dintre participanţi au afirmat că utilizează alte sisteme; a afla ce au intenţionat să spună şi care sunt aceste alte sisteme ar fi de mare ajutor. În final, opţiunea „altele" a fost selectată de 25,8%, comentând pe marginea constrângerilor legate de timp şi oferind informaţii mai detaliate legate de opţiunile anterioare. Şapte persoane au specificat faptul că în mod obişnuit ei folosesc serviciul, ceea ce înseamnă că accesează în mod obişnuit Biblioteca Digitală de pe computerele disponibile în campus unde nu este necesară conectarea, dar aceştia au fost oricum incluşi în lista adreselor.

Ultima întrebare a fost legată de acordul intervievării. Şapte persoane au fost de acord şi vor fi contactate în curând.

Mai multe informaţii privind răspunsurile la a doua secţiune sunt oferite în anexa tabelului „Evaluarea Bibliotecii Digitale".

Concluzii

Scopul acestei cercetări a fost identificat şi au fost obţinute informaţii de la non-utilizatorii efectivi privind bibliotecile digitale. Rezultatele au fost neaşteptate, arătând faptul că non-utilizatorii efectivi, în ciuda utilizării limitate, consideră că au o bună cunoaştere legată de posibilităţile bibliotecii digitale şi sunt satisfăcuţi de serviciile acesteia. Au decis să nu mai folosească serviciul din diferite motive, în principiu deoarece pur şi simplu nu mai au nevoie, utilizează altă bibliotecă digitală, sistemul nu este prietenos cu utilizatorul, iar acoperirea disciplinei lor este limitată. Cercetarea a scos la iveală faptul că bibliotecile digitale au fost accesate din motive legate de poziţia academică (disertaţii, cercetare, a fi la curent cu informaţiile), dar şi din interes personal. O altă informaţie interesantă identificată în cadrul analizei este legată de felul în care au aflat despre acest serviciu; mulţi au ales pagina web a facultăţii şi colegii. Aceste informaţii confirmă cât de puţine lucruri sunt cunoscute despre non-utilizatori şi au ridicat o serie de întrebări care ar trebui să oblige comunitatea ştiinţifică să reflecteze asupra politicii de promovare a serviciilor şi asupra unei investigaţii mai serioase asupra aşteptărilor non-utilizatorilor, care să ducă la noi reflecţii în vederea creării propriu-zise de biblioteci digitale pentru toţi.

Traducere şi adaptare: Drd. Gabriela TOMA

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Prezenţe ale BMB:
Zilele Culturii Evreieşti din România

Între 16-17 octombrie a.c. a avut loc, la Bucureşti, manifestarea Zilele Culturii Evreieşti din România, prilejuită de împlinirea a 75 de ani de existenţă a Federaţiei Comunităţilor Evreieşti. Cu acest prilej, la Sinagoga Mare, la Muzeul de Istorie a Evreilor şi la Teatrul Evreiesc de Stat a fost organizate o serie de spectacole, conferinţe, activităţi muzeistice, inclusiv o expoziţie de carte, la care a fost invitată să expună şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti, ce deţine Editura şi revista „Biblioteca Bucureştilor".

A fost un prilej, cum bine sublinia dr. Aurel Vainer, preşedintele Federaţiei, de a oferi publicului bucureştean o paletă cât mai largă de cultură evreiască. Între manifestările ce s-au bucurat de un real interes din partea publicului semnalăm spectacolul de dansuri evreieşti susţinut de Ansamblul „Hora" din Bucureşti, concertul de muzică tradiţională susţinut de grupul Pressburger Klezmer Band din Slovacia, formaţia „Mazel Tov" a Comunităţii Evreilor din Cluj-Napoca, proiecţia cinematografică Nu te teme, Iacob (regia Radu Gabrea, producţie inspirată de nuvela O făclie de Paşti de I. L. Caragiale) şi, în sfârşit, spectacolul cu piesa Dinastia Efros de Iacob Gordin, având în distribuţie „stelele" Teatrului Evreiesc de Stat, în frunte cu Leonie Waldman-Eliad, Boris Petroff, Nicolae Călugăriţa ş.a.

În acest context, prezenţa BMB, alături de alte edituri de prestigiu (Hasefer, Saeculum I.O. etc.) a reprezentat un bun prilej de cunoaştere reciprocă şi de dialog cultural. Ca urmare, pe viitor, site-ul BMB va promova mai intens materiale cu conţinut cultural susţinute de FCER, prin serviciile sale de specialitate. *(CRONICAR)*

Salonul de Carte „Polemos", ediţia a VII-a

Sărbătorirea, la 25 octombrie, a Zilei Armatei a prilejuit şi deschiderea, în spaţiul intitulat Galeria Artelor al Cercului Militar Naţional, a celei de-a VII-a ediţii a Salonului de Carte „Polemos" (26-29 octombrie), manifestare intrată în conştiinţa publicului. Anul acesta, în premieră, Biblioteca Metropolitană a participat cu un stand propriu, marcând totodată şi un meritat succes prin acordarea Diplomei Salonului.

În total au participat 30 de edituri şi instituţii publice, atât din sistemul de apărare şi ordine publică, dar şi din alte zone ce interferează cu domeniul militar (Institutul Revoluţiei Române, Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, revistele „Istorie şi civilizaţie" şi „Magazin istoric", Fundaţia Culturală Speteanu şi edituri precum Cetatea de Scaun, Tritonic, Cununi de stele, Top Form, Detectiv ş.a.

Zilnic, în spaţiul central al Galeriei au avut loc lansări, colocvii şi manifestări culturale, BMB având rezervat un spaţiu în ziua a 2-a a Salonului. Cu acest prilej, scriitorii Ştefan Mitroi, Ciprian Chirvasiu şi Corneliu Ostahie, alături de editorii Firiţă Carp şi Liviu Vişan, preşedintele Societăţii Scriitorilor Militari, au prezentat publicului revista *Biblioteca Bucureştilor* şi impactul ei cultural, iar dr. Marian Nencescu a prezentat, în numele colectivului editorial, cele mai recente apariţii ale Editurii Biblioteca Bucureştilor, inclusiv *Lucrările Simpozionului Cartea. Europa. România,* ediţia 2010, în 4 volume, carte unicat chiar în contextul Salonului.

Beneficiind de prezenţa în număr mare a unui public interesat şi avizat, majoritatea cadre militare dar şi simpatizanţi ai armatei, Salonul s-a constituit ca o tribună a cercetării multidisciplinare. Cum e firesc, „partea leului" a revenit cărţilor cu conţinut specific. Nu au lipsit însă noile apariţii din domenii conexe, precum geopolitica, istoria naţională, beletristica. Este încă o dovadă că organismul militar rămâne un etalon de pregătire şi educaţie culturală. De altfel, organizatorii manifestării, respectiv Editura Militară şi Societatea Scriitorilor Militari, au o bună reputaţie în ce priveşte selecţia şi promovarea valorilor. Drept dovadă stau cele peste 20 de lansări de carte, colocvii şi recitaluri ce au antrenat, *fără obligaţii* şi convocator, *sute de participanţi*.

În concluzie, Cercul Militar Naţional şi-a păstrat încă o dată reputaţia de instituţie culturală etalon a Capitalei, Salonul de Carte „Polemos" fiind doar una dintre atracţiile acestui octombrie aniversar. *(CRONICAR)*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Expoziţia şi colocviul Avangarda românească / Avangarda europeană

Între 27 octombrie – 4 noiembrie Rotonda Muzeului Naţional al Literaturii Române a găzduit expoziţia *Victor Brauner şi însoţitorii*, o manifestare organizată de Muzeul Literaturii în parteneriat cu Biblioteca Metropolitană Bucureşti. În deschidere, în Sala Mircea Eliade a BMB a fost organizat colocviul *Avangarda românească / Avangarda europeană,* coordonator dr. Florin Rotaru, director general al BMB. Au susţinut comunicări d-nii Paul Cernat (*Contimporanul. Avangardă şi eclectism*), Ovidiu Morar (*Avangarda şi cosmopolitismul*), Mircea Ţuglea (*Naufragiul aerian al lui Paul Celan*) şi Nicolae Tzone (*Câteva scrieri inedite de la Victor Brauner*). Moderator al manifestării a fost dl. prof. univ. dr. Ion Pop. Menţionăm, în context, că proiectul *Avangarda românească / Avangarda europeană* este o iniţiativă românească menită să promoveze cultura europeană şi a fost iniţiat de regizorul David Esrig şi muzeograful Ioan Cristescu, şef de secţie la M.N.L.R.

Ambele manifestări s-au derulat în prezenţa d-lor prof. univ. dr. Lucian Chişu, directorul M.N.L.R. şi a d-lui dr. Florin Rotaru, cu participarea unor cunoscuţi exegeţi ai avangardei româneşti: Ion Pop, Emil Nicolae şi Vladimir Pană.

Menţionăm, în context, că pictorul Victor Brauner, originar din România, este considerat unul dintre protagoniştii de frunte ai avangardei universale. Privite din perspectivă culturală, viaţa şi opera sa cuprind numeroase atitudini şi idei novatoare, toate vădind un „spirit avangardist" nativ. Numeroase sunt, în epocă, *însoţirile* şi *despărţirile* de colegi de generaţie. Semnalăm în acest sens separarea de André Breton, exclus, în 1948, din rândul suprarealiştilor. La fel, *însoţirile* au fost adesea conjuncturale, fapt recunoscut şi de Victor Brauner care accepta, într-un interviu din 1965, citat în ampla prefaţă la *Catalogul-album* ce însoţeşte expoziţia, şi anume: „Nu se poate spune despre mine că aş fi un pictor suprarealist." (p. 4)

Ceea ce evidenţiază însă curatorul expoziţiei (dl. Emil Nicolae) este atracţia exercitată asupra lui Victor Brauner, încă din tinereţea petrecută la Viena (cca. 1912), a temelor specific avangardiste, respectiv simbolistica cu referire sexuală sau psihanalitică.

Alături de Victor Brauner au mai fost selectate picturi aparţinând lui Marcel Iancu, H. H. Maxy, Jules Perahim sau Arthur Segal ş.a. (toate din colecţiile puse la dispoziţie de Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România, dar şi de unii colecţionari privaţi), artişti cunoscuţi publicului românesc, dar beneficiind şi de o notorietate internaţională.

În esenţă, expoziţia evidenţiază însă cu preponderenţă perioada antebelică, când Victor Brauner şi „însoţitorii" săi au parcurs, în paralel, drumul formării profesionale sau, cum spunea Emil Nicolae în citata *Prefaţă:* „Însoţitorii, ca martori sau *oglinzi* ale creaţiei, contează mai cu seamă în timpul drumului şi dispar în momentul celebrităţii." (p. 6) *(CRONICAR)*

Victor Brauner - Personaj 1928

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cartea şi conferinţa – *Întrebări privitoare la credinţă,* a Cardinalului Gianfranco Ravasi, la Ateneul Român

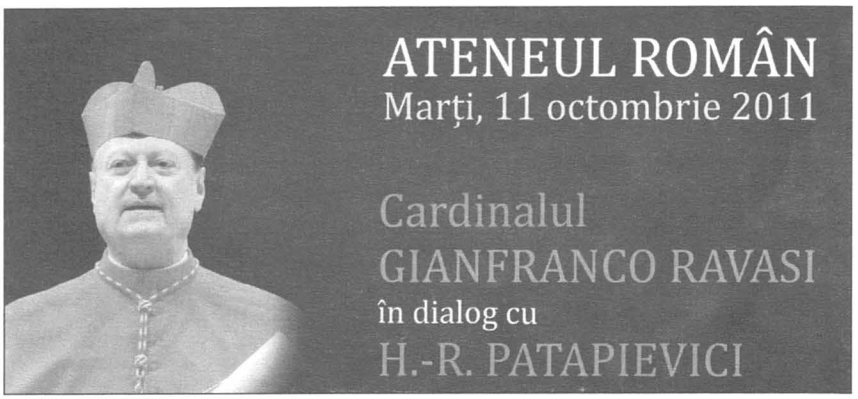

Cercetător al Bibliei, teolog de largă recunoaştere internaţională, ebraist şi arheolog, iar, din 2010, Cardinal al Bisericii Apostolice Romano-Catolice şi preşedinte al Consiliului Pontifical pentru Cultură şi al Comisiei pentru Bunurile Culturale ale Bisericii, E.S. Gianfranco Ravasi (n. 1942) a vizitat în luna octombrie România, cu prilejul lansării cărţii sale *Întrebări privitoare la credinţă* (Ed. Humanitas, 2010). Cu acest prilej, pe 11 octombrie, Cardinalul Ravasi a susţinut, la Ateneul Român, conferinţa cu tema *Putem vorbi împreună despre Dumnezeu?,* avându-l ca interlocutor pe H. R. Patapievici, directorul Institutului Cultural Român, şi a participat la colocviul *Raţiunea şi antinomiile credinţei. Dialogul dintre cei ce cred şi cei ce nu cred,* găzduit de Colegiul Noua Europă (co-prezident, Andrei Pleşu).

Cu acest prilej, Cardinalul Ravasi a prezentat programul *Il Corte dei Gentili / Curtea neamurilor,* lansat în luna martie 2011 la Paris şi inspirat de faimoasa „Curte a neamurilor", aflată în preajma Templului din Ierusalim, în vremea împăratului Antioh al III-lea (233-187 î.Ch.). În acest spaţiu de dialog şi toleranţă, oameni cu apartenenţă etnică, culturală şi religioasă diferită purtau discuţii pe tema credinţei. Modelul poate fi aplicat şi în societatea modernă, este opinia ilustrului oaspete, în măsura în care cu toţii participăm la căutarea sensului şi la lărgirea orizontului fiecărei viziuni sau credinţe.

În prefaţa lucrării menţionate, Cardinalul Ravasi face apel şi la moralistul francez, ducele de Lévis, care în culegerea *Maxime, precepte şi reflexii* constata că „un om cântăreşte mai bine după întrebări, decât după răspunsuri". Aşadar, avem de-a face cu o *carte a întrebărilor,* nu neapărat geniale, cât semnificative. Sunt întrebări pe care, de-a lungul vremii, credincioşii le-au adresat părintelui Ravasi, fie prin viu grai, fie prin intermediul emisiunilor televizate la care Domnia sa a participat. Tuturor nedumeririlor de ordin moral sau filosofic cardinalul le răspunde cu tact şi blândeţe, însuşiri strălucite ale acestui *prinţ al bisericii,* prezent la Bucureşti.

În context, semnalăm că anul 2012 a fost declarat *An al culturii romane în Italia,* iar în 2013 se vor împlini 1700 de ani de la Edictul de la Milano al Sfântului Împărat Constantin cel Mare (313-2013). Este un bun prilej pentru Biserica Ortodoxă Română de a reînnoi proiectele de colaborare cu Consiliul Pontifical pentru Cultură, fapt subliniat şi de P.F. Patriarh Daniel cu prilejul primirii în audienţă, pe 12 octombrie, la Reşedinţa Patriarhală din Bucureşti, a înaltului oaspete roman. *(CRONICAR)*

George Canache, un poet cosmic

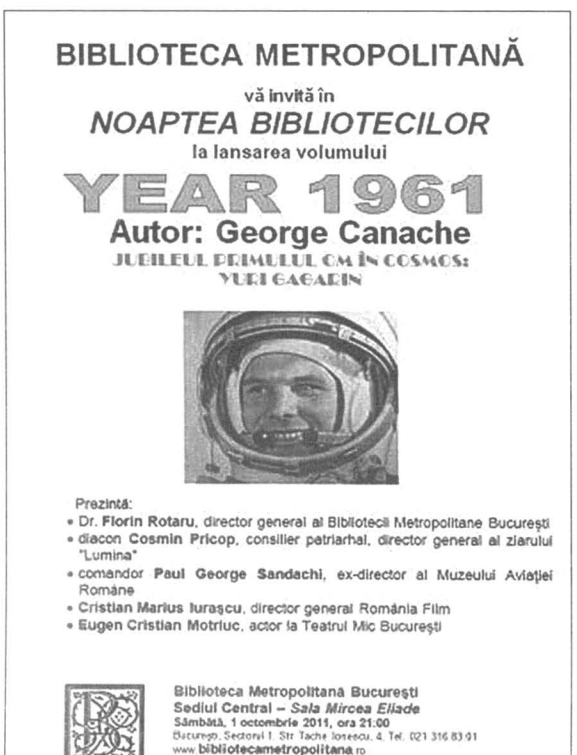

În cadrul programului *Noaptea Bibliotecilor,* derulat simultan în ziua de 2 octombrie în principalele biblioteci publice bucureştene, poetul George Canache a lansat volumul multilingv *Year 1961,* dedicat împlinirii a 50 de ani de la primul zbor cosmic efectuat de om, performanţă ce aparţine astronautului sovietic Iuri Gagarin. De la inaugurarea aventurii spaţiale a omului, alţi 519 astronauţi au efectuat zboruri de mai mare sau mai mică durată. Între aceştia 332 sunt americani, alţi 110 sunt ruşi şi sovietici, 10 germani, 9 francezi, 9 canadieni, 8 japonezi, 6 chinezi… inclusiv românul Dumitru Prunariu, deocamdată singurul astronaut român ce a zburat în spaţiul cosmic la 14 mai 1981 (sunt, iată, 30 de ani de atunci).

În cinstea acestor cuceritori stelari, poetul George Canache a realizat o carte unicat, publicată în limbile rusă, engleză, franceză, sanscrită şi urdu, ultimele două versiuni fiind datorate colegei noastre, cercetător dr. Julieta Rotaru.

Cartea în sine este şi o realizare bibliofilă: literele sunt albe, pe fondul ce sugerează Calea Lactee. Este utilizată o hârtie specială, cretată, împăturită astfel încât să sugereze o scară către cer. Versurile sunt în acord cu realizarea grafică. Citäm: „Un fluviu izvora către Ceruri / Steaua Iuri se ruga / Steaua Iuri se-nchina / Şi cei din Arca-Terra / Doamne, Doamne, să nu cadă o stea / Arca Terra se-nchina…" Pentru cine ar bănui o licenţă poetică, reamintim că Neil Armstrong a ajuns pe Lună având la el Biblia. *(CRONICAR)*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Muzeul Virtual *Mihai Eminescu* şi parteneriatul cu Biblioteca Metropolitană

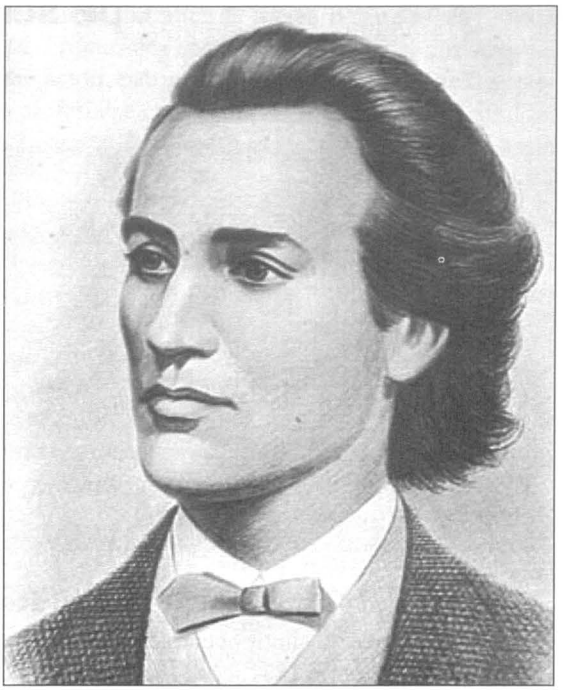

Vineri, 28 octombrie, în sala de festivităţi a Hotelului Ramada Majestic, în prezenţa a numeroşi oameni de cultură, jurnalişti, colecţionari şi bibliofili, a avut loc lansarea Proiectului *Muzeul Virtual Mihai Eminescu,* o realizare a Fundaţiei Internaţionale „Mihai Eminescu", director Dan Toma Dulciu. Între partenerii proiectului semnalăm, alături de Organizaţia „Ospeţia din România" (preşedinte - fondator, bibliofilul eminescofil Ion C. Rogojanu) şi o serie de *biblioteci publice,* inclusiv Biblioteca Metropolitană Bucureşti, care a pus la dispoziţie *site*-ul *DacoRomanica,* prezent în Muzeul Virtual.

În cadrul conferinţei de presă ce a precedat prezentarea oficială a Muzeului, cunoscutul istoric şi bibliofil Dan Toma Dulciu a subliniat importanţa apariţiei acestui proiect pentru societatea românească. Într-o perioadă când cultura parcă se comprimă sub presiunea timpului, receptarea poetului naţional nu se mai poate face cu mijloace tradiţionale, idilice, rudimentare. Este nevoie de un impuls creator nou, reprezentat inclusiv de promovarea lui Eminescu în mediul digital. *Site*-ul intitulat *Muzeul Virtual Mihai Eminescu* cuprinde, aşadar, atât opera eminesciană în format digital, aflată în bibliotecile din România, dar şi în unele biblioteci ale lumii (inclusiv din America sau Orientul Apropiat!) ce pot fi accesate *on-line,* precum şi lucrări de artă (filme, fotografii, opere de for public, emisiuni radio şi de televiziune etc.), toate puse sub semnul Luceafărului. Un spaţiu special este rezervat şi amatorilor de obiecte cu valoare istorică şi patrimonială, cu referire la sau despre Mihai Eminescu, ce pot fi licitate *on-line* de cei interesaţi. Acestea constituie ceea ce s-ar numi Librăria şi Anticariatul Mihai Eminescu, evident, ambele *on-line.*

Rod al unei îndelungi preocupări privind valorificarea moştenirii şi spiritului eminescian, Muzeul oferă o imagine cuprinzătoare – şi, lucru îmbucurător, în continuă extindere – privind bogăţia şi densitatea ideatică a creaţiei lui Mihai Eminescu.

Cu acelaşi prilej, Fundaţia a decernat *Diploma Mihai Eminescu* unor personalităţi ale vieţii publice care s-au remarcat prin promovarea operei eminesciene în ţară şi în străinătate, între care d-nii profesori universitari Mihail Diaconescu şi Nae Georgescu, ambii colaboratori ai *Bibliotecii Bucureştilor*. Despre eveniment au scris pe larg atât bloggerii, cărora li s-a oferit un bun prilej de comentarii pertinente, cât şi colegii de la publicaţia *Cronica Fundaţiilor. (CRONICAR)*

Un site de interes: ***DacoRomanica****, realizare de prestigiu a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ORIZONTURI

Soţii Ludmilla şi Georges Pitoëff pe scenele bucureştene

dr. Vera MOLEA,
Biblioteca Metropolitană Bucureşti

În perioada interbelică, teatrul a fost arta care a ştiut să lege punţile prieteniei cu ţările din occident, mai ales cu Franţa. Actori, regizori şi pictori-scenografi români şi-au desăvârşit studiile la Paris, iar la reîntoarcere au adus în ţară toate noutăţile în materie de interpretare, regie, decoruri, costume şi dramaturgie. În aceeaşi măsură, foarte importantă a fost prezenţa trupelor de teatru franceze pe teritoriul României, ele devenind adevărate repere pentru arta noastră dramatică.

Dedicăm aceste pagini memorabilului turneu teatral, din februarie 1926, întreprins la Bucureşti de trupa franceză a Teatrului de Artă (Théâtre des Arts) din Paris, care-i avea în fruntea pe soţii Georges şi Ludmilla Pitoëff *(foto, în medalion)*.

1. Teatrul francez pe teritoriul României

Teatrul francez a simţit bucuria şi aplauzele bucureştenilor încă din noiembrie 1831, când trupa de comici şi acrobaţi, condusă de Baptiste Fourreaux, a prezentat spectacolul *Fra Diavolo.* Succesul obţinut atunci a dus la prelungirea şederii acesteia în România, locurile unde îşi stabilise „cartierul artistic" fiind la Iaşi şi Bucureşti. În capitala moldavă trupa şi-a luat numele de Théâtre des Variétés din Paris, reprezentaţiile fiind date în casa agăi Lascarachi Costachi, poreclit Talpan. Prezenţa lui Fourreaux pe meleagurile noastre a stârnit un interes deosebit românilor nu doar pentru ai vedea pe *Pierrot* mâncând lumânări, pe *madame Baptiste* executând pe funie pasul numit *„nec plus ultra"* sau pentru vodevilurile care stârneau hohote de râs în rândul spectatorilor, ci şi pentru limba franceză, folosită tot mai mult în familiile boierilor noştri. Se spune că după vizionarea spectacolelor acestei trupe profesorii Liceului „Sf. Sava" din Bucureşti au propus să se scrie pe faţada oricărei şcoli *Cel ce nu scrie franţuzeşte să nu intre.* Trupa avea să rămână în România până în 1836, când Fourreaux a murit la Bucureşti, într-un accident. Pionieratul ansamblului artistic condus de Baptiste Fourreaux avea să deschidă drumul turneelor altor trupe franceze, care şi-au prezentat producţiile pe meleagurile noastre timp de un secol. Putem afirma că teatrul a fost un important ambasador în stabilirea relaţiilor dintre Franţa şi România.

2. Doi ruşi pe drumul pribegiei

Franţa, leagăn al culturii lumii, a ştiut întotdeauna să atragă şi să încurajeze artişti de pretutindeni pentru a-şi desfăşura activitatea pe teritoriul ei. A fost şi cazul a doi ruşi: Ludmilla şi Georges Pitoëff[1].

Născut la Tiflis, Georges Pitoëff a studiat până în 1907 în Rusia, mai apoi a continuat la Paris matematicile, arhitectura şi dreptul. Acolo a întâlnit-o pe Ludmilla Jakovlevna Smanova, venită să studieze teatrul. Se vor căsători la 14 iulie 1915 în capitala franceză şi împreună vor avea şapte copii. Georges s-a format ca artist în Rusia sub îndrumarea tatălui său, care era regizor de teatru, şi a lui Konstantin Stanislavski[2], prieten de familie. În ţara natală parcurge toate etapele formării unui om de teatru: figurant, actor, pictor decorator, regizor şi director de teatru. Debutul lui, ca actor, a avut loc la Moscova, dar evenimentele petrecute în octombrie 1917 l-au determinat să rămână în exil, împreună cu soţia sa, Ludmilla. Rătăcitori prin lumea Orientului, apoi prin Italia, se vor stabili, o vreme, în Elveţia, mai precis la Berna şi Zürich, unde au jucat în limba franceză piese de Ibsen, d'Anunzzio, Lenormand şi Tolstoi. Despre vremurile acelea Georges îşi amintea: *Mi s-a întâmplat ca zile întregi să nu mănânc; dormeam şi eu şi soţia mea pe unde da Dumnezeu, cu speranţa că doar se vor ivi şi zile mai bune...Pe măsură ce revoluţia în ţara mea făcea ravagii, privirile erau mai duşmănoase, uşile ni se închideau sistematic. (...) Am fost nevoit să intru ca figurant, de ultimă speţă, în teatrul comunal din Geneva şi ...doar în Rusia făceam parte din falanga tinerilor revoluţionari în teatru. Mi-am făcut educaţia în teatrul tatălui meu, iar în preajma războiului am deschis la Petrograd teatrul meu propriu. Am cunoscut şi zile mai fericite ca acelea pe care le-am trăit în 1917 şi 1918 la Geneva. Vorbeam destul de prost franceza, aşa că nici o nădejde să-mi pot exercita meseria.(...)Învăţam deci limba cu care puteam să urc pe scenă. Cu puţinii bani strânşi de la compatrioţii mei îmi începui stagiunea mea de teatru la Geneva. (...) Alături de soţie şi cu câţiva diletanţi, între care şi actriţa Lamff, soţia scriitorului Lenormand, în faţa unor săli goale încercam să facem teatru de artă*[3].

Anii petrecuţi în Elveţia au fost prodigioşi, Georges Pitoëff montând spectacole de o înaltă ţinută artistică: *Hamlet, Macbeth, Puterea întunericului, Dama cu camelii, Androcle şi leul, Candida, Unchiul Vania, Strigoii, Rosmersholm, Domnişoara Iulia, Tatăl.* Perseverenţa şi dragostea lor pentru arta teatrului nu au trecut neobservate şi, iată că, în 1921, Jaques Hébertot, directorul de la Théâtre Comédie des Champs-Elysées, îi invită să joace la Paris. În acest teatru aveau să-şi desfăşoare activitatea artistică până în 1924, Georges devenind ulterior director. În stagiunea 1922-1923, soţii Pitoëff au avut un succes incontestabil în *Şase personaje în căutarea unui*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

autor, de Pirandello. Critica pariziană considera acest spectacol drept cel mai mare eveniment teatral al stagiunii. Din 1925, activitatea artistică a soţiilor Pitoëff se derulează la *Théâtre des Arts*[4], al cărui director era Rodolphe Darzens. Ludmilla avea să obţină în aprilie un strălucit succes în rolul Ioana d'Arc din *Sfânta Ioana*, de G.B. Shaw.

Om de cultură şi intelectual rafinat, Georges Pitoëff a promovat literatura dramatică scrisă de Pirandello şi Bernard Shaw, iar la Paris a reuşit să impună dramaturgia lui Cehov. S-a afirmat nu doar în arta interpretativă, ci şi în cea regizorală, ştiinţa lui despre regie fiind fără pereche. A fost artistul care a modernizat regulile regiei de teatru, punându-i un nou veşmânt şi a trezit la o nouă viaţă textul, decorul, luminile, interpretarea şi gustul publicului. În locul decorurilor greoaie a conceput decoruri simple şi stilizate, realizând o perfectă comuniune între scenografie şi viziunea regizorală. Indiscutabil, Georges Pitoëff şi trupa sa au contribuit la răspândirea artei teatrale moderne în toate lumea. Inteligenţi, plini de originalitate şi talent, Georges şi Ludmilla au format un cuplu de teatru perfect, pe care bucureştenii au avut şansa să-i vadă în februarie 1926 într-un turneu memorabil.

3. O demonstraţie de artă adevărată

Théâtre des Arts din Paris a fost prima trupă franceză care a întreprins un turneu la Bucureşti după primul război mondial. Cauzele îndelungate-i absenţe a trupelor străine au fost multiple, una dintre ele fiind cea a deprecierii leului, fapt pentru care o serie de acţiuni culturale din străinătate nu au mai avut loc, un exemplu concludent fiind anularea unui turneu pe care urma să-l întreprindă *Comedia Franceză* la Bucureşti. În ciuda acestor inconveniente, *Théâtre des Arts* s-a hotărât să efecteuze un turneu în capitala României, în cadrul căruia s-au prezentat spectacole din dramaturgia contemporană a acelei perioade. Din 20 până în 26 februarie 1926 trupa franceză a jucat, seara şi în matineu, cinci spectacole (în total au fost 13 reprezentaţii), toate de o valoare artistică incontestabilă.

Importanţa acestui eveniment cultural a fost certificată şi de prezenţa pe peronul Gării de Nord a unui mare număr de intelectuali români, printre care scriitorul Camil Petrescu şi regizorul Soare Z. Soare, care aşteptau emoţionaţi sosirea oaspeţilor francezi, cu trenul *Simplon*. După 4 ore de întârziere, *Simplonul* a sosit, iar din el au coborât, rând pe rând, actorii francezi, în frunte cu soţii Pitoëff, maşiniştii şi electricienii. Era în ziua de 18 februarie 1926. *„Drumul până în oraş a fost o adevărată şi sărbătorească convorbire. George Pitoëff ne vorbeşte despre regie şi despre motivele care l-au determinat să ne viziteze"*[5], consemna un reporter în ziarul Rampa.

De obicei, trupele străine venite să joace în România foloseau, în mare parte, decorurile şi recuzita companiei teatrale de la care închiriau sala, acest fapt afectând vizibil calitatea spectacolelor. De data aceasta echipa franceză a făcut efortul, deloc uşor, de a-şi aduce propriile decoruri şi recuzita, confirmând încă o dată că publicul bucureştean se afla în faţa unor profesionişti adevăraţi. Dacă scena *Teatrului Carol cel Mare* (clădire aflată în zona Eforie, azi demolată – n.a.), nu a fost la înălţimea aşteptărilor unei trupe de talia celei franceze, în schimb publicul a compensat prin căldura aplauzelor lui. Despre acest fapt Ludmilla Pitoëff declara: *„m-a mişcat faptul de a vedea un public atât de atent într-o sală atât de incomodă"*.

Startul reprezentaţiilor s-a dat la 20 februarie 1926 cu *Puterea întunericului* de L.N. Tolstoi. Decriptarea sensului dramei tolstoiene a fost uşurat de viziunea regizorului Georges Pitoëff. Jocul actorilor era stilizat, natural, precis, îndepărtat de tot ceea ce şcoala veche impusese actorului; decorul servea cadrului în care s-a desfăşurat acţiunea; lumina avea un dublu rol: unul de a fixa atenţia spectatorului asupra momentului dominant al dramei, iar altul de a crea o stare afectivă între scenă şi sală. Frumuseţea spectacolului venea şi din armonia jocului dintre actori, pătrunşi de seriozitate, disciplină şi respect pentru profesia pe care o practicau. G. Pitoëff, în rolul lui Nichita, iar Ludmilla, în rolul Anuşcăi, au întărit ideea că acele crime constituiau tragedia întunericului sufletului şi minţii omeneşti. Acestui prim spectacol i-a urmat *Henric IV* de Pirandello, în rolul principal remarcându-se acelaşi Georges Pitoëff, prin exteriorizarea savantă a stărilor sufleteşti, armonizate cu o evidentă inteligenţă. Costumele, decorul, eclerajul au fost studiate până la amănunt, toate creând atmosfera specifică dramelor pirandelliene, în care personajele se prezintă spectatorului odată aşa cum par şi odată aşa cum vor să pară, niciodată cum sunt în realitate.

Cel de-al treilea spectacol a fost *Şase personaje în căutarea unui autor,* de Luigi Pirandello. La intrarea publicului în sală cortina era ridicată, scena goală, fără decoruri, apoi, rând pe rând, actorii unei trupe intrau pe scenă pregătindu-se să înceapă repetiţia. Dar nu au apucat să schimbe prea multe replici că au fost întrerupţi de şase personaje bizare, în căutarea unui autor capabil să le închege drama vieţii lor şi să le-o însufleţească. Cu glasul mat, parcă ireal, înfiorând publicul Georges Pitoëff a fost magnific în rolul tatălui. S-a spus că prezenţa lui pe scenă a fost ca o taină *„care organiza lumea"*.

Piesa Mademoiselle Bourrat de Claude Anet redă un mediu provincial închis unde o familie burgheză, formată dintr-un tată blând, nu prea inteligent şi o mamă autoritară, seacă, hotărăşte destinele unicei lor fiice, abia întoarsă de la mănăstire. Ludmilla Pitoëff, cu o mare sensibilitate, a fost cea care a încarnat pe blânda şi inteligenta domnişoară Bourrat, redând zbuciumul interior al unei fiinţe care vrea să evadeze dintr-un mediu plin de prejudecăţi.

Cel mai impresionant spectacol al acestui turneu a fost *Sfânta Ioana* de Bernard Shaw. Tripticul înălţat în scenă, evocând ogivele catedralelor gotice, tonurile sumbre ale culorilor, costumele bogate, în armonie cu întreg cadrul, creau aura unui mister medieval. O impresionantă *Ioana* a fost creată de Ludmilla Pitoëff. Cu ochii mari, privind în sus, de unde-i veneau poruncile dumnezeieşti, cu glas candid, purtând cuvântul inspirat, cu privirea halucinantă dezvăluind zbuciumul interior al personajului, *Ioana d'Arc* concentra asupra ei drama întregii lumi. Ludmilla Pitoëff, actriţă de excepţie, a ştiut cum să gradeze rolul de la fetiţa inocentă, care nu pricepea ce i se spune, până la femeia care înţelege că vrea să i se fure taina pe care o deţinea. S-a spus că prin apariţia pe scenă a acestei mari actriţe parcă totul căpăta alte dimensiuni. Într-un interviu acordat ziarului Rampa, Ludmilla Pitoëff mărturisea: *Arta mea e religia frumosului. Nu am o artă specială, nu aparţin vreunei şcoli, nu cunosc vreo doctrină specifică de teatru. De altfel nu numai că n-aş putea expune teoretic vreun procedeu personal de compunere şi redare a rolului. Sentimentul insuflat de opera dramatică îl redau cu sensibilitatea propriului meu suflet. Furată de frumuseţea creaţiei dramatice nu pot detalia procesul prielnic sau cerebral care-mi inspiră gestul, atitudinea, mimica şi tonul cu care încarnez personajul"*[6].

Este demn de menţionat faptul că, în aceeaşi perioadă, piesa lui Shaw s-a jucat pe scena Naţionalului bucureştean în

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

regia lui Soare Z. Soare şi decorurile lui Traian Cornescu, iar rolul Ioanei d'Arc a fost susţinut de Maria Ventura. Cronicarii teatrali ne-au lăsat mărturii scrise despre jocul actorilor noştri, care nu a fost cu nimic mai prejos decât cel al francezilor. Cât priveşte interpretarea Ludmillei Pitoëff şi a Mariei Ventura s-a menţionat, printre altele, că jocul Ludmillei a fost mai concentrat şi lipsit de patetism, creând o Ioana profund umană, în timp ce Ventura a abordat personajul ca pe o femeie raţională, exterioară şi lipsită de candoare.

*

Théâtre des Arts a adus cu el o regie nouă, o interpretare nouă şi o dramaturgie nouă, pretinzând spectatorului român să înţeleagă, nu doar să simtă. Se cerea spectatorului cultură şi efort de gândire pentru a fi capabil să descifreze tainele artei moderne. Dramaturgia lui Pirandello şi Shaw ţine de teatrul minţii. Or, Pitoeff a deschis în România calea spre teatrul modern, contribuind la lansarea teatrului minţii alături de cel al inimii. Turneul din februarie 1926 rămâne o pagină frumoasă atât pentru istoria teatrului universal, cât şi pentru cea a teatrului românesc, demonstrându-se că arta este un veritabil ambasador între popoare.

Teatrografie

Puterea întunericului de L. N. Tolstoi.

Distribuţia: Alfred Penay/*Piotr Ignatici,* Nora Sylvére/*Anisia,* Grinevski/*Akulina,* Ludmilla Pitoëff/*Aniutka,* Georges Pitoëff/*Nichita,* Jean Hort/*Akim,* Alice Reichen/*Matriona,* Georges Carpentier/*Mitici,* Tisserand/*Marina,* Melly/*o fată,* Eva Casalis/*o fată,* Eugéne Ponti, Clément Nauny, Georges de Vos, Henry Gaultier.

Direcţia de scenă: Georges Pitoëff

Henric IV de Luigi Pirandello

Data reprezentaţiei: 21 februarie 1926

Distribuţia: Georges Pitoëff/*Henric,* Nora Sylvere/*marchiza Matilda Spina,* Ludmilla Pitoëff/*Frida,* Leo Peltier/*marchizul Carlo di Nolli,* Henry Vermeil/*baronul Tito Belcredi,* Léon F. Larive/*dr. Dionisio Genoni,* Jean Hort/*Arialdo,* Panay/*Landolfo,* Eugéne Ponti/*Ordolfo,* Clément Nauny/*Bertolo,* Rene Georges Mathis/*servitorul.*

Direcţia de scenă: Georges Pitoëff.

Şase personaje în căutarea unui autor de Luigi Pirandello

Data reprezentaţiei: 22 februarie 1926

Distribuţia: Ludmilla Pitoëff/*Nora,* Georges Pitoëff/*tatăl,* Eugéne Ponti/*fiul,* Grinevsky/*doamna Pace,* Alfred Penay/*directorul,* Eva Casalis, Nora Sylvére, Etienne Armand, Georges Carpentier.

Direcţia de scenă: Georges Pitoëff

Mademoiselle Bourrat de Claude Anet

Data reprezentaţiei: 24 februarie 1926

Distribuţia: Ludmilla Pitoëff/*d-ra Bourrat,* Nora Sylvére/*madame Bourrat,* Léon Larives/*dl. Bourrat,* Alice Reichen, Eva Casalis/*Caroline,* Grinevsky/*Julie,* Tisserand/*Louise,* Alfred Penay/*Nicolas Allemand,* Eugéne Ponti/*Célestin,* Jean Hort/ *Le Curé.*

Direcţia de scenă: Georges Pitoëff

Sainte Jeanne de Bernard Shaw

Data reprezentaţiei: 26 februarie 1926 .

Distribuţia: Jean d'Yd/*Robert de Baudricourt/inchizitorul,* R. Mathis/*intendentul/canonic de Bayeux,* Ludmilla Pitoëff/*Jeanne,* Eugéne Ponti/*Bertrand de Poullengy,* Henry Gaultier/*l'archevéque de Reims,* Jean Hort/*La Trémouille/ canonic de Paris,* Nora Sylvére/*dame de la Trémouille,* Georges de Vos/*le page du Dauphin/ Le Borreau,* Etienne Armand/*le capitaine La Hire,* Georges Pitoëff/*le Dauphin (plus tard Charles VII),* Henry Vermeil/*Dunois, bâtard d'Orléans,* Alferd Penay/*Richard de Beauchamp*, Léon Larive/*le chapelain Stogumber,* Pierre Cauchon/*le page de Stogumber,* Léo Peltier/*le frere Martin Ladvenu.*

Direcţia de scenă, decorurile, costumele: Georges Pitoëff

Bibliografie

*** *Istoria Teatrului în România.* Bucureşti, 1971, Ed. Academiei Republicii Socialiste România

Berlogea, Ileana, *Istoria Teatrului Românesc în secolul al XX-lea.* Bucureşti, 2001, Ed. Fundaţia Culturală Română,

Russell Brawn, John, *The Oxford Illustrade History of the Theatre.* Oxford University Press, 2007

Massoff, Ioan, *Istoria Teatrului românesc,* vol.VI. Bucureşti, 1976. Ed. Minerva,

*** Periodice: Rampa, Adevărul, Dimineaţa

Cuvinte cheie: teatru, Franţa, spectacole, Ludmilla Pitoëff, Georges Pitoëff.

Note

1. Ludmilla Jakovlevna Smanova (Pitoëff) s-a născut la Tiflis în 25 decembrie 1895 şi a murit în 15 septembrie 1951 la Rueil-Malmaison.

Georges Pitoëff s-a născut la Tiflis, în 7 septembrie 1884 şi a murit în octombrie 1939 la Geneva.

2. Konstantin Stanislavski (1863-1938), întemeietorul Teatrului de Artă din Moscova, impune primatul regiei în Europa; aduce un spirit metodic în arta actorului, rămas valabil până astăzi pentru multe şcoli de teatru din lume.

3. Victor Bumbeşti, *Georges Pitoeff,* în *Rampa,* anul V, nr. 1037, duminică 10 aprilie 1921

4. Viaţa teatrală din Franţa dintre cele două războaie mondiale a fost dominată de Asociaţia teatrală cu numele *Cartelul,* înfiinţată la 6 iulie 1927, din care făceau parte Louis Jouvet (Théâtre Comedie de Champs-Elysées), Gaston Baty (Théâtre Studio des Champs-Elysées), Charles Dullin (Théâtre Atelier), Georges Pitoëff (Théâtre des Arts, apoi Théâtre Mathurins) şi Rocher (Théâtre Libre). Din manifestul lor artistic spicuim câteva idei: lupta împotriva mercantilismului în teatru; noţiunii de divertisment i se opunea aceea de revelaţie; se dorea o mai intensă apropiere între scenă şi public. În cadrul *Cartelului* fiecare teatru şi-a păstrat independenţa. Această asociaţie teatrală s-a dezmembrat în 1940.

5. *O aventură de necrezut,* în *Rampa,* anul XI, nr. 2497, 22 februarie 1926, p.5;

6. *„Ludmilla Pitoëff ne vorbeşte"* în *Rampa,* anul XI, nr. 2467/ 18 ianuarie 1926, p.1

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

The Return of Hulagu – an Exceptional lesson of dignity, strengths and weaknesses, honour and responsibility

Drd. Marcela GANEA,
Assistant Lecturer, Artifex University, Bucharest

The SHEIKH Sultan Bin Mohammed Al Qasimi *(photo)*, the author of the theatre play entitled: "The Return of Hulagu", has been the ruler of Sharjah since 1972. He was educated at Cairo University in Egypt, and holds two PhD degrees from the University of Exeter and the University of Durham in the UK.

Sharjah, one of the Emirates composing the United Arab Emirates, a beautiful land located by the Gulf and the third biggest Arab Emirate, enjoys natural resources and is one of the main centres for business, tourism and trade.

The SHEIKH Sultan Bin Mohammed Al Qasimi is considered to be an open-minded, politically moderate scholar whose main occupations are teaching in the university and writing. He is the President of the University of Sharjah and one of the most well-known today's Arabic language writers whose book have been translated into many languages.

Both a religion and a way of life in the United Arab Emirates, Islam is the source of exceptional values present in the life of the Emiratis. Although it may seem that the Islamic traditions impose a austere life upon the Emiratis and upon any other potential dweller of the Emirates, and despite any criticism regarding the strict laws that may be interpreted as limitations from a so-called Western perspective, visitors should enjoy the basic cultural values of the United Arab Emirates, some of which are slowly disappearing in today's emancipated societies in other parts of the world, while pride, honesty, dignity, courtesy and hospitality are values that make the United Arab Emirates one of the safest and most hospitable places nowadays.

The Return of Hulagu has a historic topic: the fall of the Abbasid Empire as a result of Hulagu's conquest. The author, SHEIKH Sultan Bin Mohammed Al Qasimi, holder of a PhD Degree in History, explains in his Foreword that after reading the history of the Arabs, he understood that „the evolution of the Abbasid State is similar to what is going on currently across the Arab world. I have written this theatre play about a painful reality of the Arab world", he says; „ the names of the characters, places and events are real. Everything in this text reflects what has happened with the Arab nation". Using as a pretext the invasion and fall of Bagdad in 1258 by Hulagu's army, the grandson of the famous Genghis Khan, by killing the 37th Khalif, Al–Musta'sim, SHEIKH Sultan Bin Mohammed Al Qasimi draws attention upon the threats posed to the Arab culture nowadays facing the influence of a cultural invasion and various interferences that may affect the basic values of the Arab world and his theatre play may be interpreted as a warning against these influences and his militating for the safeguarding of national values.

The play, dynamic and animated by deep feelings, tells the story of Caliph Al-Musta'sim, ruler of Bagdad, who is defeated by Hulagu the Mongolian and he eventually dies because he is too weak as a statesman and those who remain alive have neither the strength nor the dignity to fight Hulagu ; instead, each of them pays one's price.

Caliph Al-Musta'sim is informed by his advisers that Hulagu the Mongolian khan is approaching his territory, has already surrounded three Muslim cities and asks for military aid to conquer them by taking advantage of the unfriendly relations between Bagdad and the three cities which are famous for their attacks and murders. The tension is created in the play from the very beginning: the two advisors, Dudyar and Ibn Al-'Alqami have opposite opinions and the reader/audience is skillfully involved in the plot to think which of the two is right. They reflect the tormented thoughts of Al-Musta'sim whose thinking is not clear and he lacks the wisdom of a ruler to decide what is best for his country. Instead on focusing on state affairs, he spends time partying and enjoying himself. Ibn Al-'Alqami becomes manipulative and he manages to impose his action plan on Caliph Al-Musta'sim. He persuades Caliph Al-Musta'sim to write a humiliating letter to Hulagu and even to promise him part of his treasury. Caliph Al-Musta'sim lacks the art of diplomacy. From aggressive attitudes he easily changes into a weak man who gives away his treasure to buy Hulagu's benevolence. In his turn, Dudyar, the Head of the Army, is not persistent enough and he is unable to influence Al-Musta'sim's behaviour while the shrewd Ibn Al-'Alqami succeeds in his plan. Caliph Al-Musta'sim won't listen to advice that request his involvement. Moreover, when a group of young men comes to talk to Caliph Al-Musta'sim about the future of their country, Sharabi, the Highest Nobleman of the Court, prevents them from seeing the Caliph. Caliph Al-Musta'sim eventually realizes the danger but it is too late for himself and for his city. His own son, Abu Al-Abbas warns him against the sly Ibn Al-'Alqami and cries out the looming defeat. Mirroring the powerless Caliph Al-Musta'sim, Rukh Al-Din Khorshah is another character that easily surrenders and accepts Hulagu's offer to party with a girl and to ask the remaining cities to surrender as well, instead of countering Hulagu's attacks. It is an instance that suggests that weak attitudes may easily spread around in ordinary people when no positive example is set. Dramatic tinges are perceived at the end of the play when Caliph Al-Musta'sim dies but not before acknowledging his mistakes, too late unfortunately, Dudyar, the good character, dies as well, the group of young men also die like martyrs in their attempt to protect the city and Hulagu conquers the city with very little effort since the weakness of Caliph Al-Musta'sim actually facilitates his success. Hulagu is a warrior, interested in rendering the conquered cities obedient and looking down on people's weaknesses. He has strong moral values that should be interpreted positively within the context of his fight for new territories but he brings

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

no cultural values. He has no faith and Ibn Al-'Alqami, appointed on an important position as a reward for his aid, is not happy with the Mongolians who forbid the Coran. The Coran appears to be the essence of life. Left without spiritual life, Ibn Al-'Alqami suddenly dies as if from a hidden disease that drains his life away and his son is appointed on the same position to take over. Hulagu remains alive and the play ends with a man's rebelling against Ibn Al-'Alqami's whom he sees the embodiment of betrayal and a warning against the return of Hulagu, the danger posed against Muslims. Despite apparent deaths of the characters which may be seen as the price paid for mistakes done, the technique of the author is to suggest continuation of life and vigilance against evil; both Caliph Al-Musta'sim and Ibn Al-'Alqami have sons. Tension and dramatic moments are present throughout the play and the reader/audience continuously feels the cathartic purpose of the plot.

"The Return of Hulagu" can be easily read as well as performed and its significances will not change. In terms of atmosphere and moralizing effect, it is not different from any other story in the "1001 Arabian nights" tales and takes the reader/audience into a fictional space that may be both past history and an ever-lasting land of moral values and education about the essence of life. The story can apply at individual level, at the level of a group or a country. Anyone can be Caliph Al-Musta'sim at least one in a lifetime. A life, as well as an entire country, can fall apart if it is not run with wisdom and measure. Dignity, honour, wisdom and spiritual strength emerge as the most precious assets for someone's survival.

As today's theatre criticism suggests, interpreting a play may be more complete when carefully read. While the performing of a play may diffuses one's attention and concentrates more the senses than the reason, reading helps focusing one's mind on the deep significances and interpreting them in as many ways as possible without claiming that one interpretation is the supreme truth. T.S. Elliot argues in his essay on "The Function of Criticism" that "Interpretation is only legitimate when it is not interpretation at all, but merely putting the reader in possession of facts that he would otherwise have missed". Interpreted from a de-constructivist perspective, and especially by applying Derrida's notion of iterability, indeed, "there is an infinite possibility of different readers none of whom are truer than others". Similarly, the author leaves the reader the freedom to create meaning. Thus, multiple cultural meanings may be extracted. On the other hand, the political-ideological interpretation should not be overlooked. As Tom Bennett argues, "each text has its politics inscribed in it".

Behind the intended purpose of promoting Islamic ethical and cultural values, the play can be seen as well as promoting cultural values and human values that can apply to any other contemporary society.

Despite the apparent cultural distance between the West and the Muslim world, the actual distance comes out much narrower than Westerners and Arabs may think. Obviously, comparisons can only yield a relative measure since century-old, traditional democracies where individualism prevails as major cultural value can be rarely compared with societies in which family and religion are basic values. To note, however, that Muslim societies may be much more tolerant, safer and humanly oriented than other nations might think while Western societies fail in many cases to meet the high standards described in their human rights and societal laws. Instead of hypocritically criticizing the resistance to change of the Muslim societies, Western societies should admit that change has often brought unpleasant side effects in their societies; effects that the Muslim societies have successfully avoided precisely by imposing traditional values, sometimes referred to as Medieval but definitely safer and healthier for the spiritual human development and for the relation body-spirit and individual-society.

Bibliography

1. http://www.dr-sh-sultan.ae/English/Biography/Documents/HH_CV_English.pdf
2. http://libersaspun.3netmedia.ro/cultura/repere-culturale-volume-de-sultan-bin-mohammed-al-qasimi-aparute-la-editura-ars-longa/
3. Mark Fortier, *Theory/Theatre: an introduction,* Routledge, 1997
4. Sultan Bin Mohammed Al-Qasimi, *Intoarcerea lui Hulagu,* Ars Longa Publishing House, Bucharest, 2011

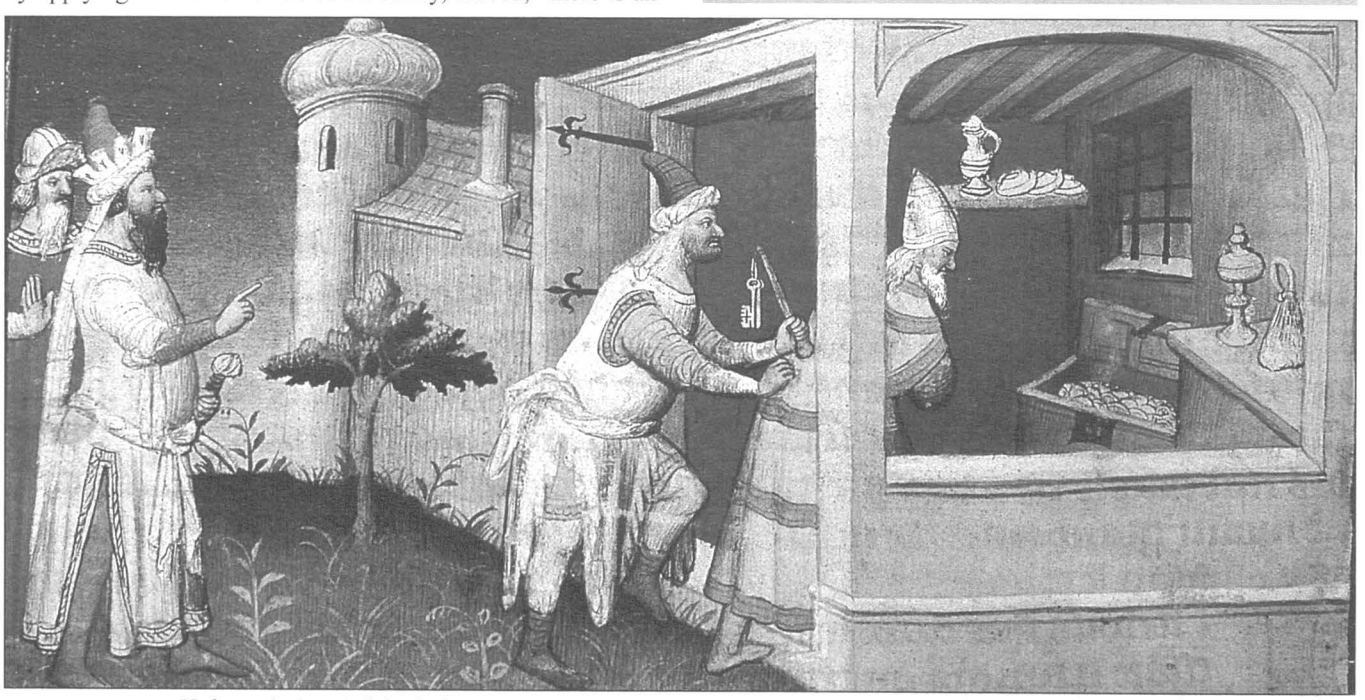

Hulagu (stânga) îl închide pe Calif, împreună cu comorile sale, lăsându-l să moară de foame. Reprezentare medievală din "Le livre des merveilles", secolul al XV-lea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Roma aeterna

Prof. gr. did. I Nicoleta NĂSTASE
Liceul teoretic "Mihail Sadoveanu", Bucureşti

Abstract

The miracle of ancient civilizations is still present for us, people of modern times, even it's a long, long time those ones lived.

One of them is Rome – name for a magnificent city as well as for a brilliant empire.

Rome never died – and will ever live – because of its *spirit,* unique and unforgettable, the sum of a specific Roman characteristics. The collective mentality is "guilty" for that we've called the *eternity of Rome.*

The article tries to give a modest inventory of what we consider to define the best *the heritage* of ancient Rome. The axe of those eternal values could be *fides* (latin word for loyalty to country, family and friends) and *pietas* (in latin: faith to gods and respecting of religious obligations). But *libertas, gravitas, dignitas, disciplina* are not less important.

The roman style is dued to some essential mental infrastructures such as: *pragmatism, formalism, constructivism, ritualism, contractualism, anthropocentrism.*

The idea of *justice, truth, greatness* or *glory* are strongly defining of what we usually call *spirit of ancient Rome.*

As a latin people, we are deeply "touched" by the influence of Roman culture and civilization; the traces still alive on our land will never allow us to forget it.

Keywords: values, metavalues, collective mentality, fides (lat.), pietas (lat.), libertas (lat.), gravitas (lat.), disciplina (lat.), virtus Romana (lat.), dignitas (lat.), persona (lat.), Traian, Hadrian, Antoninus Pius, Marcus Aurelius, Dante Alighieri.

Motto:
"Istoria e martora secolelor,
lumina adevărului, sufletul amintirii,
dascălul vieţii, solul vechilor timpuri."
(Cicero, *De oratore,* II, 9,36)

"Roma, Roma" este exclamaţia rămasă celebră a nu mai puţin ilustrului regizor Federico Fellini, "il maestro", din magnificul film consacrat acesteia. Nici el nu a putut rezista fascinaţiei exercitate de *Cetatea eternă,* ce atrage şi azi ca un magnet pe orice iubitor de cultură, artă, frumos.

De unde provine însă această fascinaţie?

Cum se justifică sintagma *Caput mundi* folosită adeseori ca apelativ la adresa Romei?

Ce îi determina pe antici să afirme cu tărie că *Toate drumurile duc la Roma?* Vom încerca un posibil răspuns.

Roma este cu adevărat eternă pentru că, deşi îşi încheie destinul istoric odată cu dispariţia ultimului împărat roman, Romulus Augustulus (476 d.Chr. – printr-o ciudată coincidenţă purtător al numelui celui care întemeiase, cândva, Oraşul), ea nu piere. Abia de atunci, transferându-şi pe planul valorilor spiritului îndelunga sa autoritate, începea supremul examen al perenităţii.

Vorbim astăzi despre eternitatea Romei întâi de toate pentru că moştenirea lăsată ne îndreptăţeşte să o facem: ea are prestigiul *duratei* – incomparabil superioară existenţei altor imperii. Iar *vocaţia permanenţei* şi a *universalului*, ca reflex al unei incomensurabile voinţe de a fi prezent în istorie, nu poate să nu impresioneze astăzi, când pare că omul este dominat mai mult de sentimente personale decât de cel al colectivităţii.

Roma a funcţionat ca o gigantică metropolă pentru standardele Antichităţii – în primele secole ale Imperiului având aproape un milion de locuitori. Chiar dacă spre sfârşitul perioadei amintite îşi restrânge populaţia şi activitatea politică, economică şi culturală, ea a beneficiat de o incontestabilă existenţă plurivalentă de atunci şi până în zilele acestui nou mileniu.

Aşadar, Roma înseamnă miracolul unui pact cu timpul, explicabil prin suma unor trăsături specific romane, adică acel mental colectiv definitoriu pentru poporul roman. El este "vinovat" de perenitatea *Cetăţii eterne.*

Vom încerca un inventar al acestor trăsături, menit să expliciteze şi să contribuie la o mai bună înţelegere a ceea ce numim *spiritul Romei.*

Nucleul mentalităţilor se regăseşte la nivelul valorilor – principii generale, reguli, în care se află izvorul conduitei ideale adoptate de o colectivitate. Valorile la rândul lor depind de anumite pârghii ce le pun în mişcare şi le articulează sistematic: "valori-cheie" sau meta-valori.

Axul central al acestor meta-valori îl constituie, fără îndoială, *fides* – "loialitatea, buna credinţă" faţă de patrie, familie, prieteni – şi *pietas,* "pietate" – credinţa faţă de zei şi respectarea îndatoririlor religioase. Acestora se adaugă *libertas,* "libertatea" – de exprimare, garantarea drepturilor acordate prin litera şi spiritul legii. Prin aceste meta-valori era codificat un vast sistem de valori: *gravitatea* sau seriozitatea – vectorul educaţiei romane, *spiritul econom, decenţa, ordinea clară, spiritul competitiv, întrecerea,* emulaţia pusă în joc pentru binele Cetăţii, *disciplina* – militară şi civică. Însumarea tuturor acestor valori echivala cu faimoasa *virtute romana (virtus Romana)*, fundamentând acea tărie de caracter, specific romana, "marcă" a identităţii neamului.

Cu timpul s-a adăugat *dignitas,* "demnitatea" – valoare a nobililor dornici să-şi păstreze prestigiul, poziţia socială – şi *persona* – "rolul social", apoi prietenia – cu sensul de "acord politic, consens", *gloria şi măreţia sufletească.* Mult mai târziu (secolul al IV-lea d.Chr.) *respectul* – supunerea totală faţă de ordinea sociala şi *sanctitatea* sau *caracterul sacru* plasează în centrul preocupărilor omeneşti respectul pentru ierarhiile

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

închise şi fervoarea religioasă. Creştinismul va introduce valori noi: *harul* – pogorât printre credincioşi pentru a-i îmbărbăta – şi *binecuvantarea* – acordată de divinitate şi de puternicii episcopi creştini. Apare acum o nouă concepţie despre viaţă, moarte, dragoste.

Utilaţi mental cu toate aceste valori şi meta-valori nu e de mirare că romanii au creat un imperiu fabulos. Ele au coagulat în ceea ce putem numi stilul roman, identificabil prin câteva infrastructuri mentale esenţiale.

Întâi de toate ele au detenninat *pragmatismul* acestui popor – tendinţa de a evalua totul în funcţie de eficienţă şi rezultatele concrete obţinute în existenţa imediată. Apoi, *formalismul* – respectarea cu scrupulozitate a formelor – şi *constructivismul* ca expresie a simţului ordinei, utilitarului şi confortului vin să pună accentele necesare în destinul măreţ al Romei. Nu mai puţin *ritualismul* – respectarea riguroasă a ritualurilor, atât în viaţa cotidiană cât şi în cea religioasă – *contractualismul* – contractul între om şi divinitate, bazat pe principiul *do ut des* ("dau ca să dai") şi, în sfârşit, *antropocentrismul* – omul aflat în centrul universului mental – fixează ireversibil existenţa acestui popor măreţ în dimensiunea sa istorică. Ei aveau, aşadar, o adevarată ştiinţă a organizării vieţii, inclusiv instituţionale.

Din toate aceste trăsături derivă atracţia incontestabilă exercitată de statul roman asupra vecinilor şi de aici, puterea de a ctitori, de a modela pentru eternitate fiinţa popoarelor succesoare. Imperiul acesta nu s-a bazat atât pe asuprirea şi jefuirea altor neamuri, cât pe responsabilitatea liber asumată faţă de prosperitatea provinciilor. Romanii au reuşit aceasta datorită vocaţiei lor organizatorice şi administrative. Îi apreciem mai ales pentru drumurile, podurile, termele şi apeductele pe care ni le-au lăsat. Atu-ul lor istoric este, în exclusivitate, civilizator.

Cetăţeanul roman din Hispania, spre exemplu, se simţea părtaş la *întreg.* Un soldat spaniol, african sau ilir purta cu sine nu doar însemnele comandei unei legiuni ("bastonul de mareşal", cum va spune peste veacuri Napoleon) dar şi sceptrul de împărat. Au dovedit-o în mod strălucit Traianus, Hadrianus sau Aurelianus – unii dintre cei mai iluştri împăraţi ai Romei.

Colloseum, monument emblemă al Romei

Spiritul Romei e definit întâi de toate prin aspiraţia către o legalitate bazată incontestabil pe ideea de *justiţie. Dura lex, sed lex* ("Legea este aspră, dar e lege") este, nu întâmplător, deviza romanilor. Respectarea legii, în litera şi spiritul ei, era un imperativ dominant al vieţii cotidiene. Dreptul roman a generat un corp de legi "moştenit" de toţi descendenţii Romei, şi nu numai. Iar gândirea politică a romanilor a fost menită să le susţină interesele şi instinctul dominator. O admirabilă flexibilitate a instituţiilor politice şi civice a permis nu doar eliberarea atâtor sclavi, dar chiar încredinţarea, în mâinile unora, a administraţiei imperiului – ceea ce desigur ne vorbeşte despre originaliatea şi profunzimea acestei gândiri.

Apoi, elogiul echităţii şi al rectitudinii morale conduce în mod necesar la respectul faţă de *adevăr.* Prima exigenţă e ilustrată de cei mai proeminenţi magistraţi ai Romei, cea de-a doua de marii scriitori latini, care au revelat realitatea pururi suverană a vieţii: Tacitus sau Titus Livius (aşa cum în literatura română a făcut-o, în cel mai înalt grad, Rebreanu, spre exemplu).

Nu se poate vorbi de *spiritul Romei* fără a aminti osmoza spirituală cu Elada, – termenul ei consacrat de comparaţie. Asimilând creator influenţe ale culturii greceşti în diverse domenii, Cetatea eternă îşi păstrează însă individualitatea în confruntarea cu ascendenţa greacă. Romanii au ţinut să pună o linie fermă de demarcaţie între experienţa lor şi cea elenă. Popor practic, ei nu aveau înclinaţia grecilor pentru reflecţie sau plăcerile intelectuale gratuite şi pure. Grecul e spiritul meditativ, creatorul sublim, iubitor al frumuseţii eterne. Romanul e pragmaticul, meseriaşul, tehnicianul, omul tenace, calculat, laborios, econom etc. Nu este însă mai puţin adevărat că, alături de greci, romanii au generat un anumit mod de gândire şi o spiritualitate care apoi au iradiat către toate popoarele ce îşi trag originea din strălucitul Imperiu Roman.

Spiritul Romei îşi dezvăluie adevarata măreţie din perspectiva descendenţei, a perenităţii sale prin secole şi milenii. El s-a perpetuat ca un efluviu formativ fertil, menit să trezească la viaţă propriile puteri creatoare ale acestor popoare – la nivel naţional sau individual.

"Măreţia poporului roman" *(maiestas populi Romani)* este nu doar o formulă uzitată în societatea romană, ci o realitate indiscutabilă. Această măreţie a "însemnat" în mod iremediabil fiinţa tuturor popoarelor "de gintă latină".

Pentru noi, românii, spiritul Romei dăinuie întâi de toate prin "atingerea" benefică, timp de un secol aproape, a unor figuri ilustre, călăuzitoare, de mari şi buni împăraţi. Astfel, primii paşi ai daco-romanilor au fost îndrumaţi de cugetul ferm şi integru al lui *Traian,* de mintea pătrunzatoare a lui *Hadrian,* inima nobilă a lui *Antoninus Pius* şi umanitarismul lui *Marcus Aurelius* – împăratul filosof. De numele lor se leagă copilăria noastră etnică – acea vârstă pe care nu doar oamenii, dar nici neamurile nu o pot uita. Din această memorie a genezei, din zestrea începuturilor derivă voinţa neclintită a poporului nostru de a-şi păstra limba şi fiinţa romanică.

Celebra *Columnă* a lui Traian nu ne lasă să-l uităm mai ales pe el care, renunţând la reîntoarcerea în triumf la Roma, a străbătut drumurile pământului nostru timp de aproape un an, din Maramureş la Dunăre, spre a edifica, a rândui şi aşeza temeliile veşnice. *Dante* îl celebra în a sa *Divina Commedia,* după cum regele *Francisc I* al Franţei încerca să afle secretele măreţului pod de la Dunăre. Iar în basmele româneşti străluie, poate, în formula "A fost odată un împărat" şi arhetipul Împăratului-Părinte: acela care ne-a hărăzit fiinţa, statornică şi demnă în devenirea ei perpetuă.

Trăinicia idealului de civilizaţie şi cultura romană dau, aşadar, cu adevărat, măsura spiritului Romei. El este un solid termen de referinţă, un etalon zdrobitor cu care, bunăoară, *Eminescu* îşi biciuie contemporanii nevrednici, măsurându-le decăderea, în cea mai cunoscută dintre *Scrisori:* "Voi sunteţi urmaşii Romei?" Sau prin care *Alecsandri,* în al său imn patriotic *Ţara* tresare, regăsind: "în sufletul bărbaţilor mândriile romane". Aceste două figuri emblematice pentru cultura noastră vorbesc elocvent, credem, în numele poporului roman, despre perenitatea Romei – cetate şi imperiu de o inegalabilă strălucire.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

AM PRIMIT, VĂ SEMNALĂM

Giuluş, file de monografie

Etimologic, denumirea de *Giuluş* trimite la patronimul Iuliu (în maghiară, Jula sau Gyula), cu referire directă la ultimul duce autohton, Iuliu cel Bătrân, ce a domnit anterior pătrunderii ungurilor în Transilvania (cca. sec. IX d.Ch.). Denumirile având această particulă le regăsim atât în patronimele unor localităţi semnificative, precum *Alba Iulia,* dar şi în numeroase denumiri locale. Dl. Eugeniu Nistor, doctor în filosofie, autor al unei monografii a satului natal (vezi Eugeniu Nistor, *Giuluş, file de monografie,* Ed. Ardealul, Tg. Mureş, 2008, 108 p. cu ilustraţii), evită să facă referiri la etimologia locală, preferând lecturile literare cu trimitere la Lucian Blaga: *La obârşie, la izvor / Nici un chip nu se întoarce / decât în chip de nor...*

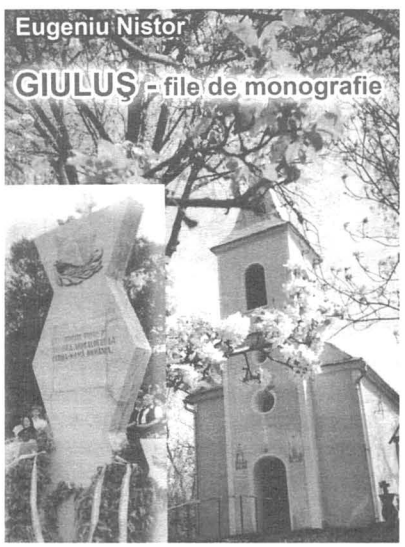

Localitatea Giuluş, aparţinând de comuna Ogra, situată între râurile Mureş şi Târnava, a avut cinstea să dea României doi scriitori de valoare naţională: poetul Ion Horea, născut la Vaidei, şi Eugeniu Nistor, fiu al satului, director al Editurii Ardealul şi laureat al Premiului Academiei pentru Filosofie.

La împlinirea a 595 de ani de la atestarea documentară a localităţii, dl. Eugeniu Nistor publică o amplă monografie locală, prilej de reflexie, nu doar istorică, ci mai degrabă culturală şi socială. Astfel, din paginile cărţii aflăm că actualii locuitori ai Giuluşului sunt urmaşii unor oieri români care, încă de la anul 1461, plăteau nobililor locali maghiari dijma numită *unsus cinquagesimalis,* respectiv o oaie pentru cincizeci de oi deţinute. Impozitul respectiv este consemnat riguros, timp de aproape 400 de ani, respectiv până în anul 1854, de către registrele oficiale maghiare, ţinutul fiind cunoscut drept *Possesione Gyulatelke* (conf. Csanki Deszo, *Geografia istorică a Ungariei în epoca Huniazilor,* vol. V, p. 879).

Prin predarea *cinquagesimei,* oierii locali având, potrivit cronicilor, peste 2.500 de oi se situau în fruntea comitatelor cu venituri substanţiale, alături de Alba, Cluj, Dobânca şi Solnoc. Tot un document din 3 octombrie 1479 semnalează că regele Matei Corvin donează 5 sate din ţinut, inclusiv Giuluşul, nobilului Szentenpali Miklos. Alte impozite locale, plătite de *clăcaşii* şi *jelerii* români din zonă priveau întreţinerea trupelor pe timp de iarnă (satul era impus cu 170 de florini şi câte 2 măsuri de grâu şi ovăz), precum şi impunerea individuală *(betlenionul)*, în funcţie de numărul şi averea contribuabililor.

O sursă importantă de venit pentru administraţia imperială, smulsă de asemenea de la gura ţărănimii locale, o constituia obligaţia instituită în 1785 sub Iosif al II-lea, şi reînnoită în 1819 sub Francisc I, numită şi *Conscripţia urbarială* (sau czirakiană, după numele unui nobil local, care a alcătuit-o). Conscripţiile, redactate în latină şi maghiară, reglementau relaţiile dintre seniori şi iobagi, după desfiinţarea servituţii personale. În baza conscripţiilor amintite, la nivelul localităţilor sunt numiţi juzi şi juraţi, care, în lipsa constractelor, stabilesc obligaţiile iobăgeşti faţă de proprietarii de pământuri, pe bază de înţelegeri verbale. Acest gen de obligaţii se referea la efectuarea de munci ocazionale, cu vitele sau cu braţele, precum şi la plata unor *daruri.* Urmărind atent documentele de arhivă, autorul studiului reconstituie câte zile de muncă în folosul nobilului local efectua fiecare locuitor al comunei. De pildă, un *jeler* efectua, anual, 3 zile de muncă cu boii, iar cu braţele 3 săptămâni, şi ca taxă plătea 5 florini. Un *iobag* lucra cu boii, dar şi cu braţele, câte o zi pe săptămână, la semănat şi secerat de grâu, iar la prăşit de porumb câte o jumătate de zi.

Conscripţiile stabilesc cu precizie natura şi proprietatea terenului, cine lucrează pământul şi care este proporţia dijmei. Dintr-un *Raport asupra populaţiei Ungariei între 1720-1721* reţinem că în comuna Giuluş locuiau 2 nobili, 14 iobagi, 6 jeleri şi 6 alte categorii; în total, în cele 28 de gospodării erau înregistrate 168 persoane.

În 1808, populaţia românească de religie greco-catolică era predominantă (362 persoane), faţă de reformaţi – 31, şi izraeliţi – 6. Din *Tabelele de impunere la impozit rezultă că majoritatea era alcătuită din oameni liberi (libertini),* dar şi câţiva iobagi şi jeleri, inclusiv ţigani şi *străinaşi.*

Recapitulând, localitatea Giuluş, înfiinţată potrivit cronicilor între 1430-1500, avea la începutul secolului al XX-lea 122 familii, respectiv 569 suflete. Din cele circa 1.000 hectare de teren arabil, un sfert aparţinea ţăranilor, restul de aproximativ 3 părţi era proprietate nobiliară, lucrată în principal de populaţia autohtonă, sub formă de *clacă* (cam 2-3 zile pentru un *iugăr* cultivat). În acelaşi timp, pădurea aparţinea în cvasitotalitate nobililor, iar pentru un car cu lemne se plătea în natură, la seceriş, cam 1-2 iugăre de grâu.

În aceste condiţii, traiul cotidian era foarte greu, alimentaţia de bază fiind făina de porumb şi legumele de lângă casă. Adăugând la acestea persecuţiile regimului austro-ungar la adresa românilor, nu este de mirare, afirmă Eugeniu Nistor, faptul că mulţi etnici români din zona Mureşului au emigrat la începutul secolului în Statele Unite ale Americii pentru agoniseală.

În zilele noastre, afirmă autorul, asistăm la un fenomen şi mai crunt – depopularea localităţilor prin emigraţie şi decese naturale. Azi mai sunt în Giuluş doar 113 familii, un număr de 12 case fiind demolate, deoarece erau goale şi nelocuite.

În concluzie, astăzi asistăm „la ultimele pulsaţii ale unei vieţi patriarhale care a făcut, aici în inima Ardealului, istorie" (p. 62). Peste acest tablou istorico-social, cuvintele poetului Ion Horea răsună solemn: „Am avut norocul să bat lungile căi ale pământului, din Scoţia până în Marea Japoniei, ca să pot ajunge la Giuluş..." Un drum pe care ar trebui să-l facă fiecare român. *(CRONICAR)*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

100 de ani de la apariţia volumului *Momente*, de I.L. Caragiale

Dr. Constantin HÂRLAV,
istoric literar

Momentul... *Momente*

Anunţurile din presă despre iminenta apariţie a volumului *Momente* sunt de la mijlocul lunii octombrie 1901. De pildă, revista *Curierul Literar* (nr. 2, 14 octombrie 1901) înregistra la rubrica *Ecouri* faptul că "...în Editura Socec, apare azi-mâine *Momente* de Caragiale, un volum de 350 pagini a trei lei exemplarul". Dar nu numai atât: "Asemenea, în curând, va apare *Almanahul Moftului Român*, cuprinzând materie datorită exclusiv penei d-lui Caragiale". Iar *Zeflemeaua*, revistă umoristică, aducea sub ochii cititorului cuvintele memorabile: "Nu *Momente,* maestre, ci *Monumente* trebuia să botezi admirabilul volum, căci fiecare din paginile lui e un monument de spirit de observaţie, de spirit sadea, de perfecţiune artistică". O săptămână mai târ-

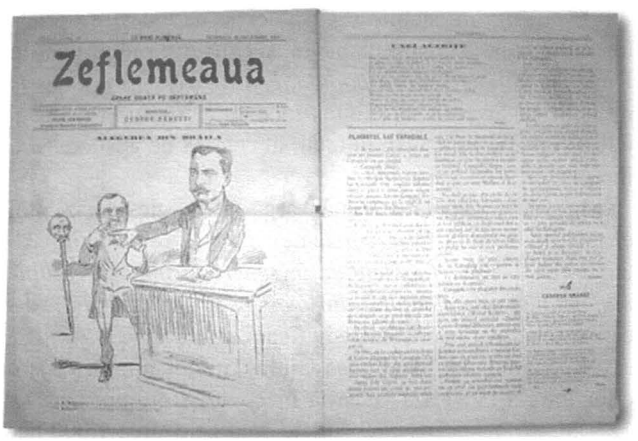

Publicaţie purtând girul lui... conu' Iancu

ziu, la 21 octombrie, cineva recenza, grăbit, volumul, semn că acesta deja apăruse. Caion, în *Patriotul* (II, nr. 155, 21 octombrie 1901), căci despre el este vorba, afirma, printre altele, vădit în replică: "Are mult talent autorul *Momentelor,* dar nu-i geniul pe care-l aşteptăm".

Însă, pentru a ne da seama în ce împrejurări literare şi culturale apăreau *Momentele,* nu-i lipsită de interes o listă de autori şi de titluri de cărţi din acelaşi an, 1901. Iată câteva, de însemnătate diferită ca pondere şi durată:

Mihai Codreanu, *Diafane* (versuri, debutul poetului), V. Demetrius, *Versuri* (editate la Buzău), Şt. O. Iosif, *Patriarhale* (versuri), D. Karnabatt, *Crini albi* (versuri), George Ranetti, *Ahturi şi ofuri* (versuri, improvizaţii satirice), Jean Bart, *Jurnal de bord,* Al. Vlahuţă, *România pitorească,* Ilarie Chendi, *Zece ani de mişcare literară în Transilvania. 1890-1900*, N. Iorga, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea* (1688-1821), 2 vol., V. A. Urechia, *Cum era odinioară. Legende* (carte pe care Caragiale o va comenta în ziarul *Universul*). Din simpla lor considerare, putem aproxima tulburarea, schimba-

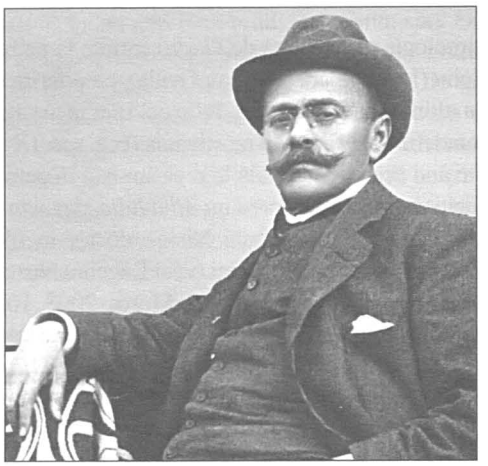

rea de ordine din rafturile literaturii române pe care o produc *Momente*-le. Să mai notăm câteva, totuşi, evenimente culturale de pe fundalul… momentului, primul an al unui nou secol: la 7 octombrie, la Bucureşti, a început să apară, săptămânal, până la 4 noiembrie, *Curierul literar*, precursor direct al *Sămănătorului*, care, ca "revistă literară săptămânală", îşi va face apariţia o lună mai târziu, adică la 2 decembrie. În aceeaşi lună octombrie, în ziua de 28, apare la Bucureşti, săptămânal, *Forţa morală*, "ziar encyclopedic", emanaţie a *Literatorului* macedonskian. În paginile acestei publicaţii şi-a publicat C. A. Ionescu (Caion) acele, totdeauna de tristă amintire, acuzaţii la adresa lui Caragiale.

*

Cartea, în ansamblul ei, este, cum a spus atunci George Ranetti, "un monument... de perfecţiune artistică", o adevărată demonstraţie de virtuozitate, un veritabil "recital de procedee" sau, cum a spus ceva mai târziu Paul Zarifopol, "un manual de exemple ale artei narative carageliene", aşezate într-o construcţie atent gândită din toate punctele de vedere, de la ordinea textelor la efectele pe care le creează raporturile dintre ele. De exemplu, *Reportaj* face parte din seria aşa-numitelor "momente ale presei" (Ion Vartic) şi alcătuieşte, împreună cu *Ultima oră!...* , *Boris Sarafoff* şi *Groaznica sinucidere din strada Fidelităţii,* un grupaj distinct şi semnificativ în sumarul volumului din 1901. În acest sens, observaţia profesorului clujean identifică "un aspect [...] care a fost complet ignorat până acum" şi anume: *Momente* constituie un volum gândit şi construit de Caragiale conform tehnicii muzicale, în care o *temă* anunţată şi fixată de către o schiţă se dezvoltă în diverse *variaţiuni* prin intermediul schiţelor susecvente. *Reportaj* este aici piesa inaugurală a seriei. În formula unei povestiri autobiografice, momentul creionează tipul "infatigabilului reporter" care îşi inventează ştirile. Dar, nu numai tema mistificării, a căutării/investigaţiei e desfăşurată aici: există, dublând-o, intersectând-o pe aceasta, tema urmăririi, prezentă cu nuanţe variate, atât în alte *Momente (Tren de plăcere)* cât şi în dramaturgie. În plus, denumirea de "moment" face parte din nomenclatorul speciilor/ genurilor/formelor jurnalisticii.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

IN MEMORIAM

PAUL EVERAC

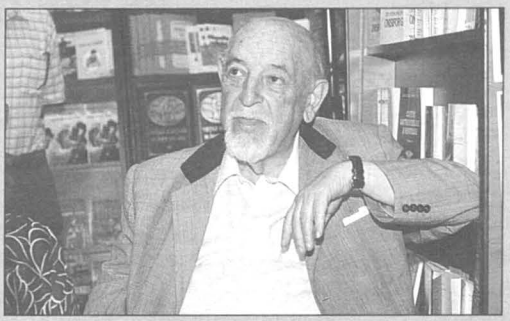

Încă un scriitor a trecut Styxul: Paul Everac avea 86 de ani şi a fost, neoficial, poate cel mai prolific şi mai jucat dramaturg român din toate timpurile. A scris 140 de piese şi aproape toate i s-au jucat, unele simultan la mai multe teatre, ani în şir „cu casa închisă". Referindu-se la toată opera sa scrisă, cu adevărat o întreprindere gigantică, Paul Everac admitea concesiv „Nimeni nu cred că a citit *tot* ce am scris. Poate familia..." În realitate, scriitorul brava, având un exacerbat *simţ ludic,* fiind, probabil, scriitorul român cel mai mediatizat. În 1993, când a fost numit director la Televiziunea Română, *tabletele* sale, citite zilnic pe postul naţional, deveniseră un fenomen public. Pe cât erau considerate ca anoste şi neavenite de unii scriitori cu gusturi mai subţiri, pe atât erau de gustate de publicul larg, singurul pentru care Paul Everac a înţeles toată viaţa să scrie. Şi ca o dovadă sunt audienţele: circa 93 %, cifră astăzi aproape imposibil de atins.

A cunoscut perioade de glorie, a fost jucat, premiat, bine plătit. Şi-a făcut din timpul vieţii galerie de artă privată şi teatru la casa de la Podul Dâmboviţei, judeţul Argeş, dar a locuit majoritatea timpului într-un apartament modest din Bucureşti, pe lângă Bulevardul Pache Protopopescu, având o pensie de veteran de război şi o indemnizaţie din partea Uniunii Scriitorilor. Se spune că în regimul comunist n-a avut carte de muncă şi nici carnet de membru PCR, fapte cu totul excepţionale ţinând seama de epoca în care a scris. Lucid, curajos şi deschis la vorbă şi la spirit, Paul Everac ilustrează o specie de scriitor pe cale de dispariţie – autorul ce îşi depăşeşte, prin creaţie, nu doar epoca, dar şi propria biografie. Era un *clasic* din timpul vieţii, un *nemuritor* despre care cu siguranţă se va mai scrie. Şi cine ştie, va veni şi o generaţie care îi va citi *toate* piesele... ***(Marian Nencescu)***

Paul Everac. Persoană controversată, dar personalitate distinctă. Uneori, prea puternică. Personal, nu l-am ocolit, dar nici nu l-am căutat. Atunci când ne-am întâlnit, (foarte rar, e drept) ne-am înţeles. Şi respectat. Reciproc. Lucru destul de rar, într-o lume arogant ireverenţioasă sau subliniat linguşitoare. Nu am avut nimic de cerut dramaturgului care spărgea tiparele unei dramaturgii supuse (fiind în acelaşi timp supus tematicii impuse). Am profitat de libertatea de expresie a talentului său, de relativa independenţă faţă de canoanele timpului, de responsabilitatea impusă colaboratorilor. Am constatat tenacitatea domniei sale întru păstrarea limitelor bunei cuviinţe, chiar atunci când aceste limite deveneau restrictive. I-am respectat frecventa dorinţa de a fi singurul autor al operei dramatice pe care o semna. Nu întotdeauna era o atitudine folositoare: de multe ori, valoarea regizorului Everac scădea valoarea dramaturgului Everac. Oricum, de fiecare dată încerca să impună anumite standarde, rigori, valori. Nu a cedat dezinteresului social, şi nici lenei intelectuale instalate după schimbarea paradigmei culturale în care s-a remarcat şi impus. A atras, cu scopuri vădit nobile, o seamă de energii culturale importante, deşi risipirea lor era previzibilă prin implicarea dramaturgului într-un domeniu atât de înşelător precum politica. Nu a lăudat, a idealizat. Poate prea vehement, poate prea imperativ, poate prea selectiv. Dar mereu cu argumente, cu putere de convingere, cu fascinaţia creatorului dedicat. Haloul de personalitate l-a ajutat să lumineze multe evenimente importante, dar a şi eclipsat sateliţii care se dovedea la fel de importanţi. Istoria va consemna sinuozitatea traseului dramaturgic şi cultural semnat (de multe ori inconfundabil) de Paul Everac, indiferent de subiectivitatea amintirilor noastre. Şi îi va păstra locul cuvenit în teatrul românesc. Cel de dinainte, cel de după, cel dintotdeauna. ***(Mihai Lungeanu)***

Apusul unui Lord

Cel care, în volumul *Nevolnice tâlcuri şi rime,* vorbea cu nonşalanţă şi cu inteligenţă despre moarte a încetat să mai fie. Maestrul Paul Everac a murit marţi, 18 octombrie, într-un spital din Bucureşti, la vîrsta de 87 de ani. După o carieră de o viaţă, marele maestru spunea că nimic nu îl mai impresionează. Nici distincţiile, nici premiile nu îi ţin de foame şi că încearcă să se împrietenească cu moartea. Recunoscut ca unul dintre marii dramaturgi ai României, Paul Everac, pe numele real Petru Constantinescu, s-a născut la 23 august 1924, la Oradea. A urmat liceul la Arad, unde părinţii săi erau profesori secundari, apoi Facultatea de Drept din Bucureşti, fiind în acelaşi timp angajat la ziarul Curentul. Este, rând pe rând, cantaragiu ("scriitor de sfeclă") la Fabrica de Zahăr din Arad, şef de secţie la Agenţia C.E.C. din Hălmagiu, muzeograf la Buzău şi Sighişoara, cantaragiu la Satu Mare, jurisconsult la întreprinderea Forestieră din Mălini, şef de protocol la Marea Adunare Naţională.

În 1948 a scris primul poem dramatic, *Robinson.* Au urmat alte zeci de piese, unele reinterpretări ale cunoscutelor mituri *Oedip, Ifigenia, Ioan Botezătorul, Noe.* Piesele sale de teatru – peste 140 – au cunoscut reprezentări în ţară şi în străinătate, au fost adaptate pentru film şi televiziune, pentru teatru radiofonic, primind cronici elogioase în presa vremii, fiind premiate de Academia Română, Ministerul Culturii, Uniunea Scriitorilor din România, al cărei membru a fost din 1960. În 1986 i-a fost acordat Premiul Uniunii Scriitorilor pentru întreaga activitate. După 1989 a fost numit director general al Televiziunii Române (1993-1994), apoi director al Institutului Român de Cultură şi Cercetare Umanistă "Nicolae Iorga" de la Veneţia (1995-1997). Semnează cărţile de teatru: *Ştafeta nevăzută* (1959), *Logodna* (1962), *Ferestre deschise* (1963), *0 întâlnire neobişnuită – Câteva halbe cu rom* (1964), *Curierul vizibil* (1964), *Simple coincidenţe* (1966), *Şi la stânga, trei ciocane şi Iancu la Hălmagiu* (1967), *Chiriţa pe şantier* (1970), *Un fluture pe lampă* (1974), *Doi patrioţi năpăstuiţi, Ferestre deschise, Cititorul de contor, Coada* (2004). Cărţi de proză: *Don Juan din Grădina Icoanei* (1968), *Funigei peste Alpi* (1987). Eseuri: *Reflecţii despre inteligenţă. Opinii* (1967) *Apel către tâmpiţi* (2003), *Thalia Zurbaghie - Libertatea mult aşteptată şi fiicele ei,* etc. Poeme: *Nevolnice tâlcuri şi rime* (Editura SemnE).

Reputatul dramaturg şi regizor şi-a păstrat intactă puterea scrisului şi a creaţiei până la final. Apărător fără concesii al tradiţiilor şi valorii, maestrul Paul Everac va stărui multă vreme în memoria colectivă. Celui care de-a lungul operei a jonglat cu tragedia, cu terifiantul, cu situaţiile limită, cu ironia amară sau elegant-licenţioasă, păstrând însă acea clasică "bienséance", trebuie să i se recunoască înnoirile aduse teatrului, pe care l-a strămutat din sfera miturilor în varietatea istoriei şi a geografiei, extinzându-i punctele de (re)pornire şi înţelegere după 1989.

Fidelă faţă de realitate, faţă de lumea sa sufletească, opera maestrului Paul Everac trădează nevoia intensă de comunicare, cu tot ceea ce presupune aceasta, inclusiv abolirea unor convenţii, face aluzie la tradiţia culturală a poporului român, la propriul destin, dar totodată invită să luăm aminte la farmecul prezent în orice lucru, oricât de umil, la forţa de seducţie a tot ceea ce este real, viu, dar şi la tragicul din „semnele deja prea tocite ale timpului". ***(Maria Diana Popescu)***

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ISTORIA CĂRŢII

PETRE GHELMEZ - Ediţii de autor

Poet intrat pe nedrept într-un con de umbră, Petre Ghelmez (n. 2 martie 1932, com. Gogoşari, jud. Vlaşca/azi Ilfov – d. 2001) a lăsat în urmă o operă vastă, din care face parte colecţia *Cărţile copilăriei* (14 volume), precum şi lucrările *Oameni de plastic* şi *Marele calendar,* apărute postum, publicate în 2002, într-o variantă pentru bibliofili. Absolvent în 1959 al Facultăţii de Filologie, Petre Ghelmez a debutat în presă de timpuriu, fiind, pe rând, redactor la *Scânteia Tineretului*, apoi la publicaţiile pentru copii *Luminiţa*, *Arici Pogonici*, *Cutezătorii*. Între 1970-1974 este redactor-şef al Editurii Albatros, iar din 1974 până în 1990 conduce *Tribuna României*, o publicaţie culturală de prestigiu ce se adresa, cu prioritate, diasporei româneşti.

După 1990 mai conduce, o vreme, magazinul pentru copii *Ariel*, pentru a se retrage apoi treptat din viaţa publică, dedicându-se exclusiv literaturii şi pasiunii sale secrete pentru creaţia plastică. De altfel, atât macheta grafică, cât şi ilustraţiile volumului *Marele calendar*, pus la dispoziţie cu generozitate de Ion C. Rogojanu, vădesc un gust artistic rafinat.

Fixate în tiparul convenţional al *literaturii pentru copii,* cărţile şi povestirile lui Petre Ghelmez ne poartă în lumea fascinantă a copilăriei, acolo unde sufletul vibrează între statornicie şi iubire. De altfel, ca o recunoaştere postumă a meritelor sale, o şcoală din Bucureşti îi poartă numele, la fel şi un concurs de literatură destinat creatorilor copii. Încă din timpul vieţii, poetul a cedat exclusivitatea pentru publicarea operei sale Editurii Coresi (director Vasile Poenaru), care şi-a făcut un titlu de glorie din a publica ediţii bibliofile, având ca model macheta şi ilustraţiile originale sau dedicate poetului de către prietenii săi pictori sau graficieni. Un exemplu îl constituie *Biblii sau oameni de plastic,* având pe copertă, şi reluată parţial la pagina 94, o lucrare de Benedict Gănescu, înfăţişând, evident, figuri de carnaval sau… *oameni de plastic,* copii la mâna a doua după creaţia lui Dumnezeu. Motivul principal al volumului este dezumanizarea fiinţei umane prin îndepărtarea de Dumnezeu şi plonjarea într-un univers artificial, septic şi iluzoriu. În această lume falsă, populată de manechine „cu zâmbet de var", ultimul vânzător de Biblii rămâne înţepenit pe stradă, „îngropat până la brâu", cu stocul intact: „Iată acum, la vreme de cules / Cu ce m-am ales? / Stocul de biblii e neîncput / Se ruginesc cuiele-n litere / Spinii coroanei" (p. 42).

La *Fast-Food Memory* se serveşte, frugal şi rapid… memorie umană, concentrată sub forma unui „aspic însângerat". În marile laboratoare mass-media se pregătesc delicatese monstruoase, felii de războaie şi crime (p. 83), în vreme ce „femeia gonflabilă", hiperaccesorizată, devine simbolul unei creaţii divine, ieşită din coasta… de cauciuc a lui Adam (p. 85).

Un alt volum în aceeaşi serie este *Marele calendar*, versuri, cu 12 desene ale autorului (Ed. Coresi, 2002). Este o piesă bibliofilă, ornamentată în stilul vechilor cărţi populare. Volumul se constituie, în întregime, ca o creaţie unitară, de autor, în care versul şi imaginea comunică armonios. Dintr-o notă redacţională (colofon) aflăm că macheta originală a fost făcută doar ca model pentru tehnoredactor, nefiind iniţial destinată publicării ca atare. Nota originală predomină, Petre Ghelmez dovedind, mai mult decât în alte volume, un rafinat gust plastic. Constituită ca un unic poem de dragoste, în 12 cânturi, câte unul pentru fiecare lună a anului, *Calendarul* este un triumf al speranţei în faţa extincţiei. Aflat la vârsta bilanţului, poetul investighează înfrigurat trecerea vremii: „Ne-au înflorit chiciurile dese şi rele în păr / Munţii de sare şi de omăt / Nu mai putem privi îndărăt / Înainte? / Ora-i de gheaţă / Clipa fierbinte… *(Decembrie, înţeleptul,* p. 28). Pas cu pas, poetul răspunde chemării divine de a-şi găsi şi păstra perechea, evoluând odată cu timpul. Muza, frumoasa, culege din minunile lumii ce vrea ea: „Din văgăuni / Ies căpcăuni / Din surcele şi cioate / Cresc lighioanele toate / Gâjâind / Vâjâind / Hârjâind / Nemângâiato, vino, lumea întreagă-i o nuntă *(Martie, cuvântătorul,* p. 10).

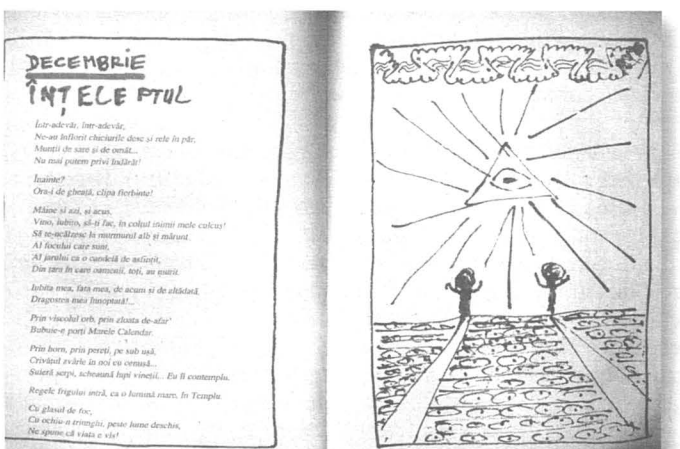
DECEMBRIE
ÎNŢELEPTUL

Marele calendar - facsimil

La final „Locul e ars / Cuibul e gol / Salcâmul cernit", prilej pentru poet să constate: „Doamne, care dai lumilor toate, în lume altoi / De unde ai prăvălit atâta mal de timp peste noi?"

Se spune că fiecare nou poet e dator să compună în viaţă măcar un vers mai măiestru decât al lui Eminescu. Păstrând proporţiile, Petre Ghelmez e un poet veritabil pe care timpul îl va confirma. Iar volumele ce poartă pecetea voinţei sale îi vor sta mărturie. *(M.N.)*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Câteva ore la Snagov. Reflecţii bibliofile

Ion C. ROGOJANU,
publicist

Într-o duminică, după prima chenzină a lunii septembrie, am pornit din Calea Moşilor spre Palatul Suţu (reţineţi, se scrie şi se pronunţă cu S nu cu Ş), sediul Muzeului de Istorie a Oraşului Bucureşti. Aici, în lunile de vară-toamnă, directorul aşezământului, dr. Ion I. Ioniţă, acceptă, uneori, la sfârşitul săptămânii, organizarea unor "Târguri de Troace" în curtea muzeului. Lumea, atât a vânzătorilor cât şi clientela, este eterogenă. Cartofili, bibliofili, filatelişti, anticari, telali, ceasornicari, profesori, pensionari, "gură cască", şuti (cu Ş!). O faună… bufonă.

Venisem chitit să nu cumpăr nimic. Un "X" – "artistul", student întârziat al "Facultăţii de măscărici", care-şi achită taxele şcolii vânzând cu un mic procent chilipirurile cumpărate de el din alte împrejurări, m-a stârnit, prin două piese, să-mi calc hotărârea. Prima – o broşură ce cuprindea o *Dare de Seamă,* din anul 1905, a Societăţii de Dare la Semn, fondată la 5 mai 1862", editată de Institutul de Arte Grafice şi Editura "Minerva", cu sediul pe strada Regală nr. 6, la Hotelul Union. "Societatea se află pe strada Carol Davila, la nr. 5. Ultimele patru pagini cuprind "Lista membrilor – onorari (11) şi activi (127)". La "onorari" remarcăm prezenţa Regelui Carol I şi a Principelui Ferdinand, "moştenitorul tronului", numit Preşedinte de onoare la 1 mai 1894. În dreptul numelui membrilor activi ai clubului – se pare că este prima asociaţie sportivă din România – se menţionează anul de când sunt membri şi adresa. Am aflat o neşteptată "bancă de date".

Spre exemplificare: Principesa Bibescu Martha (n. 1889) era membră din anul 1903, deci de la 14 ani, şi locuia pe strada Apolodor 3; verişoarele ei, Elena Văcărescu şi Anna de Noailles, o "alintaseră" numind-o "Martha-Hari", aluzie maliţioasă la unele "îndeletniciri" ale frumoasei şi inteligentei lor rude; Alexandru Davila, dramaturgul şi omul de teatru, era "fiul străzii", clubul de pe strada Carol Davila, iar tatăl său locuia pe strada Sfântul Constantin nr. 18; Alexandru Marghiloman, viitorul prim-ministru în timpul primului război mondial, stătea pe aceeaşi stradă cu Titu Maiorescu, strada Mercur.

Unii îşi aveau locuinţa în hoteluri: *Metropol* (Costandaki V.N., Baron Hauser Lothare), *Imperial* (Ioanide Alex. C.), *Regal* (Eliade Tasse), *Bulevard* (Melo Albert), *Continental* (Roznovanu Emanuel), *Splendid* (I. Stănculescu), *Capşa* (Simionescu-Râmniceanu, Principele Ruspoli Poggio de Souza). Spaţiul mă obligă să-mi opresc zelul documentaristic.

A doua tentaţie a fost o cărticică din colecţia *Biblioteca pentru toţi* (serie veche) nr. 474-474 bis. Starea impecabilă a volumaşului *Câteva ore la Snagov* de Al. I. Odobescu m-a îndemnat să-l cumpăr, cu toate că-l mai am în bibliotecă, dar într-o stare "obosită". Am ales să citez din două fragmente din interesantele informaţii scrise de Odobescu despre Mânăstirea Snagov, care la vremea vizitei sale servea "ca loc de închisoare pentru vinovaţii ce n-au meritat pedeapsa mai grea a muncii la ocnele de sare sau la porturile de pe malul Dunării".

Trapeza Mănăstirii

"Nu putem şti cu siguranţă cum era clădită, la Snagov, acea cameră importantă [trapeza] a oricărui edificiu monastic; dar – pe cât putem judeca după trapezarile (sic?) ce au lăsat urme

Mănăstirea Snagov, ctitorie a lui Mircea cel Bătrân, atestată documentar din 1408

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

pe la alte mănăstiri vechi din ţară şi mai ales după aceea ce se poate recompune din casele episcopale dela Curtea-de-Argeş – această încăpere era o sală, cu lărgimea jumătate cât lungul, despărţită la mijloc prin stâlpi rotunzi, puţin înalţi şi groşi, pe cari se sprijineau, de patru părţi, nişte bolte ogivale, ce se îmbucau între ele fără ajutorul de arcuri îndoite. Din brâul superior, adică astragalele stâlpilor şi din căpătâile ascuţite sau consoalele bolţilor de pe pereţii laterali, se porneau, pe rotunjeala cuielor, numeroase ciubuce sau nervure, care, întâlnindu-se în unghiuri înguste, formau în jurul chiăi bolţilor nişte largi rozete, în formă de stele. Pe câmpurile pereţilor de laturi se deschideau ferestre late, puţin înalte şi rotunjite la capul de sus, precum erau şi uşile sălii. Pardoseala era mai adesea de lespezi sau de cărămidă pusă pe muchi, şi mobilarea pare a se fi redus la mese de lemn, lungi şi înguste, ce se întindeau de-a-lungul sălii, de amândouă părţile stâlpilor, însoţite de lavițe tot aşa de simple. Mai totdeauna aceste trapezari se aflau aşezate deasupra pivniţelor şi alături cu maghernițele sau cuinele ce coprindeau o vatră lungă ca doi stânjeni pătraţi, neavând alt coş de răsuflare decât boltirea pereţilor ce se înălţau la patru, cinci stânjeni în sus îngustându-se într-o linie cam parabolică, şi terminându-se, pe învelitoare, cu un fel de căciulă cu ochiuri jur împrejur."

Plătica de Snagov

"Plătica de Snagov ar merita o lungă disertaţiune ştiinţifică, în care s'ar spune numele ei pe latineşte şi clasa ictiologică în care se cade a orândui şi structura organelor ei răsuflătoare şi înnotătoare, şi multe amănunte foarte interesante despre năravurile şi vieaţa ei intimă; cât despre noi, cunoscând această interesantă fiinţă numai în starea neînsufleţită de friptură – sub care însă nu merită mai puţină luare aminte – ne vom cerca să descriem prin ce mijloace un om cu gust o poate aduce la gradul cel mai înalt al suculenţei..."

"Socoteşte-te că eşti pe drum; ai umblat mult; te-ai ostenit. Simţi în sineţi un gol, pe care l-ar împlini cu desfătare o bună şi gustoasă mâncare. Atunci, te aşezi la umbră, sub un vechiu stejar, pe un covor de iarbă verde; aprinzi un focşor de surcele, care scânteiază vesel, aducându-ţi veste bună; şi... dacă cumva, din nenorocire ai cu tine o plătică de Snagov, proaspătă şi grasă... o crestezi d'a curmezişul cu cuţitul pe amândouă laturile; o presări cu praf de sare; o pui pe un grătar deasupra unui jeratic care o rumeneşte încetişor, întorcând-o când pe o parte, când pe cealaltă. Pe când ea fumegă sub dogoreala cărbunilor şi schimbă searbăda-i faţă albă într'o coloare neagră-gălbuie, ca chilimbarul de Sibiciu, tu nu pierzi timpul, ci storci într'un vas zeama profumată a mai multor lămâi gustoase; o amesteci într'o undă de untdelemn, p'ale cărui miros şi limpede paloare nu le desminte soarele arzoiu al Provenţei. Ca să înviezi şi să mai asmuţi acea smeadă şi diafană salce, răspândeşti deasupră-i un oacheş nor de piper; şi apoi, toate acestea împreună, le baţi iute cu lingura, până le prefaci într'o spumă uşoară şi palid aurie. Atunci, aşterni plătica fumegândă pe un taler; torni pe dânsa zeama spumoasă; acoperi cu un alt taler; şi... când peste cinci minute vei gusta acel delicious fel de mâncare, mă prinz că ai să juri cum că vestitul peşte de mare rhombus, asupra cărui găteală a deliberat gravul senat roman şi pe care l-a cântat marele Juvenal, n-a putut să aibă aşa gust minunat ca plătica de Snagov, într-astfel gătită".

Sfârşim cu această reţetă, siguri fiind că, într-o vizită la Snagov, cititorul va apela şi la acest deliciu culinar.

Graficianul Mircia DUMITRESCU, la 70 de ani

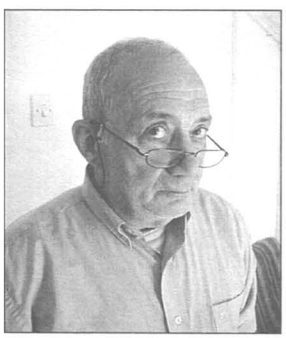

Pe 3 iulie, colegul şi colaboratorul nostru, directorul artistic al publicaţiei *Biblioteca Bucureştilor*, graficianul şi dascălul de frumos Mircia Dumitrescu (n. 3 iulie 1941, loc. Căscioarele, jud. Ilfov) a împlinit frumoasa vârstă de 70 de ani. Absolvent al liceului Ion Neculce din Bucureşti şi al Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu" (promoţia 1965), artistul s-a afirmat relativ repede în câmpul artistic, devenind, din 1969, membru definitiv al U.A.P. (din 2006 este şi membru al Uniunii gravorilor şi litografilor maghiari din Budapesta). În prezent este profesor titular la Secţia Grafică a Academiei de Arte din Bucureşti şi secretar al Secţiei de Grafică a U.A.P. Din 2005 deţine şi titlul de doctor în disciplina „Arte vizuale", cu o teză despre *Invenţia oculocentrică* sau *ispitirea Sfântului Antonie.*

Artist prolific şi plurivalent, maestrul Mircia Dumitrescu este autorul machetelor grafice, ilustraţiei şi copertelor a numeroase cărţi premiate la târgurile de carte din ţară şi din străinătate (Leipzig, Frankfurt, Paris sau „Bookfest" ori „Gaudeamus" din Bucureşti). Anual, deţine un stand rezervat promovării artelor grafice la cele mai cunoscute târguri naţionale de carte.

În 1990 Mircia Dumitrescu a iniţiat un proiect de *Carte bibliofilă manufacturată,* sprijinit inclusiv de BMB, care i-a pus la dispoziţie şi o parte din logistica necesară, cu intenţia de a sensibiliza gustul publicului pentru acest gen artistic. Cărţile, purtând amprenta inconfundabilă a maestrului, unele apărute inclusiv la *Editura Biblioteca Bucureştilor*, au fost prezente, fiind apreciate şi premiate, la numeroase manifestări internaţionale de profil, inclusiv la Pavilionul României de la Salonul Internaţional de Carte de la Paris (2002).

A colaborat la proiectul de salvare a manuscriselor eminesciene, iniţiat de Academia Română prin autoritatea acad. Eugen Simion, realizând macheta colecţiei tipărită în format digital. Este, de asemenea, autorul unui proiect bibliofil, constând în ilustrarea sonetelor eminesciene de către artişti ce abordează viziuni grafice diferite. Împreună cu muzeograful Emil Coşereanu a realizat, la Ipoteşti, o sală specială dedicată bibliofiliei.

Mistuit de dorinţa de artă, creativitate şi cunoaştere, maestrul Mircia Dumitrescu este un artist fără vârstă, un contemporan ce deţine recordul absolut în ce priveşte ilustraţia de carte: 2.000 de coperte şi peste 100 de volume ilustrate. La mulţi ani, maestre, şi la multe colaborări cu publicaţia noastră! *(Redacţia B.B.)*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Am primit, vă semnalăm

Revista *Bucureştiul literar şi artistic,* ateneu al artelor şi evenimentelor culturale

BUCUREŞTIUL
LITERAR şi ARTISTIC
REVISTĂ LUNARĂ • Fondatori: Coman Şova şi Florentin Popescu
Anul I, nr. 1, octombrie 2011
Editorial
Cine suntem şi ce vrem noi

A apărut nr. 1, octombrie 2011, al publicaţiei *Bucureştiul literar şi artistic*, revistă lunară, avându-l ca director pe cunoscutul gazetar Coman Şova, iar ca redactor-şef pe criticul şi istoricul literar Florentin Popescu. Dintre membrii redacţiei mai semnalăm pe criticul plastic Corneliu Ostahie, colaborator al *Literatorului* şi al *Bibliotecii Bucureştilor*, publicaţii editate de BMB, alături de Ion Andreiţă, Dan Anghelescu, Călin Stănculescu ş.a. Aşadar, o pleiadă de cărturari, având girul, ca *seniori editori,* al cunoscuţilor scriitori Radu Cârneci şi Horia Zilieru, iar ca şi *corespondenţi speciali* pe părintele Theodor Damian, de la New York şi pe publicistul Alexandru Cetăţeanu, din Canada.

Publicaţia apare sub patronajul Fundaţiei „Avocat Hurmuz Aznavorian". Cele 16 pagini, parţial color, se constituie într-un veritabil „ateneu al artelor", în primul rând din Capitală, dar şi al evenimentelor din întreaga ţară (v. editorialul *Cine suntem şi ce vrem noi,* apărut sub semnătura lui Florentin Popescu). Pornind, aşadar, de la constatarea că astăzi adevărata cultură nu se mai face exclusiv la Bucureşti, ci *pretutindeni unde există oameni cu vocaţia creaţiei,* redacţia îşi asumă, deliberat, drept unice şi constante criterii de apreciere ale actului cultural *valoarea şi esteticul.* În acest sens, primul număr este validat de semnăturile unor autori consacraţi, de la Radu Cârneci (cu grupajul liric *Hanul din vis*) la Ştefan Mitroi (cu un fragment din cel mai recent roman al său, *Dacă Dumnezeu ar muri*) sau filosoful Ionel Necula (autor al unui consistent studiu despre Emil Cioran, de la naşterea căruia s-au împlinit, în luna aprilie, 100 de ani). Mai semnează, în numărul inaugural, Mihai Stan (*Târgovişteanul Mircea Horia Simionescu,* autor trecut, la rândul său, în nefiinţă în acest an), George Genoiu şi Corneliu Ostahie (cu un portret-eseu dedicat pictorului Tudor Meiloiu, prezent şi d-sa în numărul pe martie al *Bibliotecii Bucureştilor*).

O consistentă *revistă a presei culturale* (apărută sub genericul *Dintre sute de reviste*), precum şi un grupaj despre cele mai semnificative concursuri şi festivaluri literare din ţară, întregeşte sumarul unei publicaţii ce îndrăzneşte să spună *ceva* cititorilor *de toate vârstele şi de toate orientările.* Un pas cu dreptul pentru care felicităm publicaţia şi pe realizatorii ei. *(Redacţia B.B.)*

AUTORII ACESTUI NUMĂR
AUTHORS IN THIS ISSUE

Chiara CONSONI, *University of Tallin*
Nicolae CONSTANTINESCU, *folklorist*
Viorel COSMA, *musicologiste*
Marcela GANEA, *philolog*
Constantin HÂRLAV, *literary historian*
Călin HENTEA, *historian*
Vera MOLEA, *Metropolitan Library of Bucharest*
Nicoleta NĂSTASE, *teatcher*
Marian NENCESCU, *Metropolitan Library of Bucharest*
Ion C. ROGOJANU, *publicist*
Virgiliu Z. TEODORESCU, *historian*

NOTĂ CĂTRE AUTORI

Textele primite în vederea publicării, în variantă tipărită şi electronică, se redactează în Word, font Times New Roman, corp de literă 12, cu spaţiu de un rând şi jumătate, având maximum 8 pagini.

Articolele trebuie să fie însoţite de bibliografie, precum şi de un rezumat şi cuvinte-cheie în limba engleză.

Textele trebuie să respecte normele ortografice academice, conform *Dicţionarului Ortografic, Ortoepic şi Morfologic al Limbii Române*, ediţia a II-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2005.

Redacţia îşi rezervă dreptul de a interveni asupra inadvertenţelor de formă într-un mod care să nu afecteze fondul textului.

SURSELE UTILIZATE ÎN ACEST NUMĂR

Pentru ilustrarea acestui număr au fost folosite următoarele surse, cum urmează: *ro.wikipedia.org; www.unibuc.ro; electronisti.ro; vacantaesoterica.blogspot.com; it.123rf.com; mcgogoo.ro; bluebloodsoftheworld.blogspot.com; en.wikipedia.org/wiki/Hulagu_Khan; primariaonline.ro; edituracasaradio.ro; personality.com.ro; ziuaveche.ro; culte.ro; calarasi.djc.ro; en.wikipedia.org/wiki/Pomona.*

După caz, sursele utilizate de autori au fost semnalate direct în textele publicate.

Mulţumim pe această cale colaboratorilor şi prietenilor revistei care ne-au pus la dispoziţie, cu titlu gratuit, documente iconografice în vederea ilustrării unor articole de specialitate.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CATALOG

Cărţi noi, primite la redacţie

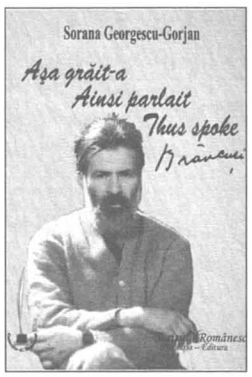

Sorana GEORGESCU-GORJAN, *Aşa grăit-a/Ainsi parlait/Thus Spoke Brâncuşi,* Bucureşti, Editura Fundaţia Scrisul Românesc, 2011, 268 p.

M-am străduit să identific forma primară a cugetărilor, verificând riguros sursele maximelor selectate. Acestea se referă la artă şi viaţă şi sunt grupate tematic în rubrici, ordonate alfabetic. Titlurile rubricilor sunt date în română, franceză şi engleză. Fiecare cugetare este de asemenea prezentată în trei limbi, începând cu cea în care a fost consemnată iniţial. Brâncuşi vorbea curent doar în română şi franceză. Cuvintele sale au fost reproduse fidel de interlocutorii români sau francofoni, sau au fost transpuse în engleză de către unii dintre vizitatorii săi.

Sorana GEORGESCU-GORJAN, *The Wonderful Story of the Endless Column,* Bucharest, The Publishing House of the Romanian Cultural Foundation, 1995, 52 p. cu ilustr.

The Endless Column theme had always obsessed Brancusi, who placed some of his works on bases made up of the elements of such a column. The first oakwood version was carved in 1918. It had three full elements and was 2,03 meters high. In 1920 he carved the 6-th element column and the 9-th element one (4,21 and 5,12 meters high, respectively). Also in 1920 he erected a 9-th element wooden column, 7,42 meters high, in Edward Steichen's garden of Voulangis. A 4-th element plaster column, 6,03 meters high, was cart in 1930.

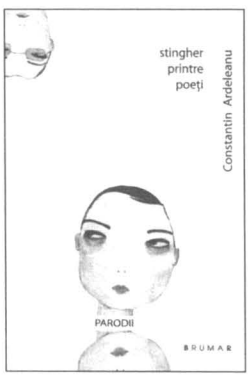

Constantin ARDELEANU, *Stingher printre poeţi. Parodii,* Timişoara, Ed. Bramar, 2011 [MMXI], 66 p.

Cartea de faţă n-a fost nici trudnică, nici lejeră. M-am văzut obligat să citesc mii de poezii, pe care altfel nu cred că le-aş fi parcurs, şi am avut bucuria de a lansa câteva „echivalenţe", care m-au amuzat. Un lucru e cert: fără intuiţia, fără îndemnul şi fără implicarea lui Radu Voinescu, în toate etapele naşterii versiunilor care urmează, cu experienţa lui de scriitor şi cu perfecţionismul lui, aceste parodii n-ar fi existat nici-o-da-tă. Nici la a treia reîncarnare!

Mircea COLOŞENCO, *Fabule virtuale,* Bârlad, Ed. Sfera, 2011, 62 p.

Fabula... [...] e un năvod ce scoate din străfunduri / mulţimi de vieţi cu alge şi cu mâl / e o capcană-ntinsă de-un mazăl / o diorama pentru vis şi gânduri; / e filigran cu chip de năzdrăvană / Fată Morgană, un arabesc de glorii / ce-şi mută viaţa-moartea în istorii / de-a rămâne pură şi / Plecarea din străbuni spre mai departe / e înlăuntrul cuantic al nobilei arte.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

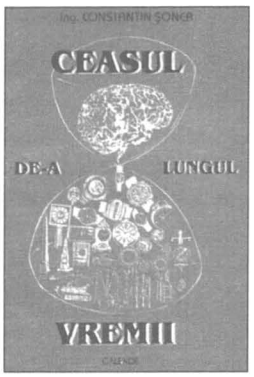

Constantin ŞONEA, *Ceasul de-a lungul vremii,* [Piteşti, Ed. Calende, 1998, 100 p. cu ilustr.

Până la Einstein aproape nimeni nu şi-a pus, în profunzime, întrebarea: ce reprezintă, în fond, timpul? Complexitatea noţiunii s-a destrămat atunci când s-au luat în considerare multiplele variante ale noţiunii de timp: timpul fizic, istoric, biologic şi social. Toate în lume există, nu numai undeva, ci şi cândva. Şi obiectele şi fenomenele au locul lor în timp şi spaţiu. Viaţa noastră e împărţită în ore, dar timpul nu fuge totdeauna şi pentru toţi oamenii cu aceeaşi iuţeală. Acele de pe cadranul ceasornicului fac acelaşi drum, însă drumul parcurs este altul pentru fiecare individ în parte. Atât de altul încât pare că minutul îşi modifică dimensiunea. De aceea Einstein a arătat că introducerea noţiunii de timp absolut este cu desăvârşire lipsită de conţinut şi, prin ea înseşi, exclude orice posibilitate de a spune ceva despre timp.

Ion GOIAN, *Machiavelli enigmaticul.* Vol. I. Omul, epoca, Bucureşti, Editura Institutului Naţional de Ştiinţe Politice şi Relaţii Internaţionale, 2008, 208 p.

Toate imaginile pe care le avem azi cu Machiavelli sunt derivate din masca mortuară, dacă nu sunt pure interpretări imaginative. Am putea bănui aici o glumă metafizică a destinului unui personaj care amesteca, într-un mod neprevăzut [...] genialitatea cu cinismul autoironic. Spiritul lui Machiavelli, plutind peste Florenţa, ar putea inspira această ironie postumă, dacă n-ar exista îndoieli chiar cu privire la masca mortuară a florentinului.

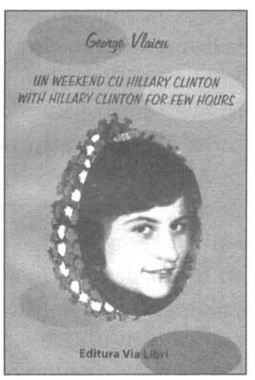

George VLAICU, *Un week-end cu Hillary Clinton / With Hillary Clinton for a few hours,* roman, Bucureşti, Ed. Via Libri, 2008, 158 p.

După cină, mai precis după ce ne vom retrage într-un foaier somptuos, rezervat numai oaspeţilor de seamă şi unde se va servi îngheţată din flori de iasomie pregătită chiar cu mâna ei de Hillary, aceasta va dori să-i citeşti povestea pe care ai publicat-o recent la Londra, într-o traducere rusă. Puţini ştiu că în prima tinereţe, înainte să se căsătorească, Hillary a fost ataşat cultural în capitala sovietelor şi e vorbitoare a acestei limbi...

Ilie GORJAN, *Cerul ca o lacrimă,* versuri, Râmnicu Vâlcea, Editura Prisma, 2010, 58 p.

Poezia îşi murmură reflexiile sale ca o prezenţă la urechea cititorului, acesta rămânând multă vreme nemişcat, desenând cu beţişoare de cuvinte arabescuri în nisip, iar când, deodată, se va ridica la cer, va resimţi lacrima lui: Cerul meu e o lacrimă strivită între gene/Şi-un vechi sărut cuprins de remuşcări târzii/Un stol de sânge călărind prin gene/Şi-un punct de soare adormind făclii. **(Maria Diana Popescu)**

Rubrică realizată cu sprijinul colaboratorilor

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

OBICEIURI ZILNICE, SĂRBĂTORI PERENE

De la antica Pomona, la Halloween

Dr. Marian NENCESCU

Pe 31 octombrie vechii celţi sărbătoreau Anul Nou. Cu acest prilej erau aprinse focuri în sanctuare şi se făceau diverse sacrificii, în speranţa că vor fi protejaţi de frigul ce va urma. Sărbătoarea purta numele de Samhain, iar credinţa generală era că în această zi graniţa dintre lumea noastră şi cea de dincolo slăbeşte, iar spiritele, bune sau rele, o pot străbate invadând casele oamenilor. Folosind costume şi măşti, oamenii îndepărtau spiritele rele, sau cel mult le evitau. Rolul de paznici ai căminelor revenea tinerilor, care, îmbrăcaţi în alb şi cu feţele vopsite în culori predominant închise, executau diverse dansuri sau sacrificau animale în scopul procurării proviziilor pentru iarnă. Rolul focurilor aprinse era deci dublu – pe de o parte urmărea purificarea căminului, alungarea spiritelor rele, pe de altă parte asigura hrana comunităţii.

Se pare însă că ritualul este mult mai vechi, având origini romane, ştiut fiind că celţii au fost cuceriţi de romani în anul 43 d.Ch. Astfel, la sfârşitul lui Octombrie, la Roma se serba Feralia, un fel de festival dedicat celor morţi, în cadrul căreia erau aduse ofrande zeiţei Pomona, patroana fructelor şi a copacilor. Asocierea zeiţei Pomona (a fructelor, sau a *poamelor,* pe româneşte) cu celebrarea de Samhain explică, afirmă antropologii, prezenţa fructelor glazurate ce sunt oferite azi, alături de bomboane, copiilor ce „colindă" de Halloween.

Pomona, tablou de Nicolas Fouché (1653–1733)

Treptat, odată cu creştinarea Occidentului, Ziua Morţilor (sau a Sfinţilor Martiri, cum este consemnată în calendarul religios catolic) este consfinţită oficial, pe data de 1 noiembrie, de către Papa Grigore al III-lea (731-741 d.Ch.). Ea este urmată, pe 2 noiembrie, de Ziua Tuturor Sufletelor, în care, costumaţi ca de Samhain, credincioşii se îmbracă în alb, aprind focuri şi organizează procesiuni. Este încă un exemplu de întrepătrundere între vechile ritualuri păgâne şi credinţa oficială.

Emigranţi în Lumea Nouă încă de la începutul secolului al XIX-lea, irlandezii, urmaşii celţilor, au transplantat pe pământ american sărbătoarea All Hallow's Even (a Tuturor Sfinţilor), adăugând şi unele invenţii recente, cum ar fi dovleacul sculptat (Lanterna lui Jack), colindele (Trick or Treat / Păcăleli sau dulciuri) practicate în special de copii şi petrecerile cu băutură pentru adulţi.

Denumirea noii sărbători derivă, fapt confirmat de Oxford English Dictionnary, din englezescul All Hallows (Toţi sfinţii), purtând iniţial denumirea de All Hallows Even (Ajunul tuturor sfinţilor) pentru a marca sărbătoarea ce precede, de fapt, Ziua Sfinţilor. Halloween-ul, cum este denumit comun, indică noaptea de dinaintea Zilei Sfinţilor, când au loc petreceri cu costume, jocuri, inclusiv unele forme de divinaţie populară.

Întrucât sărbătoarea corespunde şi sezonului culegerii merelor şi dovlecilor, de Halloween se servesc, alături de alte prăjituri tradiţionale (porumb caramelizat ori prăjit, plăcintă sau pâine cu seminţe de dovleac) şi merele glazurate. Din Australia, via Europa până în America de Nord şi Canada, Halloween-ul este sărbătoarea cea mai răspândită, un adevărat festin public ce presupune şi cheltuieli pe măsură. Numai în SUA parcurile de distracţie împodobite de Halloween atrag peste 300-500 de milioane de clienţi, iar rata veniturilor este ameţitoare. Se estimează că 65 % din americani îşi decorează casele de Halloween şi participă la petreceri şi evenimente. În acelaşi timp, industria cinematografică lansează producţii horror, ce aduc la rândul lor încasări record.

În plan religios, Biserica Romano-Catolică organizează Sărbătoarea Sfinţilor, evitând însă elementul pitoresc. Totuşi, în ultimii ani au apărut şi în biserici grupuri de copii costumaţi şi care se antrenează în jocuri specifice. Biserica Anglicană, predominantă în SUA, ca şi protestanţii, insistă însă mai mult pe rugăciuni şi unitate, considerând însă că educaţia despre moarte şi mortalitate este în spiritul strămoşilor.

La noi, catolicii comemorează pe Toţi Credincioşii Răposaţi pe 2 noiembrie, prima zi a lunii fiind rezervată comemorării Tuturor Sfinţilor. Totodată, în multe cimitire din zona Transilvaniei se organizează „luminaţii", în vreme ce ortodocşii celebrează „Moşii de iarnă".

Aşadar, dincolo de aspectul oarecum exotic şi comercial, Halloween-ul nu cuprinde nimic agresiv şi nociv, fiind, în fond, o reeditare a unor tradiţii străvechi europene, îmbrăcate în haină americană.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CALENDAR

octombrie 2011

- *1 octombrie 1856.* 155 de ani de la naşterea lui **Ioan Bianu**, filolog, bibliograf, director al Bibliotecii Academiei Române (1 oct. 1856 – 14 feb. 1935)
- *1 octombrie 1886.* 125 de ani de la naşterea lui **Grigore Filipescu**, avocat, om politic, editor (1 oct. 1886 – 25 aug. 1938)
- *1 octombrie 1956.* 55 de ani de la naşterea ziaristului, scriitorului **Cristian Tudor Popescu**
- *1 octombrie 1996.* 15 ani de la moartea lui **Alexandru Andriţoiu**, poet, publicist, traducător (8 oct. 1929 – 1 oct. 1996)
- *2 octombrie 1911.* 100 de ani de la naşterea lui **Miron Radu Paraschivescu**, poet, publicist, traducător (2 oct. 1911 – 17 feb. 1971)
- *2 octombrie 1946.* 65 de ani de la moartea lui **Ignacy Mościcki**, fizician, om politic (1 dec. 1867 – 2 oct. 1946)
- *3 octombrie 1886.* 125 de ani de la naşterea lui **Alain Fournier**, romancier francez (3 oct. 1886 – sept. 1914)
- *3 octombrie 1966.* 45 de ani de la moartea lui **Petre Andreescu**, compozitor (14 aug. 1893 – 3 oct. 1966)
- *4 octombrie 1881.* 130 de ani de la naşterea lui **George (Gogu) Constantinescu**, inginer constructor, inventator, creator al ştiinţei sonicităţii (4 oct. 1881 – 12 dec. 1965)
- *4 octombrie 1916.* 95 de ani de la naşterea lui **Vitali Lazarevici Ginzburg**, fizician, astrofizician rus, laureat al Premiului Nobel, 2003
- *5 octombrie 1976.* 35 de ani de la moartea lui **Lars Onsager**, chimist american, Premiul Nobel pentru Chimie pe anul 1968 (27 nov. 1903 – 5 oct. 1976)
- *6 octombrie 1831.* 180 de ani de la naşterea lui **Richard Dedekind**, matematician german (6 oct. 1831 – 12 feb. 1916)
- *7 octombrie 1886.* 125 de ani de la moartea lui **Romulus Cândea**, istoric (7 oct. 1886 – 19 ian. 1973)
- *7 octombrie 1946.* 65 de ani de la moartea lui **Emanoil Bucuţa,** scriitor (27 iun. 1887 – 7 oct. 1946)
- *8 octombrie 1856.* 155 de ani de la naşterea lui **Petru Th. Missir**, critic literar, publicist (8 oct. 1856 – 10 iun. 1929)
- *9 octombrie 1906.* 105 de ani de la naşterea lui **Alexandru Sahia**, scriitor, publicist (9 oct. 1906 – 12 aug. 1937)
- *10 octombrie 1931.* 80 de ani de la moartea lui **Elie Radu**, inginer constructor (1853 – 10 oct. 1931)
- *12 octombrie 1986.* 25 de ani de la moartea lui **George Apostu**, sculptor (20. dec. 1934 – 12. oct. 1986)
- *13 octombrie 1936.* 75 de ani de la naşterea lui **Mihai Mădescu**, grafician, scenograf
- *15 octombrie 1926.* 85 de ani de la naşterea lui **Michel Foucault**, filosof francez (15 oct. 1926 – 25 iun. 1984)
- *15 octombrie 1981.* 30 de ani de la moartea lui **Taşcu Gheorghiu**, poet, traducător, grafician (20 sept. 1910 – 15 oct. 1981)
- *16 octombrie 1886.* 125 ani de la moartea lui **Gheorghe Polizu**, medic, autorul primului tratat de anatomie în limba română (1859), membru fondator al Societăţii Medicale Ştiinţifice din Bucureşti (1819 – 16 oct. 1886)
- *16 octombrie 1991.* 20 ani de la moartea lui **Leon Levițchi**, traducător, eseist (27 aug. 1918 – 16 oct. 1991)
- *18 octombrie 1926.* 85 de ani de la moartea lui **Ioan I. Ciorănescu**, poet, traducător (27 mai 1905 – 18 oct. 1926)
- *18 octombrie 1931.* 80 de ani de la moartea lui **Thomas Alva Edison**, inventator, cercetător american (11 feb. 1847 – 18 oct. 1931)
- *19 octombrie 1926.* 85 de ani de la moartea lui **Victor Babeş**, bacteriolog, morfopatolog (28 iul. 1854 – 19 oct. 1926)
- *19 octombie 1961.* 50 de ani de la moartea lui **Mihail Sadoveanu** (5 nov. 1880 – 19 oct. 1961)
- *20 octombrie 1891.* 120 ani de la naşterea lui **James Chadwick**, fizician atomist englez, laureat al Premiului Nobel, 1935 (20 oct. 1891 – 24 iul. 1974)
- *20 octombrie 1946.* 65 de ani de la naşterea scriitoarei austriece **Elfriede Jelinek,** laureată a Premiului Nobel, 2004
- *21 octombrie 1846.* 165 de ani de la naşterea lui **Edmondo De Amicis**, scriitor italian (21 oct. 1846 – 1908)
- *21 octombrie 1891.* 120 ani de la naşterea lui **Perpessicius**, critic, istoric literar, poet (21 oct. 1891 – 29 mart. 1971)
- *21 octombrie 1931.* 80 de ani de la moartea lui **Arthur Schnitzler**, scriitor austriac (15 mai 1862 – 21 oct. 1931)
- *21 octombrie 1996.* 15 ani de la moartea coregrafului **Oleg Danovski** (9 feb. 1917 – 21 oct. 1996)
- *22 octombrie 1846.* 165 de ani de la naşterea lui **Dimitrie Brândză**, medic, naturalist (10 oct. 1846 – 3 aug. 1895)
- *22 octombrie 1906.* 105 de ani de la moartea lui **Paul Cézanne,** pictor francez (19 ian. 1839 – 22 oct. 1906)
- *22 octombrie 1911.* 100 de ani de la apariţia revistei **„Flacăra“**, sub conducerea lui C. Banu
- *23 octombrie 1881.* 130 de ani de la naşterea lui **Aurel Paul Bănuţ**, prozator (23 oct. 1881 – 28 iul. 1970)
- *23 octombrie 1886.* 125 ani de la naşterea lui **Ventura Garcia Calderon**, scriitor, diplomat peruvian (23 oct. 1886 – 27 oct. 1959)
- *23 octombrie 1906.* 105 de ani de la moartea lui **Vladimir Vasilievici Stasov**, compozitor, estetician, critic de artă rus (14 ian. 1824 – 23 oct. 1906)
- *24 octombrie 1946.* 65 de ani de la naşterea artistei **Anda Călugăreanu** (24 oct. 1946 – 15 sept. 1992)
- *25 octombrie 1881.* 130 de ani de la naşterea lui **Pablo Picasso** (25 oct. 1881 – 8 apr. 1973)
- *25 octombrie 1906.* 105 de ani de la moartea lui **Dimitrie August Laurian**, ziarist, om politic (1845 – 25 oct. 1906)
- *25 octombrie 1976.* 35 de ani de la moartea lui **Raymond Queneau**, scriitor francez (21 feb. 1903 – 25 oct. 1976)
- *28 octombrie 1926.* 85 de ani de la naşterea lui **Emil V. Băcilă**, pictor
- *28 octombrie 1991.* 20 ani de la moartea lui **Ilie G. Murgulescu**, chimist (7 ian. 1902 – 28 oct. 1991)
- *29 octombrie 1911.* 100 de ani de la moartea lui **Joseph Pulitzer**, ziarist american (10 apr. 1847 – 29 oct. 1911)
- *30 octombrie 1871.* 140 de ani de la naşterea lui **Paul Valéry**, poet, eseist francez (30 oct. 1871 – 20 iul. 1945)
- *31 octombrie 1881.* 130 de ani de la naşterea lui **Eugen Lovinescu**, critic, istoric literar, scriitor (31 oct. 1881 – 16 iul. 1943)
- *31 octombrie 1926.* 85 de ani de la naşterea lui **Dan Hatmanu**, pictor

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR
Revistă lunară editată de Biblioteca Metropolitană Bucureşti
Monthly publication edited by the Metropolitan Library of Bucharest

sub auspiciile / *under the auspicies of*
Asociației Bibliotecarilor și Documentariștilor din România
Association of Librarians and Documentarists of Romania

Director de onoare / *Honorary Director*
Acad. Dinu C. GIURESCU, *Romanian Academy*

Consiliul ştiinţific / *Scientific Council*
Frédéric BARBIER
Directeur de recherche au CNRS (IHMC/ENS Ulm),
Directeur d'études à l'Ecole pratique des hautes études (conférence d'Histoire et Civilisation du livre)
Prof. univ. dr. Ilie BĂDESCU, *University of Bucharest*
Acad. Florin CONSTANTINIU, *Romanian Academy*
Dr. Georgeta FILITTI, *Historian*
Prof. univ. dr. Valeriu RÂPEANU, *University of Bucharest*
Dinu SĂRARU, *Writer*
Acad. Ştefan ŞTEFĂNESCU, *Romanian Academy*
Acad. Gheorghe VLĂDUȚESCU, *Romanian Academy*

Director / *Director*
Dr. Florin ROTARU
Director General al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti
General Director of Metropolitan Library of Bucharest

Director artistic / *Art Director*
Mircia DUMITRESCU
Universitatea Națională de Arte din Bucureşti / *Bucharest National University of Arts*

Redactor-şef onorific / *Honorary Editor-in-Chief*
Ion HOREA, *Writers Union of Romania*

Redactor-şef / *Editor-in-Chief*
Dr. Marian NENCESCU

Colectivul redacțional / *Editorial Board*
Dr. Julieta ROTARU, Florin PREDA

Redacția și Administrația / *Office and Administration*
01354, Bucureşti, Str. Tache Ionescu Nr. 4, Sector 1, România
Tel./Fax: +40/021 539 65 00, 021 539 65 40
E-mail: rbb@bmms.ro
Website: www.bibliotecametropolitana.ro / www.dacoromanica.ro

©Biblioteca Metropolitană Bucureşti
Această publicație poate fi reprodusă, sub orice formă și prin orice mijloace,
doar în scopul informării, documentării, cercetării sau al recenzării ei.
This publication may only be reproduced, in any form or by any means,
for the purposes of information, documentation, research or review.

Revista apare lunar, cu texte în limbile română, engleză și franceză,
și publică anual volumul colectiv *Lucrările Simpozionului Internațional*
CARTEA. ROMÂNIA. EUROPA, cu texte în limbile engleză și franceză.
This monthly review comprises articles in Romanian, English, and French,
and yearly publishes the collective volume Proceedings of the International Symposium
THE BOOK. ROMANIA. EUROPE *including contributions in English and French.*

ISSN 1454–0487

TIPAR: COPERTEX

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

JOSEPH PULITZER

1847 – 1911

100 de ani de la moarte

Pulitzer's innovative use of graphic elements was one strategy that helped him garner more readers and advertising. However, he also drew people in by emphasizing coverage of new types of stories. Some of the changes gave human interest stories, gossip and even scandal prominent coverage simply because they fascinated readers. Pulitzer always stated that a paper could entertain readers and draw them in through its front page. The fourth page, which contained editorials, would educate.

He sought to make his journal appeal to the lowest common denominator, readers who did not consider themselves upper class literati. Immigrants, workingmen, and women were among the groups that often suffered from little or no education at the time; these were the groups Joseph Pulitzer sought out.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CONSTANTIN C. GIURESCU

1901 – 1977

110 de ani de la naştere

Lucrare monumentală, **Istoria Bucureştilor** *este o temeinică sinteză, în care alcătuirile urbei şi analiza de detaliu se îmbină cu perspectiva de ansamblu şi cu evoluția în timp. A fost profesor la Facultatea de Litere şi Filozofie, profesor la Facultatea de Istorie a Universității Bucureşti, membru titular al Academiei Române. În calitate de membru al Partidului Național-Liberal Gheorghe Brătianu, a fost deputat de Putna (azi Vrancea) în 1932, 1933 şi 1937. Între februarie – septembrie 1939 a fost rezident regal al Ținutului Dunărea de Jos, iar între septembrie 1939 şi iunie 1940 a fost ministru de Stat, apoi ministru al Propagandei Naționale. A fost deținut politic la Sighet între 1950-1955. Opera sa ştiințifică înglobează peste 350 de articole, studii şi volume.*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro